

09
2021

ISSN 1508-0641

NOWA CURRENDA

ENDDA

Miesięcznik
komorników sądowych

NDDA
NOWA
CURRENDA
OWA

NOWA CURRENDA

Miesięcznik
komorników sądowych

Redaktor naczelny: **prof. ALK dr hab. Joanna Studzińska**

Redaktor prowadzący: Magdalena Kirska-Okuniewska

Redakcja językowa: Magdalena Kirska-Okuniewska

Projekt okładki: Karol Szczawiński

Redakcja nie zwraca niezamówionych tekstów oraz zastrzega sobie prawo do skracania tekstów. Uprzejmie informujemy, że przesłanie tekstu artykułu czy opracowania na adres redakcji wiąże się ze zgodą na jego ewentualne opublikowanie na łamach czasopisma i przeniesienie na wydawnictwo przysługujących do niego praw autorskich. W przypadku zaistnienia okoliczności uniemożliwiających przeniesienie praw autorskich do tekstu na wydawcę autor zobowiązany jest niezwłocznie powiadomić o tym fakcie redakcję. Redakcja zastrzega sobie także prawo do wprowadzania zmian w nadesłanych tekstach.

Stali współpracownicy:

Przemysław Małecki – redaktor ds. samorządu komorniczego

dr Urszula Moszczyńska

Agnieszka Żelazna

Mateusz Sztandur

Monika Ged

Wydawca:

Currenda Sp. z o.o.

al. Niepodległości 703A, 81-853 Sopot

tel.: 58 550 38 75, 58 550 38 76

faks: 58 550 38 75, w. 26

e-mail: nowa.currenda@currenda.pl

www.sklep.currenda.pl

© Copyright by

Currenda Spółka z o.o.

ISSN 1508-0641

Spis treści

Od redakcji 6

AKTUALNOŚCI

E-licytacja nieruchomości
w czasie pandemii 10

DR GRZEGORZ KAMIEŃSKI

Ograniczenia egzekucji w dobie
pandemii COVID-19 – uwagi praktyczne .. 22

DR ALEKSANDRA KLICH

Opłata egzekucyjna w przypadku
umorzenia postępowania egzekucyjnego
w razie skierowania egzekucji
do należności pieniężnych –
aspekty praktyczne 35

AGNIESZKA ŻELAZNA

PRAKTYKA KOMORNIKA

Praktyczne problemy
egzekucji alimentów 47

DR HAB. JOANNA STUDZIŃSKA, PROF. ALK

TEMAT NUMERU

Elektroniczne akta komornicze –
wybrane zagadnienia..... 56

DR HAB. KINGA FLAGA-GIERUSZYŃSKA, PROF. USZ

ORZECZNICTWO

Przegląd orzecznictwa 66

MATEUSZ SZTANDUR

canva Pavel Danilyuk z Pexels

WYDARZENIE

O Zjeździe Katedr i Zakładów
Postępowania Cywilnego
Anno Domini 2021 słów kilka 76

DR HAB. ANNA MACHNIKOWSKA, PROF. UG

SAMORZĄD KOMORNICZNY

Izba Komornicza w Gdańsku:
samorząd, ludzie, pasje 79

ADAM SZYMAŃSKI

Zjazdy komorników: rola i znaczenie 84

ELŻBIETA ADAMSKA-ŚMIGRODZKA

KRZYSZTOF PIETRZYK

TECHNOLOGIE

Maraton programowania
dla wymiaru sprawiedliwości 89

BARBARA SOŁYGA-KOWALSKA

Szanowni Państwo!

Oddajemy w Państwa ręce specjalny numer „Nowej Currendy”, odnoszący się do istotnych wydarzeń, które odbywają się w tym miesiącu w środowisku prawniczym. W dniach 22–24 września 2021 r. w Jastrzębiej Górze będzie miał miejsce Zjazd Katedr i Zakładów Postępowania Cywilnego. W tym roku organizatorami tej cyklicznej imprezy są Katedra Postępowania Cywilnego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego oraz Towarzystwo Naukowe Procesualistów Cywilnych.

Zjazd każdorazowo wiąże się z ideą przewodnią, która stanowi oś dyskusji naukowej. Dynamika przemian społecznych i gospodarczych powoduje konieczność pochylenia się nad najbardziej aktualnymi problemami i dokonania pogłębionej analizy tego, w jaki sposób powinny być interpretowane i modyfikowane przepisy prawa, w tym prawa cywilnego procesowego, aby odpowiadały współczesnym warunkom życia społecznego. Tę ważną dla rozwoju doktryny tradycję wskrzesił po 16 latach przerwy Zjazd w Zakopanem „Czterdziestolecie kodeksu postępowania cywilnego” (Zakopane, 2005 r.). Następnie odbyły się zjazdy „Ewolucja polskiego postępowania cywilnego wobec przemian politycznych, społecznych i gospodarczych” (Niechorze, 2007 r.), „Postępowanie przed sądem polubownym (arbitraż)” (Wilno, 2011 r.), „Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego a Kodeks postępowania cywilnego” (Serock, 2009 r.), „Postępowanie rozpoznawcze w przyszłym Kodeksie postępowania cywilnego (Kocierz k. Andrychowa, 2013 r.), „50-lecie Kodeksu postępowania cywilnego – doświadczenia i perspektywy” (Wrocław, 2015 r.), „Nadużycie prawa procesowego cywilnego” (Olandia k. Poznania, 2017 r.) i „Dostęp do ochrony prawnej w sądowym postępowaniu cywilnym” (Muszyna, 2019 r.). Temat tegorocznego Zjazdu brzmi: „Między jednolitością a odrębnościami. Rodzaj i tryby postępowania cywilnego”. Jak wskazuje na łamach naszego czasopisma dr hab. Anna Machnikowska, prof. UG, wybór tego zagadnienia został podyktowany toczącą się dyskusją naukową odnośnie do struktury postępowania sądowego. Obecna konstrukcja, wielokrotnie modyfikowana, znajduje się już w stanie kwalifikującym do rekodyfikacji.

Fot. Bogusława Guzowska

Zjazd Katedr i Zakładów Postępowania Cywilnego to inicjatywa oparta na idei integrowania środowiska procesualistów cywilnych, gdyż spotkanie przedstawicieli tej gałęzi prawa, wybitnych prawników ze wszystkich ośrodków naukowych w Polsce, jak również znakomitych praktyków – sędziów, adwokatów, radców prawnych, komorników sądowych oraz radców Prokuratury Generalnej RP sprzyja wymianie myśli i doświadczeń między przedstawicielami doktryny i praktyki. Ogólnopolski Zjazd Katedr i Zakładów Postępowania Cywilnego to największa i najważniejsza konferencja naukowa poświęcona prawu procesowemu cywilnemu. Odbywa się w cyklu dwuletnim i jest organizowana przez kolejne ośrodki naukowe. Wszystkie środowiska prawnicze chętnie włączają się w tę inicjatywę. W tym roku są to: Okręgowa Izba Radców Prawnych w Gdańsku, Pomorska Izba Adwokacka w Gdańsku oraz Izba Notarialna w Gdańsku. Także środowisko komornicze z Krajową Radą Komorniczą na czele od dłuższego czasu uczestniczy aktywnie w organizacji wydarzenia. Tym razem zaangażowana jest Izba Komornicza w Gdańsku.

W niniejszym wydaniu Adam Szymański, Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Bydgoszczy, zaprezentował tę Izbę, jej działalność, pasje i zaangażowanie w życie społeczne regionu.

Przedstawione na naszych łamach opracowania doskonale pokazują, że idea integracji środowiska poprzez organizację zjazdów znana jest także w środowiskach prawniczych w poszczególnych apelacjach sądowych. Elżbieta Adamska-Śmigrodzka, Przewodnicząca Rady Izby Komorniczej w Warszawie, i Krzysztof Pietrzyk, rzecznik prasowy Krajowej Rady Komorniczej, podkreślają, że możliwość zrzeszania się przedstawicieli zawodów prawniczych stała się przyczynkiem do zmian i budowania struktur samorządowych oraz kształtowania wysokich standardów zawodów zaufania publicznego. Autorzy wskazują, że samorząd zawodowy każdej z korporacji prawniczych to zdobycz demokracji, dająca możliwość samostanowienia, budowania i umacniania zasad dotyczących skutecznej pracy kolejnych generacji wykonujących dany zawód zaufania publicznego. Temu służyły także zjazdy komorników sądowych, które opisano w tym wydaniu „Nowej Currendy”. Swego rodzaju kontynuacją integracji środowiska komorniczego jest szkolenie, które odbyło się w Mikołajkach w dniach 8–10 września 2021 r. Zostało ono zorganizowane przez izby komornicze w Gdańsku, Białymstoku, Warszawie i Szczecinie.

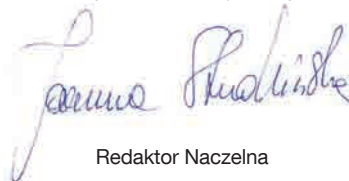
W każdym numerze „Nowej Currendy” staramy się poruszać praktyczne zagadnienia mające odniesienie do wykonywania zawodu komornika sądowego. Nadal aktualny jest temat egzekucji alimentów w kontekście celowości postępowania, zwolnienia od kosztów i dopuszczalności wykonania ugody mediacyjnej, której zatwierdzenie nastąpiło w odniesieniu do innej osoby. Wiele wątpliwości budzi wciąż zagadnienie elektronicznych akt komorniczych. Dr hab. Kinga Flaga-Gieruszyńska, prof. USz, koncentruje się szczególnie na zagadnieniu statusu dokumentu w elektronicznych aktach komorniczych. Jak zwraca uwagę, realizując ideę elektronicznej obrót dokumentami na etapie postępowania egzekucyjnego, ustawodawca wprowadził rozwiązania odnoszące się do korzystania przez organy i uczestników postępowania z naturalnych dokumentów elektronicznych oraz ze zdigitalizowanych dokumentów papierowych, co w decydujący sposób wpłynęło na konstrukcję akt komorniczych.

Wciąż obowiązujący stan zagrożenia epidemicznego wpływa w istotny sposób na przebieg postępowania egzekucyjnego. Spowodował wstrzymanie działalności wielu podmiotów, w tym także komorników sądowych. Dr Aleksandra Klich zwraca uwagę na wyjątkowo aktualny problem praktycznego znaczenia ograniczeń egzekucji w dobie pandemii SARS-CoV-2. Jak podkreśla, miejsce mają obecnie działania ustawodawcy zmierzające *de facto* do ochrony dłużnika, co wyraża się m.in. w poszerzeniu dotychczasowego katalogu wyłączeń spod egzekucji. Natomiast dr Grzegorz Kamieński, odnosząc się do projektowanej licytacji elektronicznej nieruchomości w czasie pandemii, zwraca uwagę na fakt, że 19 września 2021 r. wchodzi w życie przepisy pozwalające na przeprowadzanie tej licytacji nieruchomości, co w połączeniu z obowiązującymi ograniczeniami, związanymi z pandemią, czyni przeprowadzenie licytacji nieruchomości w praktyce niemożliwym. I wreszcie – radczyni prawna Agnieszka Żelazna porusza ciągle aktualne problemy wiążące się z kosztami komorniczymi, omawiając tym razem problematykę opłaty egzekucyjnej w przypadku umorzenia postępowania egzekucyjnego w razie skierowania egzekucji do należności pieniężnych.

Jak zwykle nie zabraknie omówienia aktualnych i przydatnych w Państwa praktyce orzeczeń, które przygotował Mateusz Sztandur, doktorant Uniwersytetu Gdańskiego. Natomiast Barbara Sołyga-Kowalska, marketing manager w Currenda Sp. z o.o., przybliży Państwu inicjatywę maratonu programowania dla wymiaru sprawiedliwości #hack4law – jedyne w swoim rodzaju wirtualnego hackathonu organizowanego przez Currenda Lab, który odbędzie się w dniach 1–3 października 2021 r. Wydarzenie to niesie realną szansę na technologiczną zmianę w obszarze, w którym prowadzicie Państwo swoją działalność zawodową.

Życzymy przyjemnej lektury!

Z życzeniami miłej lektury

Redaktor Naczelna

Moja Kancelaria

WWW.CURRENDA.PL

Moja Kancelaria –
wygoda, oszczędność
oraz wsparcie

Moja Kancelaria to pakiet produktów i usług informatycznych, dzięki którym możesz pracować w kancelarii oraz zdalnie na tych samych danych. Zwiększysz swoje możliwości i konkurencyjność. Obniżysz koszty oraz podniesiesz poziom wydajności swojej infrastruktury informatycznej.

Dlaczego warto

Aplikacja komornicza z dowolnego miejsca

Połączenie z internetem – potrzebujesz tylko tego, by móc korzystać z aplikacji komorniczej poza kancelarią.

Nieograniczona pojemność bazy danych

W ramach Mojej Kancelarii otrzymujesz nieograniczone miejsce do przechowywania bazy danych.

Outsourcing usług informatycznych

Obowiązki związane z obsługą, utrzymaniem i rozwijaniem Twojej infrastruktury informatycznej są po naszej stronie.

Jedna miesięczna opłata

Moja Kancelaria to zestawienie wielu produktów i usług, które otrzymujesz w ramach jednej faktury miesięcznej i jednej płatności.

Podwójne przechowywanie danych

Jednocześnie gromadzisz i przetwarzasz dane w kancelarii na serwerze Synology DS920+ oraz w przestrzeni w NASK.

Przejdź na Moją Kancelarię!

Skontaktuj się z nami, aby dowiedzieć się więcej

Zadzwoń: 58 550 38 75
lub napisz: marketing@currenda.pl

E-licytacja nieruchomości w czasie pandemii

19 września 2021 r. wejdą w życie przepisy pozwalające na przeprowadzanie licytacji nieruchomości na podstawie elektronicznej licytacji nieruchomości. Jednocześnie obowiązują ograniczenia związane z pandemią wirusa SARS-CoV-2, które *de facto* uniemożliwiają przeprowadzenie licytacji nieruchomości.

www.canva.com

**DR GRZEGORZ
KAMIŃSKI**

starszy wykładowca w PWSZ
im. Angeliusa Silesiusa
w Wałbrzychu

procesowej z 2021 r. nie staną się rozwiązaniami w niewielkim stopniu mającymi wpływ na egzekucję z nieruchomości, w szczególności w odniesieniu do jej przyspieszenia oraz większego zaspokojenia wierzycieli.

Wprowadzenie

Mocą ustawy z 28 maja 2021 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw¹, dodano w części trzeciej w tytule II w dziale VI, po rozdziale 6 k.p.c.², rozdział 6a, zatytułowany „Sprzedaż nieruchomości w drodze licytacji elektronicznej”, który został umiejscowiony po art. 986 k.p.c. Jednocześnie nadal obowiązują regulacje, które zabraniają licytacji lokalu, w którym dłużnik mieszka³, czy też zakaz eksmisji⁴. Pojawia się więc wątpliwość, czy dokonane zmiany w nowelizacji ustawy

1. Licytacja elektroniczna nieruchomości

Uzasadniając konieczność wprowadzenia przepisów pozwalających na prowadzenie e-licytacji z nieruchomości, projektodawcy wskazali, że z uwagi na zaistniałą sytuację epidemiologiczną i trudny do przewidzenia moment jej zakończenia konieczne jest podejmowanie wysiłków zmierzających do dalszej cyfryzacji usług publicznych, które to usługi nie tylko zapewniają wyższy poziom bezpieczeństwa dla uczestników czynności procesowych i pozwalają obniżyć koszty, lecz również w znaczący sposób przyczyniają się do przyspieszenia postępowań

sądowych⁵. W związku z powyższym ustawodawca uznał, że pożądane jest dopuszczenie wprowadzenia sprzedaży nieruchomości w drodze licytacji elektronicznej, na wzór sprawdzonych już rozwiązań, umożliwiających sprzedaż ruchomości w drodze licytacji elektronicznej, zaś rozwiązania takie powinny znacząco przyczynić się do przyspieszenia egzekucji z nieruchomości, która ze względu na wielość podmiotów w niej uczestniczących jest szczególnie długotrwała⁶. W ocenie projektodawców, wprowadzone rozwiązania poprawić miały transparentność odbywających się w jej toku przetargów, gdyż w praktyce postępowań egzekucyjnych dostrzegany jest problem zmów między licytantami w celu obniżenia ceny nabycia, co nie będzie możliwe w toku licytacji odbywających się za pośrednictwem systemu teleinformatycznego⁷. „W celu wdrożenia powyższych rozwiązań proponuje się dodać w części trzeciej w tytule II w dziale VI po rozdziale 6 k.p.c. rozdział 6a zatytułowany „Sprzedaż nieruchomości w drodze licytacji elektronicznej”, który będzie umiejscowiony po art. 986 k.p.c. Przepisy o sprzedaży nieruchomości umiejscowione w poprzedzających rozdziałach należałoby stosować odpowiednio, tj. z odrębnościami wynikającymi z dodawanego rozdziału”⁸.

Zgodnie z brzmieniem przepisu art. 7 pkt 1 Zm.k.p.c.2021 zmiany w powyżej opisanym zakresie wejdą w życie 19 września 2021 r. Aktualnie brak jest jeszcze szczegółowych regulacji w tym zakresie, albowiem przepis art. 986¹¹ k.p.c. określa, że Minister Sprawiedliwości ustali, w drodze rozporządzenia, sposób przeprowadzenia sprzedaży nieruchomości w drodze licytacji elektronicznej oraz sposób uwierzytelniania użytkowników systemu teleinformatycznego obsługującego licytację elektroniczną, mając na względzie zapewnienie ochrony praw osób uczestniczących w licytacji, sprawność postępowania, skuteczność egzekucji, bez-

pieczeństwo posługiwania się dokumentami w postaci elektronicznej oraz dostępność systemu teleinformatycznego. Trwają więc prace legislacyjne nad rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości w sprawie sposobu przeprowadzenia sprzedaży nieruchomości w drodze licytacji elektronicznej oraz sposobu uwierzytelniania użytkowników systemu teleinformatycznego obsługującego licytację elektroniczną⁹.

Zmiany w zakresie postępowania egzekucyjnego, jakie następują w ostatnich latach, zmierzają do elektronizacji dokonywanych w nim czynności, a tym samym – do usprawnienia i przyspieszenia jego przebiegu. Wskazać tutaj należy przede wszystkim na e-licytację z ruchomości, która weszła w życie 1 marca 2017 r.¹⁰ Przepisy o licytacji elektronicznej zostały zamieszczone w ramach przepisów dotyczących egzekucji z ruchomości – w rozdziale 3 działu I tytułu II części

trzeciej Kodeksu postępowania cywilnego. Do tej formy egzekucji mają zastosowanie odpowiednio przepisy rozdziału II dotyczącego egzekucji z ruchomości (art. 864–879 k.p.c.), z odrębnościami wynikającymi z uregulowań szczególnych odnoszących się do licytacji elektronicznej. W doktrynie uznawano licytację elektroniczną ruchomości za pozytywną i potrzebną, zwłaszcza ze względu na poziom technologii i możliwości, jakie ze sobą niesie¹¹. „Racjonalny ustawodawca, wprowadzając elektroniczną formę licytacji, starał się zaktualizować i dopasować do obecnego poziomu technologicznego obowiązujące przepisy. Cel zmian został określony w uzasadnieniu do ustawy nowelizującej. Przytaczając jego fragment, należy podkreślić, że regulacje zawarte w tym rozdziale zmierzają do zwiększenia efektywności sprzedaży zajętych ruchomości, przy jednoczesnym zachowaniu gwarancji procesowych”. Z teoretycznego punktu widzenia licytacja elektroniczna powinna być ulepszoną wersją dotychczasowego kształtu licytacji, a tym samym – doprowadzić do efektywniejszej realizacji celu postępowania, jakim jest zaspokojenie wierzyciela przez sprzedaż zajętych przedmiotów dłużnika¹². W ówczesnym piśmiennictwie zauważano jednak, że regulacja dotycząca licytacji elektronicznej nie jest rozwiązaniem kompleksowym, gdyż odnosi się wyłącznie do egzekucji z ruchomości¹³. „Brak jest analogicznych zmian w przepisach w zakresie egzekucji z nieruchomości i z tego powodu sprzedaż nieruchomości może odbywać się wyłącznie w toku tradycyjnej licytacji”¹⁴.

Wsluchując się w głos środowiska komorniczego, ustawodawca nowelizacją z 2021 r. wprowadził możliwość elektronicznej licytacji nieruchomości w postępowaniu egzekucyjnym. Dokonana zmiana spotkała się zasadniczo z aprobatą środowiska komorniczego¹⁵ i doktryny postępowania egzekucyjnego¹⁶. „Usługi te nie tylko zapewniają wyższy poziom bezpieczeństwa dla uczestników czynności

procesowych i pozwalają obniżyć koszty, lecz również w znaczący sposób przyczyniają się do przyspieszenia postępowań sądowych. Istotnym argumentem za wprowadzeniem e-licytacji nieruchomości jest funkcjonowanie sprawdzonych rozwiązań, umożliwiających sprzedaż ruchomości w drodze licytacji elektronicznej. Rozwiązania takie powinny znacząco przyczynić się do przyspieszenia egzekucji z nieruchomości, która ze względu na wielość podmiotów w niej uczestniczących jest szczególnie długotrwała. Poprawią one zarazem transparentność odbywających się w jej toku przetargów i pozwolą na wyeliminowanie problemu zmów cenowych między licytantami w celu obniżenia ceny nabycia”¹⁷.

W DOKTRYNIE UZNAWANO LICYTACJĘ ELEKTRONICZNĄ RUCHOMOŚCI ZA POZYTYWNĄ I POTRZEBNĄ, ZWŁASZCZA ZE WZGLĘDU NA POZIOM TECHNOLOGII I MOŻLIWOŚCI, JAKIE ZE SOBĄ NIESIE.

2. Ograniczenia egzekucji związane z epidemią COVID-19

Na mocy art. 2 ustawy z 14 maja 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2¹⁸ wprowadzono do k.p.c. przepis art. 952¹, który w § 5 stanowi, że licytacji lokalu mieszkalnego lub nieruchomości gruntowej zabudowanej budynkiem mieszkalnym, które służą zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych dłużnika, nie przeprowadza się w czasie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii

www.canva.com

oraz 90 dni po jego zakończeniu. Uzasadniając konieczność wprowadzenia takiej zmiany projektodawcy zaakcentowali to, że powyższe rozwiązania stanowią odpowiedź na wielokrotnie stwierdzone w praktyce sytuacje, w których złożenie przez wierzyciela wniosku o przeprowadzenie egzekucji z nieruchomości służyło li tylko szykanowaniu dłużnika¹⁹. „W praktyce egzekucyjnej do nagminnych należą przypadki, w których egzekucja z nieruchomości dłużnika (wartej kilkaset tysięcy złotych) była kierowana w celu egzekucji kwot o bagatelnej wartości (rzędu co najwyżej kilku tysięcy złotych). Możliwość stosowania środków egzekucyjnych skierowanych do nieruchomości służących zaspokojeniu celów mieszkaniowych dłużnika przy egzekucji niewielkich kwot stoi w oczywistej sprzeczności z podstawowymi założeniami ochrony dłużnika przed egzekucją naruszającą jego godność osobistą”²⁰. W doktrynie podkreśla się, że regulacja powyższa odnosi się wyłącznie do nieruchomości w postaci lokalu mieszkalnego lub nieruchomości gruntowej zabudo-

wanej budynkiem mieszkalnym, które służą zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych dłużnika, tj. takich, w których dłużnik aktualnie zamieszkuje²¹. Pod pojęciem „potrzeb mieszkaniowych” należy rozumieć potrzeby mieszkaniowe w sensie obiektywnym, czyli dotyczące potrzeb przeciętnej osoby, które co do zasady są zaspokajane przez jeden dom czy jedno mieszkanie. „Chodzi tu zatem o nieruchomość, w której koncentruje się centrum życiowe dłużnika. Na potrzeby wykładni komentowanego przepisu przyjąć zatem należy, że nie można jednocześnie mieszkać w dwóch lokalach”²². Choć w piśmiennictwie pojawiają się poglądy, że wprowadzony przepis art. 952¹ § 5 k.p.c. miał ścisły związek z pojawieniem się wirusa SARS-CoV-2 i ma na celu zapewnienie dłużnikowi bezpieczeństwa lokalu mieszkalnego zarówno w czasie zagrożenia epidemicznego, jak i w okresie trwania epidemii²³, to jednak nie można pominąć faktu, że tożsame rozwiązanie w analogicznym brzmieniu (za wyjątkiem § 5) pojawiło się już w 2019 r.²⁴, jako jedno z rozwiązań

zawartych w rządowym projekcie ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania lichwie. Analiza dokumentacji związanej z procesem legislacyjnym, zarówno w odniesieniu do projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania lichwie, jak i DziałOstSARSCoV2U, pozwala na postawienie tezy, że ustawodawca wprowadza rozwiązania stawiające interes dłużnika ponad interes wierzycieli, choćby poprzez jak najdalej idące zagwarantowanie bezpieczeństwa mieszkania lub domu dłużnika²⁵.

ZMIANY WPROWADZONE PRZEZ USTAWODAWCĘ NIEWĄTPLIWIE POGARSZAJĄ SYTUACJĘ WIERZYCIELI PROWADZĄCYCH EGZEKUCJĘ Z NIERUCHOMOŚCI ZAMIESZKIWANYCH PRZEZ DŁUŻNIKA, W SZCZEGÓLNOŚCI W OKRESIE TRWANIA PANDEMII.

Zmiany wprowadzone przez ustawodawcę niewątpliwie pogarszają sytuację wierzycieli prowadzących egzekucję z nieruchomości zamieszkiwanych przez dłużnika, w szczególności w okresie trwania pandemii. Stan epidemii wprowadzono w Polsce 20 marca 2020 r. na podstawie rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii²⁶, i do zakończenia 90. dnia po jego odwołaniu komornicy bez potrzeby wydania postanowienia o wstrzymaniu się z czynnością egzekucyjną odstępują od przeprowadzenia wyznaczonych licytacji tak zakreślonego kręgu nieruchomości, odwołując licytacje oraz nie wyznaczając nowych licytacji z takich nieruchomości²⁷.

Na marginesie należy zauważyć, że przepis art. 952¹ k.p.c. spotkał się z wieloma krytycznymi ocenami, w których zwracano uwagę, że to dłużnicy będą musieli czuwać nad procesem uprawomocnienia się postanowienia o opisie i oszacowaniu oraz wnioskować nie tylko o wyznaczenie terminu drugiej – jak dotychczas – ale i pierwszej licytacji, czy też podkreślano, że ich zaspokojenie co do wierzytelności znajdujących się poniżej sumy minimalnej wskazanej w art. 952¹ § 2 k.p.c. – o ile w ogóle nastąpi (co zależy od decyzji sądu i warunków, o których mowa w przepisie art. 952¹ § 4 k.p.c.) – będzie miało miejsce z istotnym opóźnieniem wywołanym koniecznością przeprowadzenia postępowania sądowego o udzielenie zgody na licytację nieruchomości²⁸. „Jak się wydaje – wbrew oczekiwaniom projektodawców – wierzycielami należności o wartości niższej niż 1/20 sumy oszacowania są również wierzyciele sięgający po egzekucję z nieruchomości tzw. mieszkalnej, nie z woli szykanowania dłużnika i mimo istnienia innego nadającego się do zaspokojenia majątku, ale właśnie dlatego, że dłużnik nie dysponuje, czy wręcz ukrywa inny swój majątek lub dlatego, że znaczna część dużej wierzytelności została już zaspokojona na drodze innych sposobów egzekucji i wierzyciel, chroniąc dłużnika, zwlekał ze skierowaniem egzekucji przeciwko nieruchomości (jedynie jej mniejsza część nie znalazła zaspokojenia innymi drogami). Pamiętać też

www.canva.com

należy, że wiele nieruchomości zamieszkiwanych przez dłużników, a stanowiących przedmiot egzekucji w braku innych źródeł zaspokojenia, szacuje się na bardzo wysokie sumy (zwłaszcza w dużych miastach, o znacznej powierzchni użytkowej itp.) i wierzytelność stanowiąca jej 1/20 sumy oszacowania również będzie opiewała na wysoka kwotę (np. dla nieruchomości o sumie oszacowania 2 000 000 wierzytelność nie może być niższa niż 100 000 zł)²⁹. Zauważyć także należy, że wprowadzone w art. 952¹ k.p.c. rozwiązania są utrudnieniem dla wierzycieli alimentacyjnych, dla których egzekucja z nieruchomości przeznaczonych na zamieszkanie dłużnika stanowi niejednokrotnie jedyny realny sposób przymuszenia go do zaspokojenia należności³⁰. „Również i dla nich dodatkowe angażowanie się w postępowanie wпадkowe nastrożać będzie problemy i będzie powodowało odsunięcie w czasie zaspokojenia należności na bieżące potrzeby. Tej kategorii wierzycieli ustawodawca nie uprzywilejował. Wszystkie te należności nie są automatycznie chronione – ich obronę przerzucono na samych wierzycieli i sąd. Skutkować to może nie do końca – jak się wydaje – uzasadnionym wydłużeniem wszystkich tego rodzaju postępowań egzekucyjnych. Także tych od początku zasługujących na ochronę”³¹.

”
ZAUWAŻYĆ TAKŻE NALEŻY,
ŻE WPROWADZONE W ART.
952¹ K.P.C. ROZWIĄZANIA SĄ
UTRUDNIENIEM DLA WIERZYCIELI
ALIMENTACYJNYCH, DLA
KTÓRYCH EGZEKUCJA
Z NIERUCHOMOŚCI
PRZEZNACZONYCH NA
ZAMIESZKANIE DŁUŻNIKA
STANOWI NIEJEDNOKROTNI
JEDYNY REALNY SPOSÓB
PRZYMUSZENIA GO DO
ZASPOKOJENIA NALEŻNOŚCI.

Art. 15zuz ust. 1 KoronawirusU określa, że w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 nie wykonuje się tytułów wykonawczych nakazujących opróżnienie lokalu mieszkalnego. Choć w świetle tego przepisu nic nie stoi na przeszkodzie, aby w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 komornik

przystąpił do egzekucji opróżnienia lokalu mieszkalnego poprzez wezwanie dłużnika do dobrowolnego wykonania tego obowiązku w wyznaczonym stosownie do okoliczności terminie³², to jednak jeśli dłużnik dobrowolnie nie opróżni tego lokalu, komornik nie może dokonać czynności potrzebnych do wprowadzenia wierzyciela w posiadanie.

”
PODKREŚLIĆ NALEŻY, ŻE
WYROKÓW SĄDOWYCH
NAKAZUJĄCYCH OPRÓŻNIENIE
LOKALU NIE WYKONUJE SIĘ
W OKRESIE OD 1 LISTOPADA DO
31 MARCA ROKU NASTĘPNEGO
WŁĄCZNIE, JEŻELI OSOBIE
EKSMITOWANEJ NIE WSKAZANO
LOKALU, DO KTÓREGO MA
NASTĄPIĆ PRZEKWATEROWANIE.

Jak pisze A. Sikorska-Lewandowska: „zgodnie z brzmieniem przepisu art. 1046 § 4 k.p.c., polska procedura cywilna, co do zasady, nie zezwala na przeprowadzanie eksmisji »na bruk«, lecz do innego lokalu lub pomieszczenia, w tym do tymczasowego pomieszczenia. Dotyczy to większości tych dłużników, którym nie przyznano prawa do lokalu socjalnego. W przypadku gdy dłużnikowi nie przysługuje prawo do tymczasowego pomieszczenia, komornik usuwa dłużnika do noclegowni, schroniska lub innej placówki zapewniającej miejsca noclegowe, wskazanej na wniosek komornika przez gminę właściwą ze względu na miejsce położenia lokalu podlegającego opróżnieniu”³³. Przepis zakazujący przeprowadzania postępowań egzekucyjnych w zakresie opróżnienia lokalu mieszkalnego w okresie epidemii wstrzymuje *de facto* zastosowanie przepisu

art. 1046 k.p.c. Zgodzić się należy z poglądem, że ustawodawca sformułował zakaz, o którym mowa w art. 15 zzu ust. 1 KoronawirusU nazbyt szeroko, gdyż jego literalne brzmienie wskazuje na to, że obejmuje również przypadki przeniesienia lokatorów do lokalu socjalnego zaoferowanego przez gminę, a takie egzekucje polegające na przeniesieniu lokatorów, którym przyznano w wyroku sądu prawo do lokalu socjalnego powinny się odbywać³⁴. „W przeciwnym wypadku może dojść do wyrządzenia wierzycielowi szkody. Oczekiwanie wierzyciela na przedstawienie przez właściwą gminę oferty najmu lokalu socjalnego, w następstwie wydania wyroku nakazującego opróżnienie lokalu mieszkalnego, trwa nierzadko kilka lat. Jeśli dłużnicy nie przeniosą się dobrowolnie do zaoferowanego im lokalu socjalnego, wierzyciel musi wszcząć odpowiednie postępowanie egzekucyjne, zaś komornik przenosi dłużników do lokalu socjalnego, zgodnie z wyrokiem sądu i ofertą gminy. Takie postępowania, w wykonaniu tytułów egzekucyjnych nakazujących opróżnienie lokalu powinny się odbywać bez względu na stan epidemii, gdyż nie naruszają w żaden sposób sytuacji dłużników, zapewniając im lokal mieszkalny, rozwiązują zaś problem wierzyciela, który wiele lat oczekiwał na zwolnienie swego lokalu – pomimo wydania przez sąd prawomocnego wyroku orzekającego o jego opróżnieniu i wydaniu”³⁵.

Początkowo ustawodawca nie wprowadził żadnych wyjątków od stosowania art. 15zsu KoronawirusU. Zmiany w tym zakresie wprowadzono dopiero ustawą z 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2³⁶. Na podstawie przepisu art. 15 zzu ust. 2 KoronawirusU, wyłączono zakaz eksmisji w odniesieniu do:

- 1) orzeczeń wydanych na podstawie art. 11a ustawy z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie³⁷;
- 2) decyzji o:

- a) zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej – wydawanej na podstawie ustawy z 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych³⁸,
- b) ustaleniu lokalizacji linii kolejowej – wydawanej na podstawie ustawy z 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym³⁹,
- c) zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego w rozumieniu przepisów ustawy z 12 lutego 2009 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie lotnisk użytku publicznego⁴⁰,
- d) ustaleniu lokalizacji inwestycji w zakresie Centralnego Portu Komunikacyjnego, o której mowa w przepisach ustawy z 10 maja 2018 r. o Centralnym Porcie Komunikacyjnym⁴¹,
- e) pozwoleniu na realizację inwestycji – wydawanej na podstawie ustawy z 8 lipca 2010 r. o szczególnych zasadach przygo-

towania do realizacji inwestycji w zakresie budowy przeciwpowodziowych⁴².

Podkreślić należy, że wyroków sądowych nakazujących opróżnienie lokalu nie wykonuje się w okresie od 1 listopada do 31 marca roku następnego włącznie, jeżeli osobie eksmitowanej nie wskazano lokalu, do którego ma nastąpić przekwaterowanie⁴³. Noclegownie, schroniska lub inne podobne placówki zapewniające miejsca noclegowe nie są lokalami w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 4 OchrLokU, a więc wykonując orzeczenie w zakresie nakazu opróżnienia lokalu przez usunięcie dłużnika do jednego z wymienionych miejsc, komornik związany jest treścią komentowanego przepisu, zgodnie z którym nie może tego uczynić w okresie od 1 listopada do 31 marca roku następnego⁴⁴.

Przepisu art. 16 OchrLokU nie stosuje się, gdy powodem opróżnienia lokalu jest stosowanie przemocy w rodzinie lub wykraczanie w sposób rażący lub uporczywy przeciwko porządkowi domowemu, albo niewłaściwe zachowanie czyniące uciążliwym korzystanie

z innych lokali w budynku albo gdy zajęcie lokalu nastąpiło bez tytułu prawnego⁴⁵. Ponadto sąd może orzec o uprawnieniu do zawarcia umowy najmu socjalnego lokalu wobec osoby, która dokonała zajęcia lokalu bez tytułu prawnego, jeżeli przyznanie tego uprawnienia byłoby w świetle zasad współżycia społecznego szczególnie usprawiedliwione⁴⁶. W wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku z 8 listopada 2013 r., II Ca 503/13, podkreślono, że sąd ma obowiązek rozważenia z urzędu przesłanek uprawnienia osoby, która była lokatorem, do otrzymania lokalu socjalnego, oraz stosownego do wyniku tego badania orzeczenia w wyroku eksmisyjnym. „Struktura regulacji zawartej w art. 14 tej ustawy wskazuje na to, że sąd w pierwszej kolejności powinien brać pod uwagę indywidualną sytuację danej osoby, a więc »dotychczasowy sposób korzystania z lokalu i szczególną sytuację materialną oraz rodzinną osób zobowiązanych do jego opróżnienia« (art. 14 ust. 3), z tym że nie może nie orzec o uprawnieniu do otrzymania lokalu socjalnego w stosunku do wymienionych w art. 14 ust. 4 kategorii osób. Takiego obowiązku sąd nie ma jedynie w pewnych, wyjątkowych okolicznościach, np. uprawniony ma zamieszkać w innym lokalu, gdy powodem eksmisji jest znęcanie się nad rodziną (art. 17) lub gdy zachodzi rażące wykroczenie przez pozwanego o eksmisję przeciwko porządkowi domowemu albo rażąco naganne postępowanie uniemożliwiające wspólne zamieszkiwanie (argument z art. 13)⁴⁷».

Jak wynika z art. 75 ust. 1 Konstytucji, władze publiczne są zobowiązane do prowadzenia polityki sprzyjającej zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych obywateli, w szczególności powinny przeciwdziałać bezdomności. Jednym z istotnych środków, który ma zapobiegać bezdomności, jest uprawnienie do najmu socjalnego lokalu przewidziane w art. 14, 17, 21 i 35 OchrLokU, w których określono między innymi, w jakich sytuacjach

sąd orzekający o eksmisji lokatora jest zobowiązany orzec, że eksmitowanemu przysługuje prawo do lokalu socjalnego⁴⁸.

3. Licytacja elektroniczna nieruchomości w okresie pandemii

Walka z pandemią stała się pretekstem do wprowadzenia szeregu zmian ustawowych, z których część w niewielkim stopniu (lub też w ogóle) nie jest związana ze stanem epidemii. Do takich rozwiązań zaliczyć należy kwestie związane z licytacją lokali zaspokajających potrzeby mieszkaniowe dłużnika. Nie można pominąć tego, że ustawodawca w art. 15 zzu ust. 2 KoronawirusU wprowadził szereg wyłączeń z przepisu zakazującego eksmisji w okresie pandemicznym. O ile z częścią z nich można się zgodzić (np. w przypadku przemocy w rodzinie), o tyle większość z nich jest dyskusyjna (np. związanych z budową CPK). Wstrzymanie eksmisji z lokali mieszkalnych oraz wstrzymanie licytacji sądowych w postępowaniach egzekucyjnych tych lokali, które zaspokajają potrzebę mieszkaniową dłużnika, należy ocenić ogólnie jako posunięcie wysoko kontrowersyjne. Zgodzić się można, że zagrożenia związane z chorobą COVID-19 czy też z kryzysem ekonomicznym spowodowanym epidemią koronawirusa mogą uzasadniać pewnego rodzaju ograniczenia, jednak ustawodawca powinien mieć na uwadze interes wszystkich grup spo-

tecznych, bez nadmiernego uprzywilejowania którejkolwiek z nich. „Stan epidemii nie może skutkować wprowadzaniem nieprzemyślnych, jednostronnych rozwiązań, które chronią jedną grupę społeczną, wyrządzają innej realną szkodę. Interes wierzycieli oraz interes właścicieli lokali zasługuje na ochronę w równym stopniu, jak interes dłużników i lokatorów. Interesy tych grup są, rzecz jasna, sprzeczne, rolą zaś organów państwa jest w taki sposób stanowić prawo, aby sprawiedliwie je wyważyć, w każdych okolicznościach”⁴⁹. Wydaje się, że ustawodawca, wprowadzając rozwiązania, które *de facto* wstrzymują całkowicie egzekucję z nieruchomości wykorzystywanych przez dłużników na cele mieszkaniowe, nie rozważył właściwie interesu wierzycieli. Dokonując zmian w zakresie art. 15 zzu KoronawirusU, ustawodawca mógł zezwolić na eksmisję do lokali socjalnych, co i tak następuje w większości eksmisji⁵⁰. Zgodnie bowiem z przepisem art. 1064 § 4 k.p.c., wykonując obowiązek opróżnienia lokalu służącego zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych dłużnika na podstawie tytułu wykonawczego, z którego nie wynika uprawnienie dłużnika do zawarcia umowy najmu socjalnego lokalu lub prawo do lokalu zamiennego, komornik usunie dłużnika do innego lokalu lub pomieszczenia, do którego dłużnikowi przysługuje tytuł prawny i w którym może on zamieszkać. Jeżeli dłużnikowi nie przysługuje tytuł prawny do innego lokalu lub pomieszczenia, w którym może zamieszkać, komor-

nik wstrzyma się z dokonaniem czynności do czasu, gdy gmina właściwa ze względu na miejsce położenia lokalu podlegającego opróżnieniu, na wniosek komornika, wskaże dłużnikowi tymczasowe pomieszczenie. Wydaje się, że polskim porządku prawnym nie istnieje eksmisja „na bruk”, gdyż pod tym pojęciem funkcjonuje eksmisja do noclegowni, schroniska lub innej placówki zapewniającej miejsca noclegowe. Wynika to z tego, że do tego rodzaju placówek zapewniających miejsca noclegowe może udać się każdy, bez korzystania z pośrednictwa komornika.

DOKONUJĄC ZMIAN W ZAKRESIE ART. 15 ZZU KORONAWIRUSU, USTAWODAWCA MÓGŁ ZEZWOLIĆ NA EKSMISJĘ DO LOKALI SOCJALNYCH, CO I TAK NASTĘPUJE W WIĘKSZOŚCI EKSMISJI.

Wstrzymanie wszelkich eksmisji, także tych do lokali socjalnych, jest nieproporcjonalnym do zaistniałej sytuacji środkiem prawnym, skutkującym wyrządzeniem właścicielom lokali realnej szkody⁵¹.

Zakazy eksmisji związane ze stanem pandemii spowodują, że rozwiązania w zakresie e-licytacji nieruchomości będą regulacjami istniejącymi wyłącznie w warstwie teoretycznej. Aby przepisy dotyczące e-licytacji nieruchomości mogły spełnić swoją rolę, konieczne jest uchylene przepisów zakazujących egzekucji nieruchomości wykorzystywanych do celów mieszkaniowych przez dłużnika i zakazu eksmisji do lokali socjalnych. Wydaje się, że ustawodawca nie dostrzegł, iż sprzedaż nieruchomości w trybie licytacji nie powoduje, że nabywca staje się od razu jej właścicielem i że po udzieleniu przybicia przez sąd

dłużnik ma w tym samym momencie opuścić lokal, gdyż konieczne jest jeszcze uprawomocnienie przybicia i przysądzenie własności. Dopiero prawomocne postanowienie o przysądzeniu własności nieruchomości stanowi tytuł dla nabywcy, na podstawie którego może on się domagać opuszczenia i opróżnienia lokalu z osób i rzeczy. Jest to więc długi, rozłożony w czasie proces.

Choć ograniczenia nie dotyczą nieruchomości innych niż zaspokajające potrzeby mieszkaniowe dłużnika, to jednak właśnie taka egzekucja jest niejednokrotnie jedyną szansą dla wierzyciela dla uzyskania jakiegokolwiek zaspokojenia swojej wierzytelności.

”
ROZWIĄZANIA ODNOSZĄCE
SIĘ DO LICYTACJI SĄ SZANSĄ
NA SZYBSZE POSTĘPOWANIE
EGZEKUCYJNE I WIĘKSZE
ZASPOKOJENIE WIERZYCIELI.

Rozwiązania odnoszące się do licytacji są szansą na szybsze postępowanie egzekucyjne i większe zaspokojenie wierzycieli. „Kornicy z własnego doświadczenia dodają, że wielu wierzycieli znalazło się w ciężkiej sytuacji, w której zostali zmuszeni do utrzymywania niepłacących lokatorów. Wskazują, że to wiąże się także z zakazem wyznaczania przez sąd terminów licytacji zajętych nieruchomości i jeszcze bardziej komplikuje sytuację. Dlaczego, jeśli ktoś nie spłacał długu, ma mieć korzystniejszą sytuację niż wierzyciel, który też może potrzebować wsparcia? To nie jest tak, że wierzycielami są tylko banki czy firmy skupujące długi, często chodzi o osoby fizyczne, małe firmy, które na drodze sądowej wywalczyły zasądzenie należności

na swoją rzecz i to nierzadko w czasie wieloletniego procesu. Nie wszyscy dłużnicy są »pokrzywdzeni« i nie wszyscy wierzyciele są »źli«, każdą sprawę trzeba analizować indywidualnie, nie można tylko rozpinać parasola ochronnego nad dłużnikiem, a wierzycieli pozostawiać samych sobie”⁵².

Ustawodawca powinien wyważyć interes wierzyciela, przejawiający się w prawie do zaspokojenia przysługującej mu należności, z interesem dłużnika, odnoszącym się do prawa do zaspokojenia jego potrzeb mieszkaniowych, godności itp. Aktualne rozwiązania prawne stawiają jednak prymat interesów dłużnika w sposób zbyt daleko idący, a więc niejako zapominając o prawach wierzyciela.

Podsumowanie

Przedstawiona powyżej analiza wskazuje, że ograniczenia związane z możliwością prowadzenia egzekucji z nieruchomości w okresie trwania pandemii, w szczególności odnoszące się do lokali mieszkalnych, spowodują, że rozwiązania wprowadzone przez ustawodawcę w odniesieniu do e-licytacji nieruchomości nie spełnią zakładanych oczekiwań. Wskazać tutaj należy większe zaspokojenie wierzycieli wynikające z szerszego kręgu uczestników biorących udział w licytacji, co może przekładać się na uzyskanie wyższej ceny ze sprzedaży nieruchomości czy też przyspieszenie egzekucji z nieruchomości. Postulować należy więc uchylenie ograniczeń związanych z egzekucją, jakie zostały wprowadzone przez ustawodawcę w związku z trwającą epidemią.

Przypisy końcowe

- ¹ Dz.U. z 2021 r. poz. 1090; dalej: Zm.k.p.c.2021.
- ² Ustawa z 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1575); dalej: k.p.c.

- ³ Art. 952¹ § 5 k.p.c.
- ⁴ Art. 15zuz ustawy z 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1842); dalej: KoronawirusU.
- ⁵ Uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, druk sejmowy nr 899, Sejm IX kadencji, s. 1.
- ⁶ *Ibidem*.
- ⁷ *Ibidem*, s. 2.
- ⁸ *Ibidem*.
- ⁹ Stan na 20 sierpnia 2021 r. [<https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12349800/katalog/12808064#12808064>; data dostępu: 20 sierpnia 2021 r.].
- ¹⁰ Ustawa z 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r. poz. 1311). Dokonane zmiany weszły w życie 8 września 2016 r., za wyjątkiem przepisów, które weszły w życie 1 marca 2017 r., w tym przepisów o e-licytacji ruchomości.
- ¹¹ A. Pyrgies, *Sprzedaż ruchomości w postępowaniu egzekucyjnym w formie licytacji elektronicznej*, „Przeгляд Prawa Egzekucyjnego” 2017, nr 6, s. 35 i n.
- ¹² *Ibidem*.
- ¹³ *Ibidem*.
- ¹⁴ *Ibidem*.
- ¹⁵ Opinia Krajowej Rady Komorniczej do projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, druk sejmowy nr 899, Sejm IX kadencji, KRK/VII/94/21.
- ¹⁶ R. Flejszar [w:] K. Flaga-Gieruszyńska, *Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. System Postępowania Cywilnego*, t. 8, Warszawa 2021, s. 1263.
- ¹⁷ *Ibidem*.
- ¹⁸ T.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 875; dalej: DziałOsłSAR-SCoV2U.
- ¹⁹ Uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenieniem się wirusa SARS-CoV-2, druk sejmowy nr 344, Sejm IX kadencji, s. 6.
- ²⁰ *Ibidem*.
- ²¹ A. Mordasewicz, B. Szczepkowska [w:] K. Szmied, *Ustawa o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenieniem się wirusa SARS-CoV-2. Komentarz*, Warszawa 2020, art. 2, Nb 3-4.
- ²² *Ibidem*.
- ²³ *Ibidem*, Nb 8.
- ²⁴ Proj. art. 2 pkt 3 Rządowego projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania lichwie, druk sejmowy nr 3600, Sejm VIII kadencji.
- ²⁵ Por.: Uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania lichwie, druk sejmowy nr 3600, Sejm VIII kadencji, s. 42 i n.
- ²⁶ Dz.U. z 2020 r. poz. 491 ze zm.
- ²⁷ A. Szymańska-Grodzka [w:] T. Szancito, *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, Warszawa 2019, art. 952¹, Nb 7.
- ²⁸ *Ibidem*.
- ²⁹ *Ibidem*.
- ³⁰ *Ibidem*.
- ³¹ *Ibidem*.
- ³² Art. 1046 § 1 k.p.c.
- ³³ A. Sikorska-Lewandowska, *Zmiana regulacji prawnych w zakresie egzekucji z nieruchomości mieszkalnych wprowadzona w związku ze stanem epidemii*, „Nieruchomości” 2021, nr 2, s. 5.
- ³⁴ *Ibidem*.
- ³⁵ *Ibidem*.
- ³⁶ Dz. U. z 2020 r. poz. 695
- ³⁷ Dz.U. z 2020 r. poz. 218 i 956
- ³⁸ Dz.U. z 2020 r. poz. 1363
- ³⁹ Dz.U. z 2020 r. poz. 1043
- ⁴⁰ Dz.U. z 2018 r. poz. 1380, z 2020 r. poz. 471 i 2380 oraz z 2021 r. poz. 11
- ⁴¹ Dz.U. z 2020 r. poz. 234 i 1378
- ⁴² Dz.U. z 2019 r. poz. 933 oraz z 2020 r. poz. 471
- ⁴³ Art. 16 ustawy z 21.06.2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 611); dalej:: OchrLokU.
- ⁴⁴ K. Zdun-Załęska, *Ustawa o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego. Komentarz*, Warszawa 2014, art. 16, Nb 3.
- ⁴⁵ Art. 17 ust. 1 OchrLokU.
- ⁴⁶ Art. 17 ust 1a OchrLokU.
- ⁴⁷ Wyrok Sądu Okręgowego w Białymstoku z 8 listopada 2013 r., II Ca 503/13, Lex nr 1715517.
- ⁴⁸ R. Dżiczek, *Komentarz do ustawy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego [w:] Ochrona praw lokatorów. Dodatki mieszkaniowe. Komentarz. Wzory pozwów*, Warszawa 2020, art. 17, Nb 3.
- ⁴⁹ A. Sikorska-Lewandowska, *Zmiana...*, s. 7.
- ⁵⁰ Art. 1064 § 4 k.p.c.
- ⁵¹ *Ibidem*.
- ⁵² P. Rojek-Socha, *Wkrótce e-licytacje z nieruchomości, ale dłużnik nadal pod specjalną ochroną*, [<https://www.prawo.pl/prawnicy-sady/e-licytacja-z-nieruchomosci-nadal-zakazane-eksmisja-i-licytacja,510054.html>]; data dostępu: 21 sierpnia 2021 r.].

Ograniczenia egzekucji w dobie pandemii COVID-19 – uwagi praktyczne

Wprowadzony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej 14 marca 2020 r. stan zagrożenia epidemicznego, obowiązujący od 20 marca 2020 r., spowodował wstrzymanie działalności wielu podmiotów, w tym także komorników sądowych. Rozwijająca się sytuacja pandemiczna związana z dynamicznie rosnącą liczbą zakażeń wirusem SARS-CoV-2 stopniowo wymuszała wprowadzenie kolejnych obostrzeń i rozwiązań, które przede wszystkim zmierzały do ograniczenia kontaktu bezpośredniego jednostek zakażonych ze społeczeństwem.

DR ALEKSANDRA KLICH

Uniwersytet Szczeciński
Radczyni prawna

1. Zagadnienia wstępne

Dostrzegalna była (i w dalszym ciągu jest) aktywność ustawodawcy w zakresie kreowania nowych regulacji prawnych. Choć niezadko poddawane były one krytyce – zmie-

rzały do polepszenia sytuacji podmiotów, których działalność w sposób wymuszony została wstrzymana. Polski ustawodawca dążył do bieżącego reagowania na postępujący kryzys spowodowany nie tylko wzrostem liczby zakażeń i zgonów, ale także związany z pogorszeniem sytuacji gospodarczej i życiowej wielu podmiotów. Niestety, biorąc pod uwagę liczbę wprowadzanych zmian, ich tempo, a także objętość aktów prawnych, lektura wszystkich ustaw z tzw. tarcz antykryzysowych nie należała do najłatwiejszych.

Jak wskazano, pojęcie ograniczeń egzekucji, stanowiących przejaw ochrony dłużnika, znane jest ustawie procesowej, choć dostrzegalne jest rozproszenie tych regulacji w Kodeksie postępowania cywilnego. Oznacza to, że ustawodawca w odrębnym dziale Kodeksu postępowania cywilnego, zatytułowanym „Ograniczenia egzekucji”, tj. w art. 829–839, reguluje tzw. ograniczenia przedmiotowe, zaś podmiotowe wyłączenia spod egzekucji uregulowane są w dalszych postanowieniach ustawy, z postanowieniami szczególnie dotyczącymi egzekucji (art. 1060–1065, art. 1115 k.p.c.). Wprowadzenie przez ustawodawcę ograniczeń egzekucji podyktowane jest przede wszystkim względami natury humanitarnej, ale i społecznej oraz gospodarczej. Z jednej strony normowane są zasady dotyczące wyłączenia określonych przedmiotów spod egzekucji, zaś z drugiej ustawodawca dąży do zwiększenia ochrony

dłużnika, gwarantując mu i jego rodzinie zapewnienie minimum egzystencji i możliwości zachowania przedmiotów o szczególnej wartości osobistej¹. W ostatnich latach dostrzegalna jest tendencja do kreowania regulacji zwiększających ochronę dłużnika, co wpływa zdecydowanie niekorzystnie na sytuację wierzyciela, niejednokrotnie bezsilnego wobec tych regulacji prawnych, które nie dają mu żadnego pola manewru.

Także w czasie pandemii spowodowanej COVID-19 dostrzegamy działanie ustawodawcy zmierzające *de facto* do ochrony dłużnika, co wyraża się w poszerzeniu dotychczasowego katalogu wyłączeń spod egzekucji. Nie ulega wątpliwości, że rzeczywistość sytuacja finansowa dłużników na przestrzeni ostatnich 17 miesięcy mogła ulec pogorszeniu. Z tego też względu ustawodawca wprowadził ograniczenia egzekucji dotyczące przede wszystkim środków przekazywa-

nych na rzecz dłużnika w ramach rządowego wsparcia antykrzysowego (np. świadczenia postojowe, pożyczki ze środków Funduszy Pracy, wsparcia w ramach tarczy finansowej PFR, a także wynagrodzenia dłużników). W opracowaniu zwrócono uwagę na zagadnienia znane polskiemu postępowaniu cywilnemu, tj. ograniczeniom egzekucji. Wobec wciąż obowiązującego stanu zagrożenia epidemicznego wydaje się jednak niezbędne i zasadne sporządzenie swoistego wyciągu tych przypadków, w których ustawodawca postanowił o wyłączeniu spod egzekucji określonych składników majątku dłużnika. Podstawę rozważań stanowią będą przepisy ustawy z 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych² (dalej: ustawa COVID-19).

2. Świadczenia na rzecz ochrony miejsc pracy (art. 15 gg i art. 15gga ustawy COVID-19)

W art. 15gg ustawy COVID-19 ustawodawca wprowadził zasadę ochrony świadczeń na rzecz ochrony miejsc pracy. W ust. 1 przywołanej regulacji zastosowano odesłanie do ustanowionego w art. 15g ust. 1 ustawy COVID-19 katalogu podmiotów uprawnionych do zwrócenia się z wnioskami o wypłatę świadczeń na dofinansowanie wynagrodzenia pracowników objętych przestojem ekonomicznym albo obniżonym wymiarem czasu pracy w następstwie wystąpienia COVID-19, ze środków organizatora oraz Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. W konsekwencji takie podmioty jak przedsiębiorcy w rozumieniu ustawy z 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców, organizacje pozarządowe w rozumieniu ustawy z 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1057

”
NALEŻY JEDNAK MIEĆ NA UWADZE TO, ŻE USTAWODAWCA WARUNKUJE MOŻLIWOŚĆ SKORZYSTANIA Z POWYŻSZEGO UPRAWNIENIA WYŁĄCZNIE W SYTUACJI, W KTÓREJ U WYŻEJ WSKAZANYCH PODMIOTÓW DOJDZIE DO SPADKU OBROTÓW GOSPODARCZYCH W NASTĘPSTWIE WYSTĄPIENIA COVID-19.

ze zm.), podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, a także państwowe lub prowadzone wspólnie z ministrem właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego instytucje kultury, w rozumieniu ustawy z 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 194 ze zm.), u których wystąpił spadek przychodów w następstwie wystąpienia COVID-19, uprawnione są do składania przedmiotowych wniosków. Należy jednak mieć na uwadze to, że ustawodawca warunkuje możliwość skorzystania z powyższego uprawnienia wyłącznie w sytuacji, w której u wyżej wskazanych podmiotów dojdzie do spadku obrotów gospodarczych w następstwie wystąpienia COVID-19. Ustawodawca w art. 15g ust. 9 ustawy COVID-19 dość precyzyjnie definiuje to pojęcie, prezentując ujęcie ilościowe i wartościowe. Jednocześnie do występowania z wnioskiem o świadczenia na rzecz ochrony miejsc pracy legitymowane są również kościelne osoby prawne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku

Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, oraz jej jednostki organizacyjne. Kaskadowość regulacji zawartych w tzw. tarczach anty kryzysowych niestety utrudnia ich interpretację. Co istotne z punktu widzenia niniejszego opracowania i katalogu podmiotów, które mogą wnioskować o tzw. świadczenia na rzecz ochrony miejsc pracy, to to, że wskazany wyżej katalog podmiotów podlega jeszcze jednemu ograniczeniu, bowiem wskazane podmioty nie mogą być objęte: przestojem, o którym mowa w art. 81 ustawy z 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy lub przestojem ekonomicznym w następstwie wystąpienia COVID-19, o którym mowa w art. 15g ust. 5 ustawy COVID-19 lub obniżonym wymiarem czasu pracy w następstwie wystąpienia COVID-19, o którym mowa w art. 15g ust. 5 ustawy COVID-19.

Zgodnie z art. 15gg ust. 17 ustawy COVID-19, środki przekazane na wypłatę świadczeń na rzecz ochrony miejsc pracy mogą podlegać egzekucji prowadzonej jedynie na rzecz osób, dla których zostały przekazane. Ustawodawca w ust. 1 i 2 przywołanego artykułu precyzuje zakres podmiotów uprawnionych do wystąpienia o przyznanie powyższych środków, aczkolwiek istotne jest to, komu rzeczywiście środki te będą przekazane. Zgodnie z ust. 6 omawianej regulacji, świadczenia, o których mowa w ust. 1, oraz środki, o których mowa w ust. 2 art. 15gg ustawy COVID-19, przysługują przez łączny okres 3 miesięcy przypadających od miesiąca złożenia wniosku.

Podobna regulacja zawarta jest w art. 15gga ustawy COVID-19 i dotyczy ona uprawnienia do ubiegania się o przyznanie świadczenia na rzecz ochrony miejsc pracy przez przedsiębiorcę będącego osobą fizyczną, osobą prawną lub jednostką organizacyjną niebędącą osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, wykonującą działalność gospodarczą, a także współ-

nicy spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej. Istotne jest jednak to, aby podmioty te na dzień 30 września 2020 r. prowadziły działalność gospodarczą, oznaczoną według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) 2007, jako rodzaj przeważającej działalności określonymi kodami w zakresie działalności leczniczej polegającej na udzielaniu świadczeń w ramach lecznictwa uzdrowiskowego, o którym mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (Dz.U. z 2020 r. poz. 1662), lub realizowanej w trybie stacjonarnym rehabilitacji leczniczej. Dodatkowo ustawodawca warunkuje możliwość ubiegania się o te świadczenia od wysokości przychodu, co szczegółowo zostało określone w art. 15 gga ust. 1 ustawy COVID-19. Zgodnie z art. 15gga ust. 4 ustawy COVID-19, wartość dofinansowania wynosi miesięcznie 2000 zł do wynagrodzenia jednego pracownika, z uwzględnieniem wymiaru czasu pracy. Jednocześnie ustawodawca w ust. 14 przywołanej regulacji wskazuje, że środki przekazane na wypłatę świadczeń na rzecz ochrony miejsc pracy mogą podlegać egzekucji prowadzonej jedynie na rzecz pracowników, na których wynagrodzenia przyznano dofinansowanie.

ZGODNIE Z ART. 15GG UST. 17
USTAWY COVID-19, ŚRODKI
PRZEKAZANE NA WYPŁATĘ
ŚWIADCZEŃ NA RZECZ
OCHRONY MIEJSC PRACY
MOGĄ PODLEGAĆ EGZEKUCJI
PROWADZONEJ JEDYNIE NA
RZECZ OSÓB, DLA KTÓRYCH
ZOSTAŁY PRZEKAZANE.

Analiza brzmienia obu omawianych przepisów (tj. art. 15gg i art. 15gga ustawy COVID-19) odnoszących się do świadczeń na rzecz ochrony miejsc pracy prowadzi do wniosku, że egzekucji nie podlega całościowa kwota przekazana podmiotowi uprawnionemu do świadczeń, a jedynie świadczenia przekazane pracownikom, wobec których prowadzona jest egzekucja. Niestety redakcja wskazanych przepisów może budzić wątpliwości, aczkolwiek w art. 15gga ust. 14 ustawy COVID-19 ustawodawca w sposób jednoznaczny wskazuje, że środki przekazane na wypłatę na rzecz ochrony miejsc pracy mogą podlegać egzekucji prowadzonej jedynie na rzecz pracowników, na których wynagrodzenia przyznano dofinansowanie. Wydaje się, że ten sposób redakcji jest bardziej czytelny niż zawarty w art. 15gg ust. 17 ustawy COVID-19.

3. Świadczenie postojowe (art. 15 zu ustawy COVID-19)

W sytuacji, gdy w następstwie wystąpienia COVID-19 doszło do przestoju w prowadzeniu działalności przez osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą albo przez zleceniodawcę lub zamawiającego, z którymi została zawarta umowa cywilnoprawna – podmiotom tym przysługuje świadczenie postojowe. Ustawodawca w art. 15q ust. 4 i 5 ustawy COVID-19 precyzuje, jakie wymogi muszą spełnić adresaci tego uprawnienia, aby świadczenie uzyskać. Zgodnie z art. 15zr ust. 1 ustawy COVID-19, świadczenie postojowe przysługuje w wysokości 80% kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalanego na podstawie przepisów o minimalnym wynagrodzeniu za pracę obowiązującego w 2020 r. nie więcej niż trzykrotnie.

Jednocześnie ustawodawca poczynił dwa istotne zastrzeżenia w tym zakresie. Pierwsze z nich dotyczy sytuacji, w której suma przychodów z umów cywilnoprawnych w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych uzyskana w miesiącu poprzedzającym miesiąc, w którym został złożony wniosek o świadczenie postojowe, wynosi mniej niż 50% kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w 2020 r. Wówczas świadczenie postojowe przysługuje w wysokości sumy wynagrodzeń z tytułu wykonywania tych umów cywilnoprawnych. Drugi wyjątek dotyczy sytuacji, w której dochodzi do zbiegu praw do więcej niż jednego świadczenia postojowego – wówczas przysługuje jedno świadczenie postojowe. Zgodnie z art. 15zu ust. 1 ustawy COVID-19 świadczenie to wypłacane jest przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, zaś zgodnie z ust. 2 przywołanej regulacji, wypłata świadczenia postojowego następuje w formie bezgotówkowej na wskazany rachunek płatniczy osoby uprawnionej, prowadzony w kraju lub wydany w kraju instrument płatniczy.

Przenosząc uprawnienie do świadczenia postojowego na grunt rozważań dotyczących ograniczeń egzekucji, warto wskazać, że ustawodawca zdecydował o całkowitym wyłączeniu spod egzekucji świadczenia postojowego. Zgodnie bowiem z art. 15zu ust. 3 ustawy COVID-19, ze świadczenia tego nie dokonuje się potrąceń i egzekucji. Oznacza to, że w razie przekazania tych środków na rachunek bankowy są one wolne od zajęcia³. W ten sposób ustawodawca wprost poddaje ochronie te podmioty prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą, jak i zleceńodawców lub zamawiających, z którymi została zawarta umowa cywilnoprawna, o ile doszło do przestoju w prowadzeniu przez nich działalności. Co istotne, w związku z tym wyłączeniem spod egzekucji ustawodawca zobowiązuje banki do tego, aby na pisemne żądanie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

albo przekazane z użyciem środków komunikacji elektronicznej sporządzały i przekazywały informacje dotyczące numerów rachunków bankowych osób uprawnionych do wypłaty świadczenia postojowego. Jednocześnie są zobowiązane do przekazywania danych umożliwiających identyfikację posiadaczy tych rachunków. *Ratio legis* omawianego ograniczenia jest przede wszystkim to, że w praktyce świadczenie postojowe mogło stać się (a niejednokrotnie było) jedynym źródłem utrzymania dla wielu osób, co związane było z wstrzymaniem działalności z tzw. sektora usługowego. Podkreślenia wymaga również to, że omawiane świadczenie postojowe nie może być utożsamiane ze świadczeniem (wynagrodzeniem), o którym mowa w art. 81 Kodeksu pracy. Zgodnie z nim pracownikowi przysługuje za czas niewykonywania pracy w sytuacji, gdy był gotowy do jej wykonywania, a doznał przeszkód z przyczyn pracodawcy.

4. Dofinansowanie części kosztów wynagrodzeń pracowniczych i części kosztów prowadzenia działalności gospodarczej

Ustawodawca, kreując przepisy dążące do zminimalizowania negatywnych skutków spowodowanych pandemią, przewidział szereg rozwiązań związanych ze wsparciem

przedsiębiorców w zakresie utrzymania dotychczasowych miejsc pracy. W tym miejscu warto zwrócić uwagę na:

- a) **dofinansowanie części kosztów wynagrodzeń pracowniczych (art. 15zzb ustawy COVID-19),**
- b) **dofinansowanie części kosztów prowadzenia działalności gospodarczej (art. 15zcc ustawy COVID-19),**
- c) **dofinansowanie części kosztów wynagrodzeń pracowników organizacji pozarządowej lub innych podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego (art. 15zze ustawy COVID-19).**

Przechodząc do analizy powyższych przypadków, należy wskazać, że ustawodawca, obok wsparcia z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, przewidział formę wsparcia przedsiębiorców w postaci dofinansowania wynagrodzeń pracowników ze środków przyznawanych przez urząd pracy (starostę)⁴. W przypadku, o którym mowa w art. 15zzb ustawy COVID-19, wsparcie to może zostać przyznane przedsiębiorcom w rozumieniu art. 4 ust. 1 lub 2 Prawa przedsiębiorców. Źródłem jest zaś umowa zawarta ze starostą, na podstawie której przedsiębiorcom może być przyznane dofinansowanie części kosztów wynagrodzeń pracowników oraz należnych od tych wynagrodzeń składek na ubezpieczenia społeczne w przypadku spadku obrotów gospodarczych w następstwie wystąpienia COVID-19. Warto podkreślić, że zawarcie umowy przez starostę z adresatem omawianego uprawnienia nie jest jego obowiązkiem, o czym świadczy redakcja omawianego przepisu. Co istotne, mówiąc o pracownikach, konieczne jest odwołanie do art. 15g ust. 4 zd. pierwsze ustawy COVID-19, zgodnie z którą pracownikiem jest osoba fizyczna, która zgodnie z prze-

ZGODNIE Z UST. 13
PRZYWOŁANEJ REGULACJI,
DOFINANSOWANIE DO
CZĘŚCI WYNAGRODZEŃ
PRACOWNIKÓW NIE PODLEGA
EGZEKUCJI SĄDOWEJ ANI
ADMINISTRACYJNEJ.

pisami polskiego prawa pozostaje z pracodawcą w stosunku pracy. Jednocześnie ustawodawca poszerza zakres przedmiotowy dofinansowania, bowiem może być ono przyznane także na pokrycie części kosztów wynagrodzeń osób zatrudnionych na podstawie umowy o pracę nakładczą lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo które wykonują pracę zarobkową na podstawie innej niż stosunek pracy na rzecz pracodawcy będącego rolniczą spółdzielnią produkcyjną lub inną spółdzielnią zajmującą się produkcją rolną, jeżeli z tego tytułu podlega obowiązkowi ubezpieczeń: emerytalnemu i rentowemu, z wyjątkiem pomocy domowej zatrudnionej przez osobę fizyczną. Maksymalna wysokość dofinansowania wskazana została przez ustawodawcę, który w art. 15 zzb ust. 4 ustawy COVID-19 uzależnia ją od procentowego spadku obrotów, stosując trzy podstawowe wartości, tj. spadek obrotów o co najmniej 30%, 50% lub 80%. Oznacza to, że kwota wskazana w umowie, może być kwotą niższą aniżeli ta, która wyliczona zostanie w oparciu o wskazaną w ustawie maksymalną wysokość. Zgodnie z ust. 13 przywołanej regulacji, dofinansowanie do części wynagrodzeń pracowników nie podlega egzekucji sądowej ani administracyjnej. Wyjątek stanowi egzekucja prowadzona na rzecz

osób, na których wynagrodzenia i należne od tych wynagrodzeń składki na ubezpieczenia społeczne to dofinansowanie zostało przekazane. Środki te, w razie ich przekazania na rachunek płatniczy, są wolne od zajęcia na podstawie sądowego lub administracyjnego tytułu wykonawczego.

Ustawodawca kreuje tożsame rozwiązania względem osób prowadzących działalność gospodarczą, co zostało odzwierciedlone w art. 15zcc ustawy COVID-19, zgodnie z którym starosta może na podstawie zawartej umowy przyznać przedsiębiorcy będącemu osobą fizyczną niezatrudniającemu pracowników dofinansowanie części kosztów prowadzenia działalności gospodarczej w przypadku spadku obrotów gospodarczych w następstwie wystąpienia COVID-19. Z kolei w art. 15 zze ustawy COVID-19 ustawodawca kreuje uprawnienie do zawarcia umowy pomiędzy starostą a organizacją pozarządową lub podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego wyraźnie wskazanymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (tj. osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego, stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, spółdzielnie socjalne, spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe będące spółkami działającymi na podstawie przepisów ustawy z 25 czerwca 2010 r. o sporcie, które nie działają w celu osiągnięcia zysku oraz przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników). Nadto, uprawnienie do uzyskania dofinansowania rozciąga się

na osoby zatrudnione na podstawie umowy o pracę nakładczą lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia. Podobnie jak w przypadku dofinansowania części wynagrodzeń pracowniczych, także i w dwóch pozostałych analizowanych sytuacjach dofinansowanie nie podlega egzekucji sądowej ani administracyjnej. Środki te, w razie ich przekazania na rachunek płatniczy, są wolne od zajęcia na podstawie sądowego lub administracyjnego tytułu wykonawczego.

d) Pożyczka (art. 15zdd ustawy COVID-19)

W celu przeciwdziałania negatywnym skutkom COVID-19, starosta może również na podstawie umowy udzielić ze środków Funduszu Pracy jednorazowo pożyczki na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej mikroprzedsiębiorcy (o którym mowa w art. 7 ust. 1 pkt 1 ustawy Prawo przedsiębiorców), który prowadził działalność gospodarczą przed dniem 1 kwietnia 2020 r. Pożyczka ta zgodnie z art. 15zdd ust. 3 ustawy COVID-19 może być udzielona do wysokości 5000 zł. Ustawodawca wprost wskazuje, że środki pochodzące z pożyczki nie podlegają egzekucji sądowej ani administracyjnej. W razie ich przekazania na rachunek płatniczy są one wolne od zajęcia na podstawie sądowego lub administracyjnego tytułu wykonawczego. Uprawnienie do pożyczki w tożsamej wysokości przysługuje także na mocy art. 15zdda ustawy COVID-19, co wiąże się z koniecznością pokrycia bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej lub statutowej organizacji pozarządowej lub podmiotu prowadzącego działalność pożytku publicznego (tj. osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa

do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego, stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, spółdzielnie socjalne oraz spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe będące spółkami działającymi na podstawie przepisów ustawy o sporcie, które nie działają w celu osiągnięcia zysku oraz przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników)⁵. Również i w tym zakresie ustawodawca postanowił wyłączyć spod egzekucji pożyczkę, stanowiąc w art. 15z² ust. 13 ustawy COVID-19, że kwota udzielonej pożyczki nie podlega egzekucji sądowej ani administracyjnej, z wyjątkiem egzekucji prowadzonej na rzecz osób, na których wynagrodzenia i należne od tych wynagrodzeń składki na ubezpieczenia społeczne to dofinansowanie zostało przekazane. Środki te, w razie ich przekazania na rachunek płatniczy, są wolne od zajęcia na podstawie sądowego lub administracyjnego tytułu wykonawczego.

5. Wnioski

Konkludując dotychczasową analizę związaną z poszerzeniem katalogu ograniczeń przedmiotowych z powodu COVID-19, na uwagę zasługuje także to, że od 9 marca 2021 r. utracił moc obowiązującą art. 9 ustawy COVID-19, zgodnie z którym ustawodawca przewidywał czasowe ograniczenie egzekucji w zakresie środków przekazanych w ramach finansowania świadczeń opieki zdrowotnej, które nie podlegały egzekucji sądowej ani administracyjnej. Środki te, w razie ich przekazania na rachunek bankowy, rachunek oszczędnościowy, rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy oraz rachunek terminowych lokat oszczędnościowych,

miały być wolne zajęcia na podstawie sądowego lub administracyjnego tytułu wykonawczego. Dotyczyło to świadczeń opieki zdrowotnej, w tym transportu sanitarnego, wykonywanych w związku z przeciwdziałaniem COVID-19, udzielonych przez podmioty wykonujące działalność leczniczą oraz lekarzy i lekarzy dentyistów wpisanych do wykazu, które były finansowane przez Narodowy Fundusz Zdrowia ze środków pochodzących z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 oraz budżetu państwa z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw zdrowia, na podstawie sprawozdań i rachunków składanych do właściwego miejscowo dyrektora oddziału wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia (art. 9 ust. 4a ustawy COVID-19 w brzmieniu do 9 marca 2021 r.). Warto w tym miejscu zwrócić uwagę na to, że regulacja ta wprowadzona była ustawą z 16 kwietnia 2020 r. (Dz.U. z 2020 r. poz. 695), która weszła w życie 18 kwietnia 2020 r. i obowiązywała aż do 9 marca 2021 r.

PODOBNIIE JAK W PRZYPADKU DOFINANSOWANIA CZĘŚCI WYNAGRODZEŃ PRACOWNICZYCH, TAKŻE I W DWÓCH POZOSTAŁYCH ANALIZOWANYCH SYTUACJACH DOFINANSOWANIE NIE PODLEGA EGZEKUCJI SĄDOWEJ ANI ADMINISTRACYJNEJ.

Podsumowując poczynione rozważania, niestety analiza przepisów ustawy COVID-19 prowadzi do wniosku, zgodnie z którym ustawodawca pozornie chroni dłużnika, a w praktyce tworzy sytuacje wątpliwe interpretacyjnie.

Należy podkreślić, że rozszerzenie katalogu ograniczeń przedmiotowych w rzeczywistości sprowadza się do multiplikowania się wątpliwości interpretacyjnych i może negatywnie wpływać nie tylko na sytuację stron postępowania egzekucyjnego, ale i komornika sądowego. Należy bowiem pamiętać o tym, że omawiane w niniejszej publikacji świadczenia podlegające wyłączeniu spod egzekucji, co do zasady przekazywane są na rachunek bankowy dłużnika. Aktualizuje się w tym miejscu trwająca od lat dyskusja związana z tym, że kwoty znajdujące się na rachunku bankowym dłużnika nie są określane co do tożsamości, a co do gatunku. Biorąc pod uwagę czas upływający od przekazania środków stanowiących równowartość omawianych świadczeń do momentu, w którym zajęty zostanie rachunek dłużnika, w praktyce możemy mieć do czynienia z trudnościami polegającymi na uprawdopodobnieniu, że pozostające na rachunku środki pochodzą z tzw. tarczy antykryzysowej. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest to, że przy zajęciu rachunku bankowego dłużnika będącego jednocześnie beneficjentem świadczeń mających na celu przeciwdziałanie negatywnym skutkom COVID-19, komornik sądowy nie ma wiedzy na temat pochodzenia środków pieniężnych, które znajdują się na rachunku bankowym. W takiej sytuacji to komornik, działając zgodnie z art. 889 § 1 k.p.c., przesyła do banku, w którym dłużnik posiada rachunek, zawiadomienie o zajęciu wierzytelności pieniężnej dłużnika pochodzącej z rachunku bankowego do wysokości należności będącej przedmiotem egzekucji wraz z kosztami egzekucyjnymi. Wraz z przesłanym zawiadomieniem komornik sądowy wzywa bank, aby nie dokonywał wypłat z rachunku dłużnika egzekwowanego bez zgody komornika do wysokości zajętej wierzytelności albo zawiadomił komornika w terminie siedmiu dni o przeszkodzie do przekazania zajętej kwoty. Działanie w tym

zakresie, do którego uprawniony jest bank, to poinformowanie organu egzekucyjnego o zaistniałych przeszkodach w dokonaniu wypłaty (np. wskazanie kwot, które nie podlegają zajęciu z uwagi na to, że pochodzą ze świadczeń wyłączonych mocą przepisów odrębnych spod egzekucji). Odwołanie się do ogólnych przepisów ustawy procesowej przesądza o tym, że niezależnie od wprowadzanych ograniczeń egzekucji odnoszących się do wypłacanych świadczeń czy innego rodzaju dofinansowań, aktualizuje się znaczenie postanowień ogólnych, związanych wprost z egzekucją z rachunków bankowych.

Nie ulega jednak wątpliwości, że omówione regulacje są przykładem kolejnych ograniczeń znajdujących się w przepisach pozakodeksowych. Należy je traktować jako uzupełnienie postanowień o charakterze ogólnym zawartych w ustawie procesowej, mając jednocześnie na uwadze to, że mimo pozornej ochrony dłużnika, praktyczne aspekty egzekucji, przy jednoczesnym wyłączeniu omówionych świadczeń, może być ona utrudniona z uwagi na brak wiedzy komornika sądowego o tym, jakie konkretne środki znajdują się na rachunku bankowym.

Przypisy końcowe

- ¹ Z. Resich [w:] J. Jodłowski, Z. Resich, *Postępowanie cywilne*, Warszawa 1987, s. 459.
- ² T.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1842.
- ³ A. Klich [w:] *Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. System Postępowania Cywilnego*, t. 8, red. K. Flaga-Gieruszyńska, Warszawa 2021, s. 798–799.
- ⁴ M. Kibil, *Komentarz do art. 15zzb ustawy COVID-19 [w:] Ustawa o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych. Komentarz*, red. K. Szmid, Warszawa 2020, Legalis.
- ⁵ A. Klich, *op. cit.*, s. 803.

Czytelnia Currendy z Platformą E-learning

WWW.CURRENDA.PL

Wiedza
dostępna online

Czytelnia Currendy wraz z Platformą E-learning to najlepszy wybór dla tych, którzy chcą mieć najbardziej kompletne i różnorodne źródło wiedzy w zakresie postępowania zabezpieczającego i egzekucyjnego, prawa oraz technologii.

Co zyskujesz, wybierając Czytelnię Currendy wraz z Platformą E-learning

Będziesz korzystał z prezentacji i wykładów eksperckich, a także podcastów i szkoleń audiowizualnych dostępnych w ramach Czytelni oraz Platformy E-learning.

Otrzymujesz publikacje Wydawnictwa Currenda oraz czasopisma „Przegląd Prawa Egzekucyjnego” i „Nowa Currenda” w wygodnej formie e-booków lub audiobooków.

Pogłębiasz wiedzę oraz podnosisz swoje kwalifikacje zawodowe dzięki punktowanym szkoleniom w ramach Platformy E-learning.

Masz zapewnioną wysoką jakość merytoryczną oraz technologiczną publikowanych materiałów.

Jak zacząć korzystać z Czytelni oraz Platformy E-learning

WWW.CURRENDA.PL

Opłata egzekucyjna w przypadku umorzenia postępowania egzekucyjnego

w razie skierowania egzekucji do należności pieniężnych – aspekty praktyczne

W przepisach ustawy z 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych¹ zawarto precyzyjne oznaczenie wysokości opłat egzekucyjnych należnych za przeprowadzenie postępowania egzekucyjnego² w razie skierowania egzekucji do należności pieniężnych. Ustawodawca posłużył się jednocześnie gradacją wysokości tychże opłat, uzależnioną bądź to od przebiegu samej egzekucji, bądź też zachowania się stron postępowania – tak dłużnika, jak i samego wierzyciela.

**AGNIESZKA
ŻELAZNA**
Radczyni prawna

I. Wysokość opłat podstawowych

Zgodnie z generalną zasadą wyrażoną w art. 27 ust. 1 u.k.k., w sprawach o egzekucję świadczeń pieniężnych pobiera się od dłużnika opłatę stosunkową w wysokości 10% wartości wyegzekwowanego świadczenia. Wyegzekwowane świadczenie to z kolei świadczenie przypadające wierzycielowi

wskutek przeprowadzenia egzekucji, które przekazywane jest mu przez komornika. Ustalając należną opłatę stosunkową, należy mieć przy tym na uwadze art. 25 ust. 1 u.k.k., zgodnie z którym opłaty stosunkowe w sprawie nie mogą być niższe niż 150 zł oraz wyższe niż 50 000 zł. W ten zatem sposób ustawodawca określił granice opłat „w sprawie”, co z kolei wskazuje, że stawek minimalnych i maksymalnych nie powinno odnosić się do poszczególnych rodzajów opłat stosunkowych ustalanych w jednej i tej samej sprawie, lecz do sumy tychże opłat. Zwraca się przy tym uwagę, iż nie do końca zrozumiałe jest, czy zwrot „w sprawie” należy utożsamiać

zawsze z postępowaniem egzekucyjnym, czy zasadne jest odnoszenie go tylko do egzekwowanego (wyegzekwowanego) świadczenia.

Od zasady, że w sprawie o egzekucję należności pieniężnej obowiązuje 10-procentowa opłata stosunkowa, ustawodawca przewidział kilka wyjątków. Tak też należna opłata wyniesie:

1) 3% wartości wyegzekwowanego świadczenia w sytuacji, gdy dłużnik – w terminie miesiąca od dnia doręczenia mu zawiadomienia o wszczęciu egzekucji – wpłaci do rąk komornika lub na jego rachunek bankowy całość lub część egzekwowanego świadczenia. Co przy tym istotne, kwota wpłacona wierzycielowi przez dłużnika nie jest uznawana za wyegzekwowane świadczenie (art. 27 ust. 2 i 3 u.k.k.). Jak wynika z powyższego, dla właściwego ustalenia wysokości należnej opłaty podstawowe znaczenie ma zatem prawidłowe wskazanie wartości świadczenia będącego podstawą obliczenia opłaty. W tym zaś zakresie ustawodawca odsyła do art. 23 u.k.k. Co do zasady więc do wartości przedmiotowego świadczenia wlicza się: należność główną wraz z odsetkami, kosztami i innymi należnościami ubocznymi, z wyjątkiem jednakże kosztów zastępstwa prawnego i kosztów komorniczych należnych w postępowaniu egzekucyjnym, w którym jest obliczana opłata. Wartość świadczenia zaokrąglą się jednocześnie w górę do pełnego złotego. Ustawodawca przewidział przy tym dwa wyjątki w zakresie ustalenia wartości świadczenia, które dotyczą tak egzekucji świadczeń powtarzających się, jak i spraw o wykonanie zabezpieczenia roszczenia pieniężnego lub europejskiego nakazu zabezpieczenia na rachunku bankowym.

Jak zwraca się na to uwagę w doktrynie³, opłata stosunkowa obniżona do 3% wartości wyegzekwowanego świadczenia stanowi zatem niejako zachętę dla dłużnika do uiszczenia świadczenia na rzecz komornika w początkowej fazie postępowania egzekucyjnego, czyli wtedy, gdy nakład pracy komornika nie jest jeszcze znaczny;

2) min. 150 złotych, w sytuacji, gdy dłużnik spełnił świadczenie w sposób i w terminie, o których mowa w art. 27 ust. 2 u.k.k., tj. w ciągu miesiąca od dnia doręczenia mu zawiadomienia o wszczęciu egzekucji wpłacił do rąk komornika lub na jego rachunek bankowy całość egzekwowanego świadczenia (art. 28 ust. 1 u.k.k.). Opłata we wskazanej wysokości stanowi jednocześnie najniższą opłatę minimalną od tak zaspokojonego świadczenia, co wiąże się zaś z tym, że komornik nie może modyfikować jej wysokości. Wprowadzenie wskazanej stawki wiąże się zaś z faktem, że na wstępnym etapie postępowania egzekucyjnego nakład pracy komornika zwykle nie jest znaczny, co sprawia, iż uzasadnione jest przyjęcie nieco niższej stawki. Z drugiej strony konieczność uiszczenia opłaty egzekucyjnej w wysokości opłaty minimalnej stanowi dla dłużnika sankcję za to, że w ogóle dopuścił do wszczęcia postępowania egzekucyjnego, a tym samym

nie spełnił dobrowolnie świadczenia zgodnie z treścią tytułu wykonawczego;

3) min. 200 złotych, w sytuacji, gdy do wyegzekwowania świadczenia doszło wyłącznie wskutek egzekucji z: a) wierzytelności, b) rachunku bankowego, c) wynagrodzenia za pracę lub d) świadczeń z zabezpieczenia społecznego albo na skutek spełnienia świadczenia przez dłużnika do rąk komornika lub na jego rachunek bankowy po upływie jednak terminu miesiąca od dnia doręczenia dłużnikowi zawiadomienia o wszczęciu egzekucji. Zastosowanie powyższej wysokości opłaty wynika z kolei z faktu, że wskazane sposoby egzekucji charakteryzują się zazwyczaj mniejszym nakładem pracy niż np. egzekucja z rzeczy ruchomych. Pamiętać jednakże należy, iż obniżona opłata dotyczy jedynie sytuacji, gdy do wyegzekwowania świadczenia doszło w jeden lub łącznie kilka sposobów wyżej wymienionych. Jeżeli więc do wyegzekwowania świadczenia doszło również przy zastosowaniu innych sposobów egzekucji, opłata ta nie znajdzie zastosowania. Egzekucja z wykorzystaniem tych innych sposobów musi być jednak skuteczna (a więc doprowadzić do wyegzekwowania świadczenia chociażby w części).

Warto przy tym zauważyć, że katalog sposobów egzekucji, z którymi wiąże się zastosowanie omawianej stawki opłaty minimalnej, uległ modyfikacji w stosunku do poprzednio obowiązujących przepisów, gdzie opłata ta znajdowała zastosowanie także w razie skierowania egzekucji do wypłacanych na podstawie przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy: zasiłku dla bezrobotnych, dodatku aktywizacyjnego, stypendium oraz dodatku szkoleniowego. Aktualnie przy tym posłużenie się w art. 28 ust. 2 u.k.k., pojęciem zabezpieczenia społecznego nie tylko pozwala uwzględnić wszystkie dotychczasowe rodzaje świadczeń, lecz także umożliwia zastosowanie opłaty w wysokości 200 zł do poprzednio pomijanych świad-

czeń o charakterze emerytalno-rentowym, np. emerytury pobieranej przez pracowników służb mundurowych. Wyjaśnia się bowiem, że posłużenie się pojęciem zabezpieczenia społecznego uwzględnia szerszy zakres świadczeń, do których egzekucja może być skierowana, niż wówczas, gdy ustawodawca ograniczyłby się jedynie do wskazania na ubezpieczenie społeczne, będące wszakże pojęciem węższym znaczeniowo. Zabezpieczenie społeczne obejmuje bowiem zarówno ubezpieczenie społeczne, jak i zaopatrzenie społeczne oraz pomoc społeczną⁴;

”
WPROWADZENIE WSKAZANEJ STAWKI WIĄŻE SIĘ ZAŚ Z FAKTEM, ŻE NA WSTĘPNYM ETAPIE POSTĘPOWANIA EGZEKUCYJNEGO NAKŁAD PRACY KOMORNIKA ZWYKLE NIE JEST ZNACZNY, CO SPRAWIA, IŻ UZASADNIONE JEST PRZYJĘCIE NIECO NIŻSZEJ STAWKI.

4) min. 300 złotych, w sytuacji, gdy do wyegzekwowania świadczenia doszło w inny sposób niż do rąk komornika lub na jego rachunek bankowy w terminie miesiąca od dnia doręczenia dłużnikowi zawiadomienia o wszczęciu egzekucji lub po upływie tego terminu, bądź też wskutek egzekucji z: a) wierzytelności, b) rachunku bankowego, c) wynagrodzenia za pracę lub d) świadczeń z zabezpieczenia społecznego. Z powyższego wynika zarazem, iż minimalna opłata egzekucyjna na poziomie 300 zł jest – co do zasady – regulą przy egzekucji świadczeń pieniężnych;

5) min. 200 złotych, w sytuacji, o której mowa w art. 29 ust. 1 u.k.k., tj. w razie umorzenia postępowania egzekucyjnego na

wniosek wierzyciela. Opłata ta ponoszona jest przez wierzyciela lub dłużnika – w zależności od okoliczności sprawy.

”
W DOKTRYNIE WSKAZUJE SIĘ
WOBEC TEGO, IŻ REGULACJE
WPROWADZAJĄCE OPŁATY
MINIMALNE MAJĄ WIĘC
RÓWNIŻ CHARAKTER
GWARANCYJNY TAK DLA STRON
POSTĘPOWANIA, JAK I DLA
SAMYCH KOMORNIKÓW, KTÓRYM
ZAPEWNIAJĄ MOŻLIWOŚĆ
UZYSKANIA CHOĆ MINIMALNEGO
PRZYCHODU W PROWADZONYCH
POSTĘPOWANIACH.

Regulacje wskazane w pkt 2–5 powyżej stanowią jednocześnie *lex specialis* w stosunku do regulacji zawartej w art. 25 ust. 1 u.k.k., gdzie określono tzw. widełki wysokości opłat stosunkowych, przynajmniej w zakresie dotyczącym samej wysokości należnej opłaty. W doktrynie⁵ wskazuje się wobec tego, iż regulacje wprowadzające opłaty minimalne mają więc również charakter gwarancyjny tak dla stron postępowania, jak i dla samych komorników, którym zapewniają możliwość uzyskania choć minimalnego przychodu w prowadzonych postępowaniach.

II. Szczególna regulacja dotycząca umorzenia postępowania na wniosek wierzyciela

Ustawodawca w art. 29 u.k.k. zawarł szczególną regulację związaną z ustaleniem opłaty egzekucyjnej w razie, gdy postępowanie egzekucyjne kończy się jego umorze-

niem na wniosek bądź to wierzyciela, bądź też na podstawie przewidzianej w art. 824 § 1 pkt 4 k.p.c., wskazującym, iż postępowanie egzekucyjne umarza się w całości lub części z urzędu, jeżeli wierzyciel w ciągu sześciu miesięcy nie dokonał czynności potrzebnej do dalszego prowadzenia postępowania lub nie zażądał podjęcia zawieszzonego postępowania. W takiej zatem sytuacji to wierzyciela (za wyjątkiem jednakże wierzyciela będącego jednostką samorządu terytorialnego lub Skarbem Państwa) obciąża opłata stosunkowa w wysokości 5% wartości świadczenia pozostałego do wyegzekwowania. Wykładnia art. 29 ust. 1 zd. 1 u.k.k. nakazuje bowiem przyjąć, że egzekucji umorzonej na wniosek wierzyciela lub z powodu jego beczynności nie sposób uznać – co do zasady – za prowadzoną w sposób „celowy”. Wartość świadczenia pozostałego do wyegzekwowania, do którego odnosi się komentowana regulacja, to natomiast wartość egzekwowanego świadczenia (wskazanego we wniosku lub żądaniu przeprowadzenia egzekucji) w razie całkowitej bezskuteczności egzekucji, a jeżeli do umorzenia postępowania egzekucyjnego dochodzi po częściowym wyegzekwowaniu świadczenia – jest to różnica pomiędzy wartością świadczenia egzekwowanego i świadczenia wyegzekwowanego. W razie zaś umorzenia postępowania w części (bez uprzedniego wyegzekwowania części świadczenia) świadczenie pozostałe do wyegzekwowania będzie równoważne wartości świadczenia objętego wnioskiem wierzyciela o umorzenie postępowania egzekucyjnego lub świadczenia, co do którego postępowanie jest umarzone na podstawie art. 824 § 1 pkt 4 k.p.c.⁶

Na tle stosowania przepisów u.k.k. aktualne pozostaje również stanowisko wyrażone przez SN w uchwale z 29 października 2009 r.⁷ Zgodnie z nim w przypadku, w którym dłużnik dokonał całkowitej spłaty zadłużenia do rąk wierzyciela, za pozostałe do wyegzekwowania należy uznać świadczenie spełnione

przez dłużnika bezpośrednio wierzycielowi. Powyższe odnieść należy także do sytuacji, gdy dłużnik dokonał jedynie częściowej spłaty zadłużenia bezpośrednio wierzycielowi, a ten wystąpił z wnioskiem o umorzenie w tej części prowadzonego postępowania.

Jeżeli jednak wierzyciel wykaże, że przyczyna umorzenia postępowania egzekucyjnego wiąże się ze spełnieniem świadczenia przez dłużnika w terminie miesiąca od dnia doręczenia dłużnikowi zawiadomienia o wszczęciu egzekucji albo z zawarciem w tym terminie porozumienia między wierzycielem a dłużnikiem dotyczącego sposobu lub terminu spełnienia świadczenia, opłata ta obciążać będzie dłużnika. Dla ustalenia stawki opłaty znaczenie ma w tym zakresie nie data złożenia wniosku przez samego wierzyciela, lecz data spełnienia świadczenia przez dłużnika, względnie data zawarcia ugody. Tym samym, wierzyciel może uchy-

”
**DATĘ SPEŁNIENIA ŚWIADCZENIA
 LUB ZAWARCIA POROZUMIENIA
 KOMORNIK BĘDZIE MÓGŁ
 ZAŚ USTALIĆ NA PODSTAWIE
 PRZEDŁOŻONYCH MU PRZEZ
 WIERZYCIELA DOKUMENTÓW.**

lić się od opłaty za umorzenie postępowania na jego wniosek, jeżeli wykaże, że przyczyna umorzenia postępowania egzekucyjnego związana jest bądź to ze spełnieniem świadczenia przez dłużnika w terminie miesiąca od dnia doręczenia dłużnikowi zawiadomienia o wszczęciu egzekucji, bądź też wynika z zawarcia w tym terminie porozumienia między wierzycielem a dłużnikiem, dotyczącego sposobu lub terminu spełnienia świadczenia.

Datę spełnienia świadczenia lub zawarcia porozumienia komornik będzie mógł zaś ustalić na podstawie przedłożonych mu przez wierzyciela dokumentów. Celem bowiem uniknięcia poniesienia opłaty z art. 29 ust. 1 u.k.k. to wierzyciel powinien w postępowaniu egzekucyjnym udowodnić, że przyczyna umorzenia postępowania egzekucyjnego wiąże się ze spełnieniem świadczenia przez dłużnika albo z zawarciem z nim porozumienia. W przepisie art. 29 ust. 1 zd. 2 u.k.k. nie określono przy tym, w jakiej dacie winno nastąpić wykazanie przez wierzyciela stosownych okoliczności, co oznacza, że ich „wykazanie” może nastąpić – co do zasady – aż do momentu uprawomocnienia się postanowienia rozstrzygającego o kosztach postępowania. Nie jest również wykluczone, by stosowne okoliczności zostały przedstawione nie bezpośrednio komornikowi, lecz by do ich wykazania doszło dopiero w skardze złożonej na czynność komornika. Ponieważ z kolei ustawodawca posłużył się zwrotem „wykaże”, nie zaś „uprawdopodobni”, to przyjąć należy, iż wierzyciel zobowiązany jest przedstawić stosowne dowody na poparcie swoich twierdzeń (np. potwierdzenie przelewu środków, ugoda z dłużnikiem). Najistotniejsze wydaje się jednak to, by przedłożone dokumenty wskazywały datę otrzymania przez wierzyciela wpłaty dłużnika czy zawarcia z nim porozumienia, gdyż od tej daty zależy wysokość opłaty oraz to, kto ma ją faktycznie ponieść⁸.

Również dłużnika obciążać będzie opłata stosunkowa w wysokości 5% wartości świadczenia pozostałego do wyegzekwowania w sprawach o egzekucję świadczeń powtarzających się. Jak wyjaśniono to w uzasadnieniu projektu u.k.k., w sytuacjach, w których dojdzie do porozumienia między wierzycielem a dłużnikiem odnośnie co do płatności takich świadczeń, nie ma podstaw, by wymagać od wierzyciela dalszego prowadzenia egzekucji, a w konsekwencji brak jest argumentów przemawiających za obciąża-

niem go opłatą w takich przypadkach. Dlatego też powinna tu obowiązywać zasada obciążania opłatą dłużnika, nie zaś wierzyciela. Wyjątkiem jest w tym zakresie jedynie sytuacja, gdy dojdzie do niecelowego wszczęcia egzekucji (art. 30 u.k.k.).

”
RÓWNIEM DŁUŻNIKA OBCIĄŻAĆ
BĘDZIE OPŁATA STOSUNKOWA
W WYSOKOŚCI 5% WARTOŚCI
ŚWIADCZENIA POZOSTAŁEGO
DO WYEGZEKWOWANIA
W SPRAWACH
O EGZEKUCJĘ ŚWIADCZEŃ
POWTARZAJĄCYCH SIĘ.

Przypomnieć należy jedynie w tym miejscu, iż na podstawie poprzednio obowiązujących przepisów, opłata w razie umorzenia egzekucji, także na wniosek wierzyciela, pobierana była od dłużnika, przy czym nie mogła być ona niższa niż 1/20 i zarazem nie wyższa niż dziesięciokrotna wysokość przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego. Jednocześnie jednak ustawodawca przewidywał wyjątki od powyższej reguły, sprowadzające się w zasadzie do sytuacji wykazania przez dłużnika, iż orzeczenie, na którym oparto klauzulę wykonalności, nie istniało lub zostało odpowiednio zmienione, uchylone bądź też utraciło moc. Jak słusznie wskazuje się to przy tym miejscu w doktrynie⁹, przepis art. 29 ust. 1 zd. 1 u.k.k. nie określa jednocześnie wysokości opłaty minimalnej w przypadku umorzenia postępowania bądź to na wniosek wierzyciela, bądź też z urzędu na podstawie art. 824 § 1 pkt 4 k.p.c. Wysokość tej opłaty wynika jednakże z art. 28 ust. 4 u.k.k. i wynosi ona 200 złotych bez względu na to, kogo ostatecznie obciąży (wierzyciela czy dłużnika).

W odniesieniu do poprzedniej regulacji podkreśla się¹⁰, iż aktualnie obowiązujący przepis art. 29 u.k.k. zawiera rozwiązania przyjęte na skutek zasadniczej zmiany podejścia ustawodawcy w zakresie ustalania opłat egzekucyjnych w powyższych okolicznościach. Na ten stan rzeczy złożyło się zaś kilka okoliczności, w szczególności dostrzeżony rozrost rynku obrotu wierzytelnościami. Jak zwrócono uwagę w uzasadnieniu projektu u.k.k., poprzednio obowiązujące przepisy dość często wykorzystywane były bowiem do szykany i pogorszenia sytuacji dłużnika, który dobrowolnie i terminowo realizował obowiązki określone w tytule wykonawczym. Zdarzali się wierzyciele, którzy kilkakrotnie w ciągu roku wszczynali egzekucję na podstawie tego samego tytułu wykonawczego, zaś każdorazowe cofnięcie wniosku powo-

dowało wzrost zadłużenia dłużnika. W skrajnych zaś przypadkach, dotychczasowe rozwiązania umożliwiały wpędzanie dłużników w spiralę coraz większego zadłużenia. Poprzednio obowiązujące rozwiązanie rodziło zatem konsekwencje trudne do zaakceptowania, gdyż dłużnik, który miał wolę zaspokojenia wierzyciela i środki pozwalające na prowadzenie egzekucji, nie miał w zasadzie wpływu na działania wierzyciela. To wierzyciel bowiem uprawniony był do podjęcia decyzji tak o złożeniu wniosku o wszczęcie egzekucji, jak i wniosku o umorzenie postępowania egzekucyjnego. W konsekwencji – jak podkreślili to projektodawcy – dochodziło do niekontrolowanego rozrostu rynku obrotu wierzytelnościami. Obciążanie dłużnika opłatą egzekucyjną w razie umorzenia postępowania z woli wierzyciela (na skutek jego wniosku albo bezczynności) nie znajdowało także uzasadnienia systemowego¹¹.

W konsekwencji ustawodawca uznał, że – co do zasady – każdy przypadek bezczynności wierzyciela skutkujący umorzeniem postępowania egzekucyjnego oraz każdy przypadek cofnięcia wniosku egzekucyjnego powinien skutkować koniecznością poniesienia opłaty egzekucyjnej jako opłaty stosunkowej wyliczonej od wysokości świadczenia pozostałego jeszcze do wyegzekwowania nie przez dłużnika (jak dotychczas), lecz właśnie przez wierzyciela (jako inicjatora przedwcześnie zakończonej egzekucji).

Od zasady uregulowanej w art. 29 ust. 1 zd. 1 u.k.k. ustawodawca przewidział przy tym kilka wyjątków. Przede wszystkim zaś, rozwiązania przewidzianego w tym przepisie nie stosuje się do wierzyciela będącego jednostką samorządu terytorialnego. Opłaty wskazanej w tym przepisie nie poniesie również Skarb Państwa, lecz w tym zakresie na podstawie wyłączenia zawartego w art. 45 ust. 2 u.k.k. Wobec powyższego możliwe jest więc cofnięcie przez takiego wierzyciela wniosku egzekucyjnego na każdym etapie

postępowania, bez ponoszenia negatywnych następstw finansowych takiej decyzji.

W stosunku zaś do wierzycieli innych niż Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego opłata egzekucyjna w razie umorzenia egzekucji wyniesie:

1) 10% wartości świadczenia pozostałego do wyegzekwowania, w sytuacji, gdy spełnienie świadczenia lub zawarcie porozumienia przez dłużnika z wierzycielem nastąpiło po upływie miesiąca od dnia doręczenia dłużnikowi zawiadomienia o wszczęciu egzekucji. Opłata ta obciążać będzie dłużnika;

2) 100 złotych, w sytuacji gdy wniosek wierzyciela o umorzenie postępowania został zgłoszony przed doręzeniem dłużnikowi zawiadomienia o wszczęciu egzekucji, w tym również, gdy wniosek wierzyciela dotyczy postępowania prowadzonego w sprawie świadczeń powtarzających się. Powyższą opłatę pobiera się – co do zasady – od wierzyciela i to bez względu na wysokość eg-

zekwowanej należności i przyczynę cofnięcia wniosku egzekucyjnego. Rozwiązanie to dotyczy zatem przypadków, w których zapłata dochodzonego świadczenia mogła – co do zasady – nastąpić jeszcze przed wszczęciem postępowania egzekucyjnego, zaś wierzyciel przez niejako przeoczenie wszczął egzekucję przeciwko dłużnikowi, jak również tych wszystkich sytuacji, w których dłużnik spełnił świadczenie krótko po wszczęciu postępowania egzekucyjnego – a więc zanim zostały jeszcze podjęte jakiegokolwiek czynności egzekucyjne w sprawie. Jeżeli jednak zachodzą podstawy przewidziane w art. 29 ust. 1 zd. 2 i 3 u.k.k., to opłata ta winna być pobrana od dłużnika. Jak wskazuje się to przy tym w doktrynie¹², w omawianej sytuacji nic nie stoi na przeszkodzie, by wraz z wnioskiem o umorzenie egzekucji wierzyciel wykazał, że jego przyczyną było spełnienie świadczenia przez dłużnika już po złożeniu wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego. Jeżeli zaś

wierzyciel wykaże, że dłużnik dokonał na jego rzecz spłaty zadłużenia bądź zawarł z nim porozumienie dotyczące sposobu lub terminu spełnienia świadczenia po złożeniu przez wierzyciela wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego, a przed doręczeniem dłużnikowi zawiadomienia o wszczęciu egzekucji, komornik winien obciążyć tą opłatą dłużnika. Jednakże w sytuacji, gdy zostanie wykazane, że spłata zadłużenia przez dłużnika nastąpiła przed datą złożenia wniosku o wszczęcie egzekucji, komornik nie pobierze opłaty przewidzianej w art. 29 ust. 2 u.k.k., lecz opłatę stosunkową od wierzyciela w wysokości 10% egzekwowanego świadczenia (art. 30 u.k.k.);

3) 150 złotych w sytuacji, gdy umorzenie postępowania egzekucyjnego nastąpiło z innych przyczyn niż wniosek samego wierzyciela lub w trybie art. 824 § 1 pkt 4 k.p.c., z wyjątkiem jednakże przypadków, o których mowa w art. 30 u.k.k. W razie bowiem oczywiście niecelowego wszczęcia postępowania egzekucyjnego przez wierzyciela lub wskazania we wniosku o wszczęcie egzekucji osoby niebędącej dłużnikiem, pobiera się od wierzyciela (bez stosowania żadnych „upustów” na podstawie art. 29 ust. 1–3 u.k.k.) opłatę stosunkową w wysokości 10% egzekwowanego świadczenia. Komentowany przepis art. 29 ust. 4 u.k.k. znajduje zaś zastosowanie zarówno w postępowaniach, w których umorzenie nastąpiło z urzędu, z mocy samego prawa, jak i w tych, w których podstawą umorzenia jest wniosek dłużnika.

Omawianej opłaty w wysokości 150 złotych nie pobiera się przy tym: a) od osób fizycznych dochodzących roszczeń pracowniczych lub odszkodowawczych, b) od jednostek samorządu terytorialnego, oraz – pod warunkiem jednakże, że postępowanie egzekucyjne zostało wszczęte przed upływem dwóch lat od powstania tytułu egzekucyjnego obejmującego daną wierzytelność, c) od podmiotów, których przedmiotem działalności nie jest działalność finansowa i ubez-

pieczeniowa w rozumieniu przepisów wydanych na podstawie art. 40 ust. 2 ustawy z 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej albo jest działalność finansowa i ubezpieczeniowa w rozumieniu przepisów wydanych na podstawie powyższej ustawy, o ile są wierzycielami pierwotnymi, a wierzytelność nie była przedmiotem obrotu. Opłata w wysokości 150 złotych znajdzie przy tym zastosowanie zarówno w postępowaniach, w których umorzenie nastąpiło z urzędu, z mocy samego prawa, jak i w tych, w których podstawą umorzenia jest wniosek dłużnika.

”
 OPŁATA W WYSOKOŚCI 150
 ZŁOTYCH ZNAJDZIE PRZY TYM
 ZASTOSOWANIE ZARÓWNO
 W POSTĘPOWANIACH,
 W KTÓRYCH UMORZENIE
 NASTĄPIŁO Z URZĘDU,
 Z MOCY SAMEGO PRAWA,
 JAK I W TYCH, W KTÓRYCH
 PODSTAWĄ UMORZENIA
 JEST WNIOSEK DŁUŻNIKA.

Jak wskazuje się to w doktrynie¹³, przepis art. 29 ust. 4 u.k.k. wprowadza więc całkowicie nową, nieznaną dotychczas instytucję prawną, przyjmującą postać niejako „opłaty końcowej”. Rozwiązanie to stanowi jednocześnie wyraz zmian, jakie zaszły w systemie finansowania egzekucji na skutek wprowadzenia u.k.k. Wprowadzenie opłaty końcowej oznacza bowiem odejście od dotychczasowej zasady, przewidującej, iż komornik z egzekucji „skutecznych” finansował w zasadzie postępowania bezskuteczne¹⁴. Przypomnieć bowiem należy w tym miejscu, iż stosownie do poprzednio obowiązujących przepisów,

w przypadku umorzenia egzekucji z innych przyczyn niż na wniosek wierzyciela lub z powodu jego bezczynności, komornik nie pobierał opłaty od tej części świadczenia, która nie została wyegzekwowana. Przepis art. 29 ust. 4 u.k.k. ma zatem eliminować ryzyko prowadzenia działalności egzekucyjnej właśnie poprzez przyjęcie, że co do zasady każda prowadzona sprawa ma zapewniać komornikowi minimalny przychód. Nowe rozwiązanie przeszuwa zatem na wierzyciela odpowiedzialność za wszczęte i prowadzone postępowanie egzekucyjne, które związane jest wszakże również z kosztami po stronie komornika, a które nie są ani refundowane ze środków budżetowych, ani nie mogą być wyegzekwowane od dłużnika. Rozwiązanie to stanowi tym samym realizację zgłaszanego w doktrynie postulatu przywrócenia regulacji przewidującej choć w części obciążenie wierzyciela ciężarem uiszczenia opłaty egzekucyjnej w egzekucji świadczeń pieniężnych. W praktyce, wierzyciel jedynie wtedy poniesie w pełnej wysokości opłatę, o której mowa w art. 29 ust. 4 u.k.k., gdy egzekucja okaże się całkowicie bezskuteczna, a z majątku dłużnika nie uda się uzyskać żadnych kwot. Opłata ta jest przy tym pobierana także wtedy, kiedy dochodzi do częściowego wyegzekwowania należności i umorzenia postępowania w pozostałej części ze względu na bezskuteczność egzekucji¹⁵.

III. Podsumowanie

Zmiana wprowadzona w art. 29 u.k.k. w stosunku do poprzednio obowiązujących przepisów, a przewidująca obciążenie w pierwszej kolejności wierzyciela opłatą egzekucyjną w razie umorzenia postępowania na skutek wniosku wierzyciela lub w wyniku jego bezczynności, skutkowałą zmobilizowaniem wierzycieli do racjonalnego i „uczciwego” dochodzenia wierzytelności w egzekucji, której celem winno być wyegzekwowanie

świadczenia, nie zaś prowadzenie egzekucji dla jej samej, jako środka determinującego funkcjonowanie dłużnika czy wręcz jego nękanie. Dotyczy to również wpłynięcia na wierzycieli, by wnioski egzekucyjne nie były składane niejako przedwcześnie, co dotyczy tych wszystkich przypadków, w których zapłata dochodzonego świadczenia mogła nastąpić jeszcze przed wszczęciem postępowania egzekucyjnego, zaś wierzyciel przez przeoczenie lub nadmierną gorliwość wszczął egzekucję przeciwko dłużnikowi.

Przypisy końcowe

- ¹ T.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 210 ze zm.; dalej: „u.k.k.”.
- ² Oraz inne czynności określone w art. 3 ust. 3 pkt 1–2a ustawy z 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 850 ze zm.; dalej: „u.k.s.”); por. art. 149 ust. 1 u.k.s.
- ³ M. Uliasz [w:] K. Flaga-Gieruszyńska (red.), *Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. System Postępowania Cywilnego. Tom 8*, Warszawa 2021, s. 1558–1574.
- ⁴ J. Stelina, *Wysokość opłaty stosunkowej w przypadku egzekucji ze świadczeń z zabezpieczenia społecznego*, „Przegląd Prawa Egzekucyjnego”, Warszawa 2011, s. 27.
- ⁵ M. Uliasz, *op. cit.*
- ⁶ R. Reiwer (red.), *Ustawa o kosztach komorniczych. Komentarz* [w:] R. Reiwer (red.), *Ustawa o komornikach sądowych. Ustawa o kosztach komorniczych. Komentarz*, Warszawa 2019.
- ⁷ Sygn. akt III CZP 82/09.
- ⁸ A. Antkiewicz, *Opłaty egzekucyjne w sprawach o egzekucję świadczeń pieniężnych* [w:] A. Antkiewicz, Z. Merchel, *Ustawa o kosztach komorniczych. Komentarz*, Sopot 2019, dostęp: Czytelnia Currendy.
- ⁹ *Ibidem*.
- ¹⁰ M. Klonowski, *Prawa i obowiązki komorników* [w:] R. Reiwer (red.), *Ustawa o komornikach sądowych. Ustawa o kosztach komorniczych. Komentarz*, s. 134–190, Warszawa 2019.
- ¹¹ A. Antkiewicz, *op. cit.*
- ¹² M. Klonowski, *op. cit.*
- ¹³ *Ibidem*.
- ¹⁴ *Vide*: wyrok TK z 29 stycznia 2013 r., sygn. akt K 1/11.
- ¹⁵ A. Antkiewicz, *op. cit.*

Już w sklepie Currendy!

www.sklep.currenda.pl

DOSTĘPNA W CZYTELNI

www.czytelnia.currenda.pl

Już w sklepie Currenda!
www.sklep.currenda.pl

Sądowe postępowanie egzekucyjne

Nowe rozwiązania prawne

redakcja naukowa
Radosław Flejszar

TOWARZYSTWO PRAWNIKÓW SĄDOWYCH
POLSKIE STOWOZGONOWANIE SĄDOWYCH PRAWNIKÓW

 CURRENDA

DOSTĘPNA W CZYTELNI

www.czytelnia.currenda.pl

Praktyczne problemy egzekucji alimentów

Egzekucja alimentów jako świadczenia niezbędnego dla zapewnienia środków utrzymania i wychowania niewątpliwie pełni istotną rolę i powinna cechować się skutecznością.

**PROF. ALK. DR HAB.
JOANNA STUDZIŃSKA**

Redaktor Naczelna
Kierownik Zakładu
Postępowania Cywilnego
Akademia Leona Koźmińskiego

Ustawodawca przewidział liczne ułatwienia procesowe dla dochodzenia roszczeń alimentacyjnych w toku postępowania rozpoznawczego, a w dziale V księgi trzeciej kodeksu postępowania cywilnego¹ – ułatwienia egzekucji alimentów oraz przywilejów wierzycieli w celu egzekucji tych świadczeń. Są to regulacje dotyczące – zgodnie z art. 1082 k.p.c. – nadania z urzędu wyrokowi zasądzającemu alimenty klauzuli wykonalności i doręczenia wierzycielowi, a także możliwości wszczęcia tej egzekucji z urzędu przez sąd I instancji. Komornik musi także – w świetle art. 1086 k.p.c. – z urzędu przeprowadzić dochodzenie w celu ustalenia zarobków i majątku dłużnika oraz jego miejsca zamieszkania, zaś roszczenia alimentacyjne są uprzywilejowane przy podziale sumy uzyskanej z egzekucji. Także te, wyłączone spod egzekucji zgodnie z art. 831 § 1 pkt 2 k.p.c., np. stypendia i wsparcia, podlegają egzekucji na zaspokojenie alimentów w wysokości 3/5 części,

zaś wierzytelności z rachunku bankowego będące wkładem oszczędnościowym podlegają egzekucji w pełnej wysokości (art. 1083 § 2 k.p.c.).

Ustawodawca przewidział także inne ułatwienia w egzekwowaniu tych należności. W wypadku zbiegu z egzekucją administracyjną do tej samej rzeczy albo prawa majątkowego dalszą egzekucję prowadzi łącznie sądowy organ egzekucyjny (art. 773 § 2¹ k.p.c.). Co do zasady, nawet bezczynność wierzyciela nie może skutkować umorzeniem postępowania egzekucyjnego o świadczenia alimentacyjne (art. 1086 § 5 zd. drugie k.p.c.), jednak jak wskazał Sąd Najwyższy, nie dotyczy to egzekucji świadczeń alimentacyjnych prowadzonej z nieruchomości². Udogodnienia wyrażone zostały również w innych regulacjach z zakresu postępowania egzekucyjnego, jak np. art. 831 § 1 pkt 2, art. 845 § 2a, art. 890 § 2 pkt 2¹, art. 940, art. 920 § 2 k.p.c.. Jak stanowi art. 1088 k.p.c., w egzekucji świadczeń alimentacyjnych dopuszczalne jest stosowanie wszystkich sposobów egzekucji świadczeń pieniężnych, tj. egzekucji z ruchomości, wynagrodzenia za pracę, wierzytelności z rachunku bankowego, innych wierzytelności, innych praw majątkowych, nieruchomości oraz statków morskich. Jedynie w przypadku nieruchomości do wszczęcia egzekucji przez komornika sądowego potrzebny jest wniosek wierzyciela (art. 799 § 1 k.p.c.). Mimo szczególnego traktowania świadczeń alimentacyjnych, są sytuacje, w których brak jest jednoznacznej regulacji i istnieją wątpliwości interpretacyjne.

Zwolnienie od kosztów w postępowaniu egzekucyjnym a celowość wszczęcia postępowania

Szczególnym ułatwieniem procesowym dla dochodzenia i egzekwowania roszczeń alimentacyjnych jest zwolnienie od kosztów sądowych. Zgodnie z art. 96 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych³, nie mają obowiązku uiszczania kosztów sądowych strona dochodząca roszczeń alimentacyjnych oraz strona pozwana w sprawie o obniżenie alimentów. Zwolnienie od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych przez stronę dochodzącą roszczeń alimentacyjnych lub stronę pozwaną w sprawie o obniżenie alimentów dotyczy roszczeń przewidzianych w przepisach art. 128–144¹ oraz 27 k.r.o.⁴ Jednak w świetle uchwały Sądu Najwyższego z 16 grudnia 2015 r.⁵, roszczenie z art. 140 k.r.o. o zwrot kosztów utrzymania i wychowania nie jest roszczeniem o świadczenie alimentacyjne.

Szczególny problem, jaki się tu pojawia, to zwolnienie od kosztów postępowania a celowość postępowania. Sytuacja taka może mieć miejsce, gdy uprawniony wszczyna postępowanie egzekucyjne na podstawie tytułu wykonawczego zasądzonego alimenty, a jednocześnie dłużnik przedstawia orzeczenie sądu pozbawiające ten tytuł wykonalności z datą na 3 lata przed wszczęciem postępowania egzekucyjnego z wnioskiem o umorzenie. Należałoby to potraktować jako oczywiście niecelowe wszczęcie egzekucji, ale problem w tym, że wierzycielem jest małoletnie dziecko reprezentowane przez przedstawicielkę ustawową. Stąd wskazania wymaga, czy zgodnie z literą prawa w alimentach należy obciążać wierzyciela czy przedstawicielkę ustawową. Rozważyć należy zatem wzajemną relację art. 30 u.k.k. do art. 96 u.k.s.c., mając na względzie treść art. 45 ustawy o kosztach komorniczych. Nie budzi wątpliwości, że regulacja zawarta w art. 96 u.k.s.c. służy ułatwieniu dochodzenia roszczeń alimenta-

cyjnych, skoro służą zaspokojeniu podstawowych potrzeb. Strona uprawniona musi mieć przekonanie, że może bez ograniczeń i barier korzystać w tym zakresie z prawa do sądu. Analogicznie w postępowaniu egzekucyjnym, zgodnie z art. 771 k.p.c., zwolnienie od kosztów sądowych przyznane stronie przez sąd w postępowaniu rozpoznawczym lub z którego strona korzysta z mocy ustawy rozciąga się także na postępowanie egzekucyjne. Dotyczy to także zwolnienia ustawowego uregulowanego w art. 94–98a i art. 104 u.k.s.c.⁶ Według art. 45 ust. 1 ustawy o kosztach komorniczych⁷, zwolnienie od kosztów sądowych przysługujące stronie z mocy ustawy albo przyznane stronie w postępowaniu rozpoznawczym rozciąga się na koszty komornicze. Przepis ten jest odzwierciedleniem regulacji zawartej w art. 771 k.p.c.,

”

PRZEPIS ART. 45 UST. 1
U.K.K. DOTYCZY NIE TYLKO
KOSZTÓW KOMORNICZYCH
NALEŻNYCH W POSTĘPOWANIU
EGZEKUCYJNYM, ALE
ODNOSI SIĘ RÓWNIEŻ DO
KOSZTÓW PONOSZONYCH
W RAZIE DOKONYWANIA PRZEZ
KOMORNIKA INNYCH CZYNNOSCI.

według której zwolnienie od kosztów sądowych przyznane stronie przez sąd w postępowaniu rozpoznawczym lub z którego strona korzysta z mocy ustawy rozciąga się także na

postępowanie egzekucyjne. Przepis art. 45 ust. 1 u.k.k. dotyczy nie tylko kosztów komorniczych należnych w postępowaniu egzekucyjnym, ale odnosi się również do kosztów ponoszonych w razie dokonywania przez komornika innych czynności. Nie stanowi on zatem *superfluum*⁸. W nowej ustawie o kosztach komorniczych ustawodawca zawarł także regulacje dotyczące ponoszenia opłat w odniesieniu do celowości postępowania.

W świetle art. 30 u.k.k. w razie oczywiście niecelowego wszczęcia postępowania egzekucyjnego lub wskazania we wniosku o wszczęcie egzekucji osoby niebędącej dłużnikiem, komornik wydaje postanowienie o pobraniu od wierzyciela opłaty stosunkowej w wysokości 10% egzekwowanego świadczenia. W takim przypadku komornik nie ściąga ani nie pobiera opłaty od dłużnika, a opłatę ściągniętą lub pobraną zwraca dłużnikowi. W uzasadnieniu projektu ustawy ustawodawca wyjaśnił, że „*ratio legis* wprowadzanego rozwiązania stanowi założenie, że to właśnie wierzyciel posiada najpełniejszą wiedzę o tym, czy zachodzi potrzeba wszczęcia postępowania egzekucyjnego, i o tym, kto jest jego dłużnikiem. Regulacja ta powinna wyeliminować sytuacje, w których wierzyciele nie dokładają należytej staranności przy określeniu osoby dłużnika (wskazując np. nieprawidłowy adres) i doprowadzają w ten sposób do podjęcia czynności egzekucyjnych przeciwko osobom trzecim. Dzięki temu nastąpi też ograniczenie takich sytuacji, w których wierzyciel kieruje do komornika wnioski o wszczęcie egzekucji pomimo uprzedniego spełnienia świadczenia przez dłużnika. Omawiana regulacja stanowi odzwierciedlenie założenia, że państwo nie powinno akceptować działań, w których złożenie wniosku o wszczęcie egzekucji stanowi przejaw nadużycia prawa”⁹. Jak wskazuje się w orzecznictwie, w języku polskim „niecelowy” to taki, który nie prowadzi do celu, nie jest przydatny, nie daje efektów; daremny,

zbędny. Tylko takie postępowanie egzekucyjne, które po wstępnym badaniu wniosku okaże się dopuszczalne ze względu na przesłanki podmiotowe i przedmiotowe, może być wszczęte i prowadzone celowo lub niecelowo¹⁰. Dlatego gdy prowadzenie postępowania w konkretnych okolicznościach nie jest dopuszczalne i zachodzą podstawy do jego umorzenia, to nie ma podstaw do rozważań nad celowością prowadzenia tego postępowania¹¹. Należy zatem przyjąć, że nawet w przypadku, gdy strona korzysta z ustawowego zwolnienia od kosztów sądowych rozciągającego się na postępowanie egzekucyjne, nie oznacza to, że nie powinna działać celowo i może narazić się na poniesienie kosztów postępowania egzekucyjnego

ZWOLNIENIE WIERZYCIELKI,
JAKO DOCHODZĄCEJ
ROSZCZEŃ ALIMENTACYJNYCH,
OD UISZCZENIA KOSZTÓW
SĄDOWYCH, KTÓRE ROZCIĄGA
SIĘ TAKŻE NA POSTĘPOWANIE
EGZEKUCYJNE (ART. 771
K.P.C.), W TYM PRZYPADKU
DOTYCZY TYLKO KOSZTÓW
NIEZBĘDNYCH DO CELOWEGO
PRZEPROWADZENIA
EGZEKUCJI (ART. 770 K.P.C.).

Analogiczna sytuacja ma miejsce odnośnie do pracownika. Zwolnienie pracownika dochodzącego roszczeń z zakresu prawa pracy od obowiązku uiszczenia opłat sądowych oraz tymczasowe ponoszenie przez Skarb Państwa w toku postępowania rozpoznawczego wydatków (art. 463 § 1 i 2 k.p.c.;

art. 96 ust. 1 pkt 4 u.k.s.c.) rozciąga się także na postępowanie egzekucyjne. Dotyczy to również sytuacji, gdy wierzyciel odstąpił od egzekucji w związku z zaspokojeniem dochodzonej wierzytelności poza postępowaniem egzekucyjnym¹².

Dlatego wierzyciel, który bez potrzeby powoduje wszczęcie egzekucji w sytuacji, gdy dłużnik zgodnie z tytułem wykonawczym dobrowolnie świadczy alimenty w wymaganej wysokości i ustalonym terminie, sam powinien ponieść wywołane tym postępowaniem koszty egzekucyjne, przysługujące organowi egzekucyjnemu¹³. W orzecznictwie pojawił się już problem nieuzasadnionego szykanowania dłużników alimentacyjnych i w związku z tym Sąd Najwyższy podkreślił, że wierzyciel, który bez potrzeby powoduje wszczęcie egzekucji, w sytuacji gdy dłużnik zgodnie z tytułem wykonawczym dobrowolnie świadczy alimenty w wymaganej wysokości i ustalonym terminie, sam powinien ponieść wywołane tym postępowaniem koszty egzekucyjne przysługujące organowi egzekucyjnemu. Zwolnienie wierzycielki, jako dochodzącej roszczeń alimentacyjnych, od uiszczenia kosztów sądowych, które rozciąga się także na postępowanie egzekucyjne (art. 771 k.p.c.), w tym przypadku dotyczy tylko kosztów niezbędnych do celowego przeprowadzenia egzekucji (art. 770 k.p.c.)¹⁴. W innym orzeczeniu SN uznał, że zwolnienie od kosztów egzekucji przyznane dłużnikowi w toku postępowania egzekucyjnego – podobnie jak zwolnienie od kosztów sądowych udzielone w postępowaniu rozpoznawczym – pozostaje bez wpływu na możliwość ściągnięcia od dłużnika opłaty egzekucyjnej należnej komornikowi za dokonaną egzekucję (uchwała SN z 28 kwietnia 2005 r., III CZP 22/05, Legalis). Zwolnienie od kosztów sądowych obejmuje tylko koszty celowego przeprowadzenia egzekucji¹⁵, nie stoi więc na przeszkodzie obciążenia wierzyciela kosztami egzekucji niecelowej także w sytuacji korzystania ze zwolnienia ustawowego

od ponoszenia kosztów postępowania egzekucyjnego. W uchwale z 27 listopada 1986 r.¹⁶ Sąd Najwyższy podkreślił, że dłużnik, przeciwko któremu została wszczęta egzekucja alimentów, mimo dobrowolnego zaspokojenia alimentów w terminie i w wysokości określonej w tytule wykonawczym, może skutecznie – stosownie do okoliczności – w drodze skargi kwestionować czynności komornika w zakresie obciążenia go kosztami egzekucyjnymi. W innej uchwale z 28 lutego 1995 r.¹⁷ Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, że zasada kosztów celowych została uwidoczniona w ścisłym związku z zasadą egzekucji efektywnej, tj. egzekucji przeprowadzonej w taki sposób, że doprowadza do zaspokojenia roszczenia wierzyciela w całości lub w części przy kosztach niezbędnych do uzyskania takiego celu. Bezcelowe powodowanie kosztów lub ich powiększenie przeczą tej zasadzie. Taki stan jest z reguły konsekwencją nieliczenia się z ekonomią czynności oraz racjonalnością postępowania. Niecelowość prowadzenia egzekucji zachodzi także wtedy, gdy nie było podstaw do złożenia wniosku o wszczęcie egzekucji, gdyż wierzyciel wykorzystał tytuł wykonawczy już „skonsumowany”, pozbawiony wykonalności, albo wszczął egzekucję z majątku dłużnika, chociaż posiadał zastaw zabezpieczający pełne zaspokojenie roszczenia, chyba że egzekucja skierowana była do przedmiotu zastawu¹⁸. Jak zostało wskazane, istnieje spójność między regulacją zawartą w art. 771 k.p.c. i art. 45 ust. 1 u.k.k.

Reasumując, należy przyjąć, że sam fakt zwolnienia od kosztów w postępowaniu egzekucyjnym nie przesądza braku możliwości nałożenia na wierzyciela opłaty w przypadku niecelowego wszczęcia postępowania. Jednak należy tu zaznaczyć konieczność każdorazowej oceny celowości tegoż postępowania. Jest to utrudnione szczególnie w przypadku tzw. upadku tytułu wykonawczego po wszczęciu postępowania egzekucyjnego (np. uchylenie klauzuli wykonalności,

utrata mocy nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym wskutek wniesienia sprzeciwu albo zmiana orzeczenia będącego tytułem egzekucyjnym w taki sposób, że nie nadaje się już do wykonania). W judykaturze wskazuje się, że samo stwierdzenie tzw. upadku tytułu wykonawczego nie przesądza o niecelowym wszczęciu postępowania egzekucyjnego¹⁹. W takim przypadku istotnymi okolicznościami pozwalającymi ocenić celowość wszczęcia postępowania egzekucyjnego mogą być – oceniane *ad casum* – konkretne, rzeczywiste okoliczności, które doprowadziły do utraty mocy nakazu zapłaty.

W JUDYKATURZE WSKAZUJE SIĘ, ŻE SAMO STWIERDZENIE TZW. UPADKU TYTUŁU WYKONAWCZEGO NIE PRZESĄDZA O NIECELOWYM WSZCZĘCIU POSTĘPOWANIA EGZEKUCYJNEGO.

Jeżeli podstawą wszczęcia egzekucji był nakaz zapłaty, który utracił moc po wszczęciu egzekucji, dla oceny ewentualnej niecelowości wszczęcia postępowania egzekucyjnego istotne jest, czy wierzyciel wszczął egzekucję nie wiedząc o przyczynach, które doprowadziły do późniejszej utraty mocy nakazu zapłaty, np. o obiektywnej przeszkodzie, która uniemożliwiła dłużnikowi (pozwanemu) złożenie w terminie sprzeciwu (o chorobie pozwanego, jego nieobecności w miejscu zamieszkania) albo o wadliwości w doręczeniu nakazu zapłaty pozwanemu²⁰. Stąd nie jest wykluczone obciążenie opłatą od wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego wierzyciela zwolnionego od ponoszenia kosztów w przypadku takiej

oceny sytuacji jako niecelowości wywołania tegoż postępowania.

Wykonalność ugody zawartej w przedmiocie alimentów a zmiana dłużnika

Innym ciekawym problemem, jaki może powstać przy egzekucji alimentów, jest możliwość wyegzekwowania ich na drodze postępowania egzekucyjnego w sytuacji zawarcia ugody medacyjnej. Gdy w ugodzie zawartej między przedstawicielką ustawową małoletniego a zobowiązanym w imieniu zobowiązanego umieszczonego w więzieniu do świadczenia alimentów zobowiązuje się ojciec zobowiązanego, na jego rzecz poprzez zatwierdzenie takiej ugody medacyjnej doszło do jednoczesnego nadania klauzuli wykonalności. Problem pojawia się w sytuacji, gdy zobowiązany sam może już spełniać zawarte w ugodzie świadczenie alimentacyjne, a dobrowolnie tego nie czyni,

gdyż na jego rzecz klauzula wykonalności nie została wydana.

Zgodnie z art. 183¹⁴ § 2 k.p.c., jeżeli ugoda podlega wykonaniu w drodze egzekucji, sąd zatwierdza ją przez nadanie jej klauzuli wykonalności; w przeciwnym przypadku sąd zatwierdza ugodę postanowieniem. Niewątpliwie zawarcie ugody w sprawie o alimenty jest rozwiązaniem pożądanym ze względu na koncyliacyjny charakter zakończenia sporu, szybkość jego zakończenia i ekonomikę procesową²¹. W literaturze wskazuje się, że brak jest podstaw do zaliczenia ugody przed mediatorem do katalogu tytułów egzekucyjnych zawartego w art. 777 § 1 pkt 1 k.p.c., mimo że po jej zatwierdzeniu przez sąd ma ona moc prawną ugody zawartej przed sądem, jednak nie została zawarta przed sądem²². Ugoda, jak i inny tytuł egzekucyjny, wymieniająca kilka obowiązków dłużnika, może stać się tytułem wykonawczym (art. 776 k.p.c.) jedynie co do tych obowiązków, które nadają się do egzekucji²³. Kontrola dopuszczalności ugody

zawartej przed mediatorem nie może polegać na merytorycznym rozpoznaniu sprawy²⁴.

Treść art. 183¹⁴ § 2 k.p.c. pozwala uznać, że wstępną czynnością sądu jest ocena przedłożonej mu ugody w aspekcie, czy zawiera treść nadającą się do wykonania w drodze egzekucji. Jeśli ugoda spełnia ten warunek, to jej zatwierdzenie następuje przez nadanie klauzuli wykonalności, a w przeciwnym wypadku przez wydanie postanowienia o zatwierdzeniu²⁵. Wątpliwości wyrażane w literaturze w tym przedmiocie dotyczą dopuszczalności stosowania przepisów Działu „Tytuły egzekucyjne i klauzula wykonalności” kodeksu postępowania cywilnego oraz czy nadanie klauzuli wykonalności jest obowiązkiem sądu w każdym przypadku, w którym ugoda podlega wykonaniu w drodze egzekucji, nawet wówczas, gdy ze względu na treść tej ugody jej wykonalność została uzależniona od zdarzenia przyszłego, które jeszcze nie nastąpiło, bądź też od zaistnienia innych okoliczności, wymaganych przepisami szczególnymi²⁶. M. Muliński wskazał, że postępowanie rozpoznawcze kończy się z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia kończącego to postępowanie, ale do powstania tytułu egzekucyjnego może dojść z pominięciem postępowania rozpoznawczego, w ramach którego sąd rozstrzyga sprawę cywilną²⁷. Jak podkreśla T. Ereciński, gdy ugoda podlega wykonaniu w drodze egzekucji, jej zatwierdzenie następuje przez nadanie przez sąd klauzuli wykonalności (art. 782 i n. k.p.c.), jednak postępowanie klauzulowe ma tu szerszy zakres niż w razie nadawania klauzuli wykonalności orzeczeniu sądowemu. Sąd nie może ograniczyć się tylko do zbadania, czy ugoda zawarta przed mediatorem rzeczywiście została zawarta i czy nadaje się do egzekucji, ale dodatkowo musi ocenić, czy może być ona zatwierdzona w świetle przesłanek wymienionych w art. 183¹⁴ § 3 k.p.c. Postępowanie klauzulowe jest zatem połączone z merytoryczną oceną ugody, podobną do

tej, jaką przeprowadza sąd w stosunku do ugody sądowej przed umorzeniem postępowania²⁸.

Co istotne, w przypadku mediacji kontraktowej (prowadzonej na podstawie umowy o przeprowadzenie mediacji), zgodnie z art. 183¹³ § 1 k.p.c., postępowanie w przedmiocie zatwierdzenia ugody zawartej przed mediatorem prowadzone jest na wniosek strony przez sąd, który byłby właściwy do rozpoznania sprawy według właściwości ogólnej lub wyłącznej²⁹.

M. MULIŃSKI WSKAZAŁ, ŻE
POSTĘPOWANIE ROZPOZNAWCZE
KOŃCZY SIĘ Z CHWILĄ
UPRAWOMOCNIENIA SIĘ
ORZECZENIA KOŃCZĄCEGO
TO POSTĘPOWANIE.

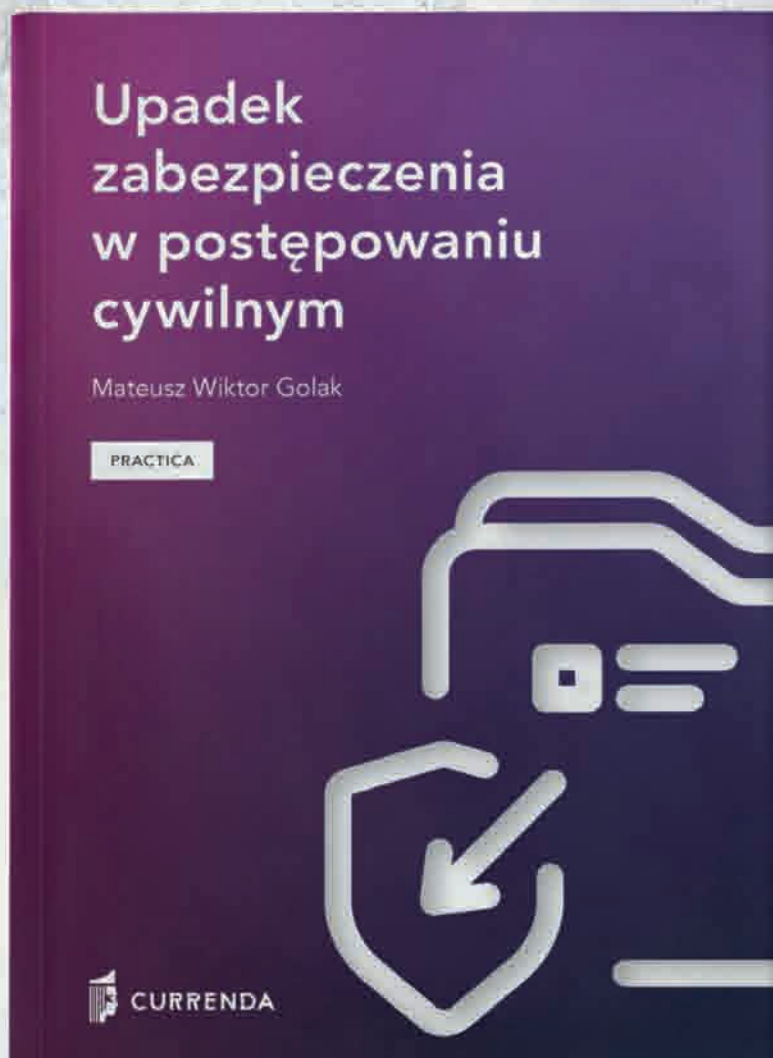
Skoro ugoda zatwierdzona poprzez nadanie klauzuli wykonalności stanowi tytuł wykonawczy, konieczne jest nadanie klauzuli wykonalności na rzecz właściwego podmiotu, zatem zobowiązanego, który już sam może realizować postanowienia zawartej ugody. Należy zatem przyjąć, że właściwym sposobem postępowania, także ze względu na właściwość sądu, będzie wystąpienie z wnioskiem o zatwierdzenie ugody zawartej przed sądem rodzinnym w przedmiocie alimentów przez nadanie klauzuli wykonalności na rzecz zobowiązanego, który już sam może i powinien świadczyć na rzecz uprawnionego. Jest to swoistego rodzaju nieprawidłowe następstwo prawne, stąd sam fakt istnienia wątpliwości co do dopuszczalności stosowania przepisów o postępowaniu klauzulowym powoduje, że istnieją wątpliwości co do zastosowania art. 804² k.p.c. i wykazania

dopuszczalności prowadzenia egzekucji przeciwko innemu podmiotowi.

Przypisy końcowe

- ¹ Ustawa z 17 listopada 1964 r. kodeks postępowania cywilnego, tekst jedn. Dz.U. 2020 r. poz. 1575, dalej jako: k.p.c.
- ² Uchwała Sądu Najwyższego z 18 lipca 2012 r., III CZP 38/12, OSNC 2013/2/16.
- ³ Ustawa z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, tekst jedn. Dz.U. 2020 r. poz. 755, dalej jako: u.k.s.c.
- ⁴ K. Flaga-Gieruszyńska, A. Zieliński, *Komentarz do art. 96 u.k.s.c.* [w:] K. Flaga-Gieruszyńska, A. Zieliński, *Koszty sądowe w sprawach cywilnych. Komentarz*, wyd. 10, Warszawa 2019, Legalis.
- ⁵ III CZP 77/15, OSNC 2016 nr 5, poz. 53, s. 1.
- ⁶ I. Kunicki, *Komentarz do art. 771 k.p.c.* [w:] A. Marciniak (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Tom IV. Komentarz. Art. 730–10951*, Warszawa 2020, Legalis.
- ⁷ Ustawa z 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych, tekst jedn. Dz.U. 2021 r. poz. 210, dalej jako: u.k.k.
- ⁸ M. Uliasz, *Zwolnienie od kosztów komorniczych* [w:] K. Flaga-Gieruszyńska (red.), *System postępowania cywilnego. Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne*, t. 8, Warszawa 2021, Legalis.
- ⁹ Druk nr 1581, <https://www.sejm.gov.pl/sejm8.nsf/agent.xsp?symbol=RPL&Id=RM-10-45-17> [data dostępu: 30 sierpnia 2021 r.].
- ¹⁰ Z uzasadnienia postanowienia SR w Poznaniu z 21 stycznia 2020 r., II Co 4543/19, LEX nr 3153602.
- ¹¹ Uzasadnienie uchwały SN z 17 grudnia 2010 r., III CZP 93/10, OSNC 2011/7-8/80.
- ¹² Uchwała SN z 2 grudnia 1994 r., III CZP 153/94, Legalis.
- ¹³ K. Flaga-Gieruszyńska, *Komentarz do art. 771 k.p.c.* [w:] A. Zieliński, K. Flaga-Gieruszyńska, *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, Warszawa 2019, Legalis.
- ¹⁴ Postanowienie Sądu Najwyższego z 9 września 1987 r., III CRN 233/87, Legalis.
- ¹⁵ I. Kunicki, *Komentarz do art. 771* [w:] A. Marciniak (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Tom IV. Komentarz. Art. 730–10951*, Warszawa 2020, Legalis.
- ¹⁶ III CZP 40/86, OSNC 1987/5–6, poz. 71.
- ¹⁷ III CZP 20/95, OSNC 1995/5, poz. 83.
- ¹⁸ Szerzej: M. Uliasz, *Komentarz do art. 30 u.k.k.* [w:] R. Fronczek, W. Grajdura, M. Uliasz, *Komentarz do ustawy o kosztach komorniczych* [w:] *Ustawa o komornikach sądowych. Ustawa o kosztach komorniczych. Kodeks Etyki Zawodowej Komornika Sądowego. Komentarz*, Warszawa 2020, LEX/el
- ¹⁹ Z uzasadnienia uchwały SN z 8 marca 2013 r., III CZP 109/12, OSNC 2013/10/115, w odniesieniu do utraty mocy nakazu zapłaty.
- ²⁰ M. Uliasz, *Komentarz do art. 30 u.k.k.* [w:] R. Fronczek, W. Grajdura, M. Uliasz, *Komentarz do ustawy o kosztach komorniczych* [w:] *Ustawa o komornikach sądowych. Ustawa o kosztach komorniczych. Kodeks Etyki Zawodowej Komornika Sądowego. Komentarz*, Warszawa 2020, LEX/el
- ²¹ Szerzej: M. Pazdan, *O mediacji i projekcie jej unormowania w Polsce*, „Rejent” 2004, nr 2, s. 13–14
- ²² Szerzej: P. Sławicki, *Charakter prawny ugody zawartej przed mediatorem w świetle nowelizacji k.p.c. z dnia 16 września 2011 roku*, „Studia Prawnicze KUL” 2014, nr 4, s. 127–144.
- ²³ R. Schmidt, *Nadanie klauzuli wykonalności ugodzie zawartej przed mediatorem*, „Arbitraż i Mediacja” 2010, nr 1, s. 146.
- ²⁴ Postanowienie SA w Poznaniu z 14 stycznia 2014 r., I ACz 2163/13, LEX nr 1416238.
- ²⁵ Postanowienie SA w Poznaniu z 16 października 2012 r., I ACz 1593/12, LEX nr 1223391.
- ²⁶ R. Schmidt, *Nadanie klauzuli...*, s. 148.
- ²⁷ Szerzej: M. Muliński, *Postępowanie o nadanie klauzuli wykonalności krajowemu tytułowi egzekucyjnemu*, Warszawa 2005, s. 8.
- ²⁸ T. Ereciński, *Komentarz do art. 183¹⁴* [w:] P. Grzegorzczak, J. Gudowski, M. Jędrzejewska, K. Weitz, T. Ereciński, *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom II. Postępowanie rozpoznawcze*, wyd. V, Warszawa 2016, LEX/el.; M. Muliński, *Krajowe tytuły egzekucyjne powstające w postępowaniu mediacyjnym oraz w postępowaniu przed sądem polubownym*, „Arbitraż i Mediacja” 2008, nr 1, s. 64–65; T. Strumiłło, *Zatwierdzenie ugody zawartej przed mediatorem*, „Opolskie Studia Administracyjno-Prawne” 2014, t. 12, z. 2.
- ²⁹ M. Biątecki, *Komentarz do art. 183¹⁴* [w:] T. Zembrzusi (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Koszty sądowe w sprawach cywilnych. Dochodzenie roszczeń w postępowaniu grupowym. Przepisy przejściowe. Komentarz do zmian*, t. I–II, Warszawa 2020, LEX/el.; szerzej też w kontekście innych, niepochozących z sądu państwowego tytułów: M. Sorysz, *Nadanie klauzuli wykonalności wyrokowi i ugodzie sądu polubownego – zagadnienia wybrane*, „Arbitraż i Mediacja” 2011, nr 4, s. 184 i n.

Już w sklepie Currendy!
www.sklep.currenda.pl

DOSTĘPNA W CZYTELNI

www.czytelnia.currenda.pl

Elektroniczne akta komornicze – wybrane zagadnienia

Realizując ideę elektroniczacji obrotu dokumentami na etapie postępowania egzekucyjnego, ustawodawca wprowadził rozwiązania odnoszące do korzystania przez organy i uczestników postępowania z naturalnych dokumentów elektronicznych oraz ze zdigitalizowanych dokumentów papierowych, co w decydujący sposób wpłynęło na konstrukcję akt komorniczych.

canva-Denis-Issakov

**DR HAB. KINGA
FLAGA-GIERUSZYŃSKA,
PROF. USZ**

Uniwersytet Szczeciński

W konsekwencji z woli ustawodawcy przybierają one postać elektroniczną, co stanowi fundamentalny krok na drodze do informatyzacji postępowania egzekucyjnego.

1. Formy dokonywania czynności w postępowaniu egzekucyjnym

Jak stanowi art. 760 § 1 k.p.c., wnioski i oświadczenia w postępowaniu egzekucyjnym składa się, według wyboru składającego, na piśmie albo ustnie do protokołu, chy-

ba że przepis szczególny stanowi inaczej. Jeżeli przepis szczególny tak stanowi albo dokonano wyboru wnoszenia pism za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, wnioski i oświadczenia składa się wyłącznie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Należy zgodzić się z M. Mulińskim, że do art. 760 § 1 k.p.c. nie wprowadzono żadnych ograniczeń dotyczących adresatów wniosków i oświadczeń składanych w formie wybranej przez składającego. Zatem wybór dotyczy co do zasady wszelkich wniosków i oświadczeń składanych w postępowaniu egzekucyjnym, których adresatem jest organ egzekucyjny (komornik sądowy, ale również sąd rejonowy i referendarz sądowy), a także inny organ postępowania. Jedynym ograniczeniem są w tym zakresie przepisy szczególne przewidujące określoną formę dokonywanej czynności procesowej czy składanego

oświadczenia niebędącego taką czynnością¹. Takie rozwiązanie ustawowe otwiera możliwość wykorzystania w praktyce elektronicznej postaci akt komorniczych jako instrumentu kształtowania sprawności i ekonomiki procesowej czynności komornika sądowego.

Co więcej, w postępowaniu egzekucyjnym znajduje odpowiednie zastosowanie art. 125 § 2^{1a} (w zw. z art. 13 § 2), a wynika to z faktu, iż regulacja art. 760 § 1 k.p.c. nie ma charakteru kompleksowego i wymaga w pozostałym zakresie odpowiedniego stosowania przepisów o procesie. Tym samym dokonanie wyboru wnoszenia pism procesowych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego oraz dalsze wnoszenie tych pism za pośrednictwem tego systemu jest dopuszczalne, jeżeli z przyczyn technicznych, leżących po stronie organu postępowania, jest to możliwe. Natomiast w przypadku czynności dokonanej poza systemem teleinformatycznym wydrukowi pisma wniesionego drogą elektroniczną można nadać bieg w postępowaniu egzekucyjnym i po uzupełnieniu jego braków formalnych (w tym podpisu osoby wnoszącej pismo) może ono wywołać skutki prawne (art. 130 § 1 w związku z art. 126 § 1 pkt 4 k.p.c.). W takiej sytuacji datą wniesienia tego pisma do organu postępowania jest wtedy data wykonania wydruku (art. 130 § 3 k.p.c.)². W konsekwencji – pomijając ustną formę czynności – w postępowaniu egzekucyjnym pojawia się dualizm formy czynno-

”
 NALEŻY ZGODZIĆ SIĘ
 Z M. MULIŃSKIM, ŻE DO
 ART. 760 § 1 K.P.C. NIE
 WPROWADZONO ŻADNYCH
 OGRANICZEŃ DOTYCZĄCYCH
 ADRESATÓW WNIOSKÓW
 I OŚWIADCZEŃ SKŁADANYCH
 W FORMIE WYBRANEJ
 PRZEZ SKŁADAJĄCEGO.

ści dokonywanych zarówno przez organy, jak i strony postępowania.

Niezależnie od wskazanej wyżej regulacji art. 760 § 1 k.p.c. odnoszącej się do wniosków i oświadczeń składanych w postępowaniu egzekucyjnym przez strony postępowania, w aspekcie obecności dokumentów elektronicznych w tym postępowaniu warto wskazać także na odpowiednio stosowane postanowienia art. 324 § 4 k.p.c., zgodnie z którym w postępowaniu wszczętym za pośrednictwem systemu teleinformatycznego wyrok może być utrwalony w systemie teleinformatycznym i opatrzony bezpiecznym podpisem elektronicznym. W doktrynie wyraźnie wskazuje się, że reguła ta znajduje odpowiednie zastosowanie również do zarządzeń i postanowień wydawanych w postępowaniu egzekucyjnym³. Co więcej, należy przychylić się do stanowiska, że w sprawach egzekucyjnych zarządzenia i postanowienia mogą być wydawane w formie elektronicznej nawet wtedy, gdy postępowanie egzekucyjne jest inicjowane na wniosek wierzyciela złożony w formie pisemnej, z tym jednak zastrzeżeniem, że wierzyciel dokonał wyboru formy elektronicznej w toku postępowania. W uzasadnieniu tego poglądu podnosi się, że dopuszczalność złożenia wniosku w tej formie

jest ograniczona, a zarazem nie zachodzą żadne okoliczności stanowiące przeszkodę do wydawania decyzji w formie elektronicznej także w sprawach, w których wierzyciel dopiero po wszczęciu postępowania wybrał wnoszenie pism za pośrednictwem systemu teleinformatycznego⁴.

Wskazane konstrukcje ustawy procesowej stanowią jedną z podstawowych przesłanek rozwoju narzędzi informatycznych, w tym elektronicznych akt komorniczych, zważywszy, że organizacja kancelarii komorniczych musi nadążać za zmianami zachodzącymi w zakresie prawa cywilnego procesowego.

2. Naturalne dokumenty elektroniczne w postępowaniu egzekucyjnym

Obecność formy elektronicznej w zakresie zarówno czynności dokonywanych przez strony postępowania, jak i czynności organów postępowania nieuchronnie wywołuje problem określenia statusu naturalnych dokumentów elektronicznych w postępowaniu egzekucyjnym. Pojęcie „naturalnego dokumentu elektronicznego” zostało zdefiniowane w § 7 pkt 5 Instrukcji kancelaryjnej stanowiącej załącznik nr 1 do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z 18 stycznia 2011 r. w sprawie instrukcji kancelaryjnej, jednolitych rzeczowych wykazów akt oraz instrukcji w sprawie organizacji i zakresu działania archiwów zakładowych⁵. Zgodnie z tą definicją jest to dokument będący od początku swojego istnienia zbiorem zapisanym w postaci elektronicznej, możliwym do odczytania wyłącznie za pośrednictwem odpowiednich urządzeń elektronicznych, nieposiadający pierwowzoru w postaci nieelektronicznej. Znaczenie tego pojęcia jest na tyle uniwersalne, że ma ono w pełni zastosowanie w odniesieniu do elektronicznych akt komorniczych

Na kanwie tej definicji legalnej warto jednak wyraźnie odróżnić dwa pojęcia – „forma” i „postać”, które niestety są często ze sobą

canva-Deagreez

myłone, co generuje dodatkowe problemy interpretacyjne. Forma odnosi się do sposobu przekazania oświadczenia woli albo wiedzy dopuszczanego przez ustawodawcę (w tym przypadku zasadniczą rolę odgrywa zarówno podpis odręczny, jak i odpowiednio – podpis elektroniczny), natomiast postać dokumentu odnosi się do nośnika, na którym dokument został utrwalony. To oznacza, że np. dokument w formie elektronicznej może przybrać nie tylko postać elektroniczną, ale także postać papierową, jeśli zostanie wydrukowany. I odwrotnie – zdigitalizowany dokument papierowy przybiera postać elektroniczną. Zróznicowanie postaci dokumentów w praktyce komornika sądowego jest nieuchronne z uwagi na to, że

– jak podkreśla J. Studzińska – komornik ma obowiązek założenia i prowadzenia akt dla każdej sprawy prowadzonej w celu: wykonania orzeczenia sądowego w sprawach o roszczenia pieniężne i niepieniężne oraz zabezpieczenia roszczeń, w tym europejskich nakazów zabezpieczenia na rachunku bankowym, z uwzględnieniem wyjątków przewidzianych w Kodeksie postępowania cywilnego; wykonania innych tytułów wykonawczych oraz tytułów egzekucyjnych, które podlegają wykonaniu w drodze egzekucji sądowej bez zaopatrywania ich w klauzulę wykonalności; wykonania postanowień o zabezpieczeniu spadku lub sporządzania spisu inwentarza; wykonania zadań określonych w innych ustawach. Ponadto akta powinny zawierać

wszystkie pisma wiążące się ze sprawą⁶. To zwielokrotnia różnorodność – także co do ich postaci – dokumentów pojawiających się w kancelarii komorniczej, które muszą znaleźć się w elektronicznych aktach komorniczych, względnie w pomocniczym zbiorze dokumentów.

Jak zasygnalizowano, naturalny dokument elektroniczny, z uwagi na hybrydową postać komunikacji ze stronami i innymi uczestnikami postępowania egzekucyjnego, może przybierać również postać papierową, a to nakazuje postawić pytanie o status dokumentu w takiej postaci. W tym zakresie – wobec braku odrębnych regulacji specyficznych dla postępowania egzekucyjnego

FORMA ODNOSI SIĘ DO SPOSOBU PRZEKAZANIA OŚWIADCZENIA WOLI ALBO WIEDZY DOPUSZCZANEGO PRZEZ USTAWODAWCĘ (W TYM PRZYPADKU ZASADNICZĄ ROLĘ ODGRYWA ZARÓWNO PODPIS ODRĘCZNY, JAK I ODPOWIEDNIO – PODPIS ELEKTRONICZNY), NATOMIAST POSTAĆ DOKUMENTU ODNOSI SIĘ DO NOŚNIKA, NA KTÓRYM DOKUMENT ZOSTAŁ UTRWALONY.

w ustawie procesowej, a także braku takich postanowień w odniesieniu do funkcjonowania kancelarii komorniczych – należy odpowiednio zastosować postanowienia art. 140 § 2 k.p.c., który stanowi, że zamiast odpisu pisma lub orzeczenia może być doręczony

dokument uzyskany z systemu teleinformatycznego, o ile ma on cechy umożliwiające weryfikację istnienia i treści pisma lub orzeczenia w tym systemie. Tym samym wydruk wykonany z elektronicznych akt komorniczych spełnia swoje funkcje wówczas, gdy posiada wskazane przez ustawodawcę cechy. W konsekwencji należy uznać, że powinna mieć w tym przypadku zastosowanie taka sama konstrukcja jak w przypadku sądów powszechnych. Ustawa z 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych⁷ w art. 53a § 1 stanowi, że pochodzący od sądu dokument uzyskany z systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe będzie miał moc dokumentu wydanego przez sąd, o ile będzie miał cechy umożliwiające jego weryfikację w tym systemie.

W konsekwencji wydruk naturalnego dokumentu elektronicznego, zawierający dane identyfikacyjne niezbędne dla jego weryfikacji co do istnienia w systemie teleinformatycznym, może wywoływać skutki procesowe przypisane treści tego dokumentu.

3. Standard prowadzenia elektronicznych akt komorniczych – kilka uwag

Standard prowadzenia elektronicznych akt komorniczych wyznacza art. 155 u.k.s., wskazując, że są one są prowadzone i przechowywane w postaci elektronicznej. W zakresie wytwarzania dokumentów elektronicz-

”
SZCZEGÓŁOWY SPOSÓB
POSTĘPOWANIA
Z DOKUMENTAMI
ELEKTRONICZNYMI
I DOKUMENTAMI
PAPIEROWYMI STOSOWANYMI
W PRAKTYCE KOMORNIKA
SĄDOWEGO WYNIKA
Z RZECZYWISTEGO SPOSOBU
WYMIANY DOKUMENTÓW
W POSTĘPOWANIU
EGZEKUCYJNYM, KTÓRA
NAJCZĘŚCIEJ PRZYBIERA
POSTAĆ HYBRYDOWĄ.

nych kluczowe znaczenie ma fakt, że podpis elektroniczny lub pieczęć elektroniczna, które są weryfikowane za pomocą właściwego certyfikatu, wywołują skutki prawne, jeżeli zostały złożone w okresie ważności tego certyfikatu. Komornik zapewnia uczestnikom postępowania dostęp do akt w kancelarii oraz za pośrednictwem kont w systemie teleinformatycznym, o którym mowa w art. 158 ust. 1 tej ustawy. Na żądanie sądu i innych organów nadzoru komornik udostępnia akta w systemie teleinformatycznym, a gdy zachodzi taka potrzeba, przesyła także pomocniczy zbiór dokumentów. Ponadto w postaci elektronicznej prowadzone i przechowywane są także urządzenia ewidencyjne w postaci repertorium, wykazów i ksiąg pomocniczych (art. 156 u.k.s.). Z tymi rozwiązaniami spójne są również postanowienia rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 14 grudnia 2018 r. w sprawie prowadzenia i udostępniania przez komornika sądowego akt i urządzeń ewidencyjnych⁸, które określa sposób i tryb prowadzenia przez sądowy organ egzekucyjny akt

canva-gorodenkoff

oraz urzędów ewidencyjnych, a także sposób ich udostępniania stronom postępowania i organom nadzoru. W konsekwencji należy przyjąć jako zasadę elektroniczną formę akt postępowania egzekucyjnego, więc w przypadku dokumentów papierowych należy sporządzić ich cyfrowe odwzorowanie⁹.

Szczegółowy sposób postępowania z dokumentami elektronicznymi i dokumentami papierowymi stosowanymi w praktyce komornika sądowego wynika z rzeczywistego sposobu wymiany dokumentów w postępowaniu egzekucyjnym, która najczęściej przybiera postać hybrydową. Obowiązek prowadzenia elektronicznych akt komorniczych nie wykluczył sytuacji, w których komornik sądowy nadal wytwarza dokumenty w formie papierowej, opatrując je własnoręcznym podpisem. Z tego względu w elektronicznych

aktach komorniczych pojawiają się dwie kategorie dokumentów: naturalne dokumenty elektroniczne, które są wytworzone przez komornika sądowego w systemie teleinformatycznym, podpisane podpisem elektronicznym i pozostawione w tym systemie, a także dokumenty papierowe, np. złożone przez stronę postępowania, ewentualnie wydrukowane przez komornika sądowego i podpisane własnoręcznym podpisem ze względu na tradycyjny tryb komunikacji ze stroną postępowania. W tym ostatnim przypadku znajdzie zastosowanie § 3 wskazanego rozporządzenia, zgodnie z którym w przypadku, gdy dokument podlegający dołączeniu do akt sprawy ma postać papierową, komornik sądowy sporządza odwzorowanie cyfrowe dokumentu i umieszcza je w aktach sprawy. Po sporządzeniu odwzorowania cyfrowego

NALEŻY UZNAĆ, ŻE UŻYTE
W ART. 155 UST. 3 U.K.S.
SFORMUŁOWANIE „GDY
ZACHODZI TAKA POTRZEBA”
PRZESŁANIA TAKŻE
POMOCNICZEGO ZBIORU
DOKUMENTÓW ODDAJE ISTOTĘ
STATUSU, A W KONSEKWENCJI
ZASTOSOWANIA TEGO ZBIORU.

dokument w postaci papierowej przechowuje się w pomocniczym zbiorze dokumentów.

Problem statusu pomocniczego zbioru dokumentów pojawił się już wcześniej na gruncie elektronicznego postępowania upominawczego w odniesieniu do sądów powszechnych. Zgodnie z § 293 ust. 3 Rozporządzenia z 18 czerwca 2019 r. Ministra Sprawiedliwości – Regulamin urzędowania sądów powszechnych¹⁰ po sporządzeniu cyfrowego odwzorowania, pisma w postaci papierowej przechowuje się w pomocniczym zbiorze dokumentów. Jednak w przypadku akt komorniczych pomocniczy zbiór dokumentów udostępniany jest tylko na żądanie sądu i innych organów nadzoru, a nie stronom i uczestnikom postępowania. W takim pomocniczym zbiorze dokumentów – jak wspomniano – będą znajdowały się dokumenty, które podlegają digitalizacji przed wprowadzeniem do systemu teleinformatycznego. Należy uznać, że użyte w art. 155 ust. 3 u.k.s. sformułowanie „gdy zachodzi taka potrzeba” przesłania także pomocniczego zbioru dokumentów oddaje istotę statusu, a w konsekwencji zastosowania tego zbioru. Ma on spełniać funkcję weryfikacyjną względem dokumentów zdigitalizowanych, jeśli budzą one wątpliwość ze względu na

swoją nieczytelność, względnie co do kompletności, autentyczności albo prawdziwości. W takiej sytuacji organ musi sięgnąć do dokumentu oryginalnego, a nie posługiwać jedynie cyfrowym odwzorowaniem. Tym samym można uznać kolokwialnie, iż pomocniczy zbiór dokumentów stanowi dodatkowe zabezpieczenie w celu realizacji zasady rzetelnego prowadzenia postępowania na podstawie wszystkich dokumentów mających znaczenie procesowe, bowiem pozwala sięgnąć do naturalnego dokumentu, pozbawionego ewentualnych modyfikacji, jakie mogły zaistnieć, względnie zostać ukryte na skutek nieumiejętnego lub świadomego nieprawidłowego zdigitalizowania tego dokumentu.

4. Inne problemy dotyczące elektronicznych akt komorniczych

Mówiąc o problemach dotyczących elektronicznych akt komorniczych – obok poruszanych już kwestii wykorzystywania ich funkcjonalności w zakresie czynności komornika sądowego i komunikowania się w trakcie postępowania egzekucyjnego – należy przede wszystkim odnieść się do zagadnienia bezpieczeństwa systemu teleinformatycznego. W tym przypadku warto skorzystać z kryteriów wypracowanych już co do innych uporządkowanych elektronicznych zbiorów danych zawierających dane szczególnej kategorii.

I tak w przypadku elektronicznej dokumentacji medycznej prawodawca w § 1 Rozporządzenia Ministra Zdrowia z 6 kwietnia 2020 r. w sprawie rodzajów, zakresu i wzorów dokumentacji medycznej oraz sposobu jej przetwarzania¹¹ ustalił, że system teleinformatyczny, w którym jest prowadzona dokumentacja, zapewnia:

- 1) integralność treści dokumentacji i metadanych polegającą na zabezpieczeniu przed wprowadzaniem zmian, z wyjątkiem zmian wprowadzanych w ramach udokumentowanych procedur;

- 2) stały dostęp do dokumentacji dla osób uprawnionych oraz zabezpieczenie przed dostępem osób nieuprawnionych;
 - 3) wymagalność identyfikacji osoby sporządzającej dokumentację oraz dokonującej wpisu lub innej zmiany i zakresu dokonanych zmian w dokumentacji lub metadanych;
 - 4) informację o czasie sporządzenia dokumentacji oraz dokonania wpisu lub innej zmiany;
 - 5) przyporządkowanie cech informacyjnych dla odpowiednich rodzajów dokumentacji, zgodnie z § 10 pkt 3 tego rozporządzenia;
 - 6) możliwość prowadzenia i udostępniania dokumentacji w formatach i standardach wydanych na podstawie art. 11 ust. 1a i 1b ustawy z 28 kwietnia 2011 r. o systemie informacji w ochronie zdrowia (Dz.U. z 2019 r. poz. 408, 730, 1590 i 1905), a w przypadku ich braku – możliwość prowadzenia i udostępniania dokumentacji w standardach HL7 oraz DICOM lub innych standardach i formatach;
 - 7) możliwość wydruku dokumentacji;
 - 8) możliwość eksportu całości danych w standardach i formatach, o których mowa w pkt 6, w sposób umożliwiający odtworzenie ich w innym systemie teleinformatycznym.
- 1) zabezpieczenie jej przed uszkodzeniem, utratą oraz nieuprawnionym dostępem;
 - 2) integralność treści dokumentacji i metadanych polegającą na zabezpieczeniu przed wprowadzaniem zmian, z wyjątkiem zmian wprowadzanych w ramach ustalonych i udokumentowanych procedur;
 - 3) stały dostęp do dokumentacji osobom do tego upoważnionym;
 - 4) identyfikację osób mających dostęp do dokumentacji oraz rejestrowanie dokonywanych przez te osoby zmian w dokumentacji i metadanych;

” REASUMUJĄC, O PRAWIDŁOWYM FUNKCJONOWANIU ELEKTRONICZNYCH AKT KOMORNICZYCH MOŻNA MÓWIĆ, JEŚLI STANOWIĄ KOMPLETNY, ZINTEGROWANY I UPORZĄDKOWANY ZBIÓR DANYCH.

- 5) skuteczne wyszukiwanie dokumentacji na podstawie metadanych, o których mowa w § 13 ust. 3 rozporządzenia;
- 6) wydawanie, w tym przez eksport w postaci elektronicznej, dokumentacji albo części dokumentacji w sposób określony w rozdziale 4 rozporządzenia;
- 7) funkcjonalność wydruku dokumentacji.

W konsekwencji można uznać, że standardy konstruowania tych systemów mają

wiele wspólnych mianowników – od kwestii kluczowych dla bezpieczeństwa danych, takich jak ich zabezpieczenie przed uszkodzeniem, utratą oraz nieuprawnionym dostępem, po aspekty istotne dla rzetelności i jawności postępowania, takie jak zapewnienie dostępu dla osób uprawnionych, aż po niezbędne funkcjonalności istotne z perspektywy hybrydowości postępowania, takie jak możliwość wydruku dokumentów.

Reasumując, o prawidłowym funkcjonowaniu elektronicznych akt komorniczych można mówić, jeśli stanowią kompletny, zintegrowany i uporządkowany zbiór danych, wśród których powinny znaleźć się w szczególności: identyfikator dokumentu, identyfikator akt, rodzaj pisma wraz z kolejnością wpływu, data powstania dokumentu, data opatrzenia odwzorowania cyfrowego kwalifikowaną pieczęcią elektroniczną komornika albo kwalifikowanym podpisem elektronicznym komornika, względnie osoby, która może jej dokonać na podstawie dopuszczalnego przez ustawodawcę umocowania komornika sądowego. W konsekwencji wprowadzenie systemu o odpowiednich standardach, obsługującego elektroniczne akta komornicze, zapewnia efektywną możliwość dokonywania czynności procesowych w formie elektronicznej i prowadzenia akt w tej formie, a to powoduje, że prowadzenie sprawy egzekucyjnej będzie niewątpliwie szybsze i będzie generować mniej kosztów¹³.

Nie ulega wątpliwości, że elektroniczne akta komornicze stanowią jeden z fundamentalnych aspektów informatyzacji postępowania egzekucyjnego i funkcjonowania kancelarii komorniczych¹⁴. Stanowią one nie tylko istotny czynnik podniesienia efektywności działania kancelarii komorniczych, ale również ważny instrument wzmocnienia realizacji zasady jawności w postępowaniu egzekucyjnym – ze względu na przejrzystość stosowanych czynności oraz przy-

spieszenie i większą klarowność wymiany informacji pomiędzy organami i uczestnikami postępowania. A to oznacza, że są one również technicznym wzmocnieniem realizacji prawa do sądu na etapie postępowania egzekucyjnego, także w aspekcie prawa do wysłuchania czy rzetelności prowadzonego postępowania.

Przypisy końcowe

- ¹ M. Muliński, *Komentarz do art. 760 k.p.c., Nb 7* [w:] T. Zembrzuski (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Koszty sądowe w sprawach cywilnych. Dochodzenie roszczeń w postępowaniu grupowym. Przepisy przejściowe. Komentarz do zmian, t. I i II*, Warszawa 2021, zbiór elektron. Lex.
- ² Uchwała SN z 23 maja 2012 r., III CZP 9/12, OSNC 2012/ 11, poz. 128.
- ³ O. Marcewicz, *Komentarz do art. 760 k.p.c., Nb 5* [w:] A. Jakubecki (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz aktualizowany. Tom II. Art. 730–1217*, Warszawa 2019, zbiór. elektron. Lex.
- ⁴ Szerzej m.in. M. Uliasz, *System teleinformatyczny obsługujący postępowanie egzekucyjne – analiza pojęcia*, „Przegląd Prawa Egzekucyjnego” 2017, nr 4, Czytelnia Currendy.
- ⁵ Dz.U. 2011 Nr 14 poz. 67.
- ⁶ J. Studzińska, *Elementy elektronicznych akt komorniczych i ich udostępnianie* [w:] *Elektroniczne akta komornicze – elementy składowe i ich archiwizowanie*, „Przegląd Prawa Egzekucyjnego” 2020, nr 2, Czytelnia Currendy.
- ⁷ Dz.U. 2020 r. poz. 2072 ze zm.
- ⁸ Dz.U. 2018 r. poz. 2455.
- ⁹ Szerzej: J. Studzińska, *Elektroniczne akta komornicze. Prawa i obowiązki stron i organów. Przewidywane skutki nowej regulacji*, „Nowa Currenda” 2020, nr 2, Czytelnia Currendy.
- ¹⁰ Dz.U. 2019 r. poz. 1141.
- ¹¹ Dz.U. 2020 r. poz. 666.
- ¹² Dz.U. 2018 r. poz. 2369.
- ¹³ J. Studzińska, *Elektroniczne akta komornicze...*
- ¹⁴ Szerzej: K. Flaga-Gieruszyńska, *Wpływ informatyzacji na sprawność i efektywność sądowego postępowania egzekucyjnego* [w:] A. Marciniak (red.), *Elektronizacja sądowego postępowania egzekucyjnego w Polsce*, Sopot 2015, s. 72.

DOSTĘPNA W CZYTELNI

Syntetyczna analiza zagadnień

do tej pory rozproszonych w różnych opracowaniach

Już w sklepie Currendy!

www.sklep.currenda.pl

www.czytelnia.currenda.pl

canva

Przegląd orzecznictwa

**MATEUSZ
SZTANDUR**
Doktorant UG

ZMIANA DOZORU ZAJĘTYCH RUCHOMOŚCI OPŁATA ZA WYDANIE KOPII Z AKT SPRAWY

POSTANOWIENIE SĄDU REJONOWEGO
DLA WARSZAWY-ŻOLIBORZA
W WARSZAWIE Z 15 LUTEGO 2021 ROKU

Sentencja

Sąd po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym sprawy z wniosku wierzyciela o zaniechanie komornika w sprawie egzekucyjnej postanowił uwzględnić skargę częściowo

i polecić komornikowi wydanie kopii kart postępowania za pobraniem opłaty w wysokości 20 zł za każde rozpoczęte 20 stron wydanej kopii

Stan faktyczny

W rozpatrywanej sprawie egzekucyjnej wierzyciel upatrywał zaniechania komornika w odmowie złożenia zawiadomienia do Prokuratury w sprawie podejrzenia popełnienia przestępstwa, zabezpieczenia rzeczy ruchomych oraz odmowy wykonania kopii wskazanych kart sprawy. W toku prowadzonych czynności komornik z urzędu nie uzyskał danych świadczących o majątku dłużnika zlokalizowanego poza granicami kraju. Kopie dokumentacji, które mają wskazywać na te okoliczności, złożyła do akt sprawy skarżąca. Skarga obejmowała również czynność odmowy wydania kserokopii z akt sprawy.

Rozstrzygnięcie

Sąd w treści wydanego rozstrzygnięcia wskazał w uzasadnieniu, że w postępowaniu egzekucyjnym obowiązuje określona zasada. W jej myśl zaskarżeniu zażaleniem podlegają tylko te postanowienia, co do których ustawa tak stanowi¹. Do postanowień sądu zaskarżalnych zażaleniem w postępowaniu egzekucyjnym należą: postanowienia sądu kończące postępowanie egzekucyjne, postanowienia wymienione w art. 394 § 1 i art. 394^{1a} § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., tj. niekończące postępowania egzekucyjnego, jeżeli przewidziane w nich przypadki są aktualne w postępowaniu egzekucyjnym².

Na mocy art. 767 § 1 k.p.c. na czynności komornika przysługuje skarga do sądu rejonowego, jeśli ustawa nie stanowi inaczej. Dotyczy to także zaniechania przez komornika dokonania czynności. Zgodnie z art. 767⁴ § 1 k.p.c. zażalenie na postanowienie sądu w przedmiocie rozpoznania skargi przysługuje w wypadkach wskazanych w ustawie.

Sąd uznał, że skarżąca niezasadnie domaga się od komornika złożenia zawiadomienia do Prokuratury w sprawie podejrzenia popełnienia przestępstwa przez dłużnika poprzez złożenie przed sądem fałszywego oświadczenia o stanie majątkowym, tj. zatajenie informacji o posiadanym majątku. Sąd przyznał rację komornikowi, że nic nie stoi na

przeszkodzie, by sama wierzycielka złożyła takie zawiadomienie. Niezrozumiałe jest dla Sądu, dlaczego wierzycielka dąży do tego, by komornik złożył przedmiotowe zawiadomienie, jeśli to jej czynności doprowadziły do ujawnienia okoliczności mających wypełniać znamiona przestępstwa, zważywszy, iż – jak słusznie wskazano – komornik nie ma kognicji do prowadzenia postępowania egzekucyjnego ze składników majątkowych położonych za granicą.

”
ZGODNIE Z ART. 767⁴ § 1 K.P.C.
ZAŻALENIE NA POSTANOWIENIE
SĄDU W PRZEDMIOCIE
ROZPOZNANIA SKARGI
PRZYSŁUGUJE W WYPADKACH
WSKAZANYCH W USTAWIE.

Sąd uznał również za niezasadne stanowisko skarżącej o konieczności zabezpieczenia ruchomości. Wnioski w tym przedmiocie należy interpretować jako zmianę dozoru. Stosownie do art. 885 § 1 k.p.c. zajęte ruchomości komornik pozostawia pod dozorem osoby, u której je zajęto. Jedynie z ważnych powodów komornik może oddać zajęte ruchomości pod dozór innej osobie. Osoba ta pełni wówczas obowiązki dozorczy, a komornik doręcza jej protokół zajęcia. Sąd nie uznał, by w sprawie ujawniły się okoliczności uzasadniające odebranie dozoru dłużnikowi. Komornik nie dysponuje też informacjami, które mogłyby wskazać, że dłużnik zmierza do usunięcia spod egzekucji zajętych składników. Ponadto odebranie dozoru dłużnikowi w sytuacji, gdy dotyczy on kilkunastu przedmiotów, objętych współwłasnością dłużnika i wierzyciela, nie jest działaniem zasadnym z punktu widzenia ekonomiki postępowania,

jeśli weźmie się pod wzgląd koszt odebrania ruchomości spod dozoru a możliwość zaspokojenia należności wierzyciela z tych składników.

Rację z kolei przyznał Sąd wierzycielce, że komornik niesłusznie odmówił wydania kserokopii akt sprawy. Zgodnie z treścią art. 9 k.p.c. rozpoznawanie spraw odbywa się jawnie, chyba że przepis stanowi inaczej. Strony i uczestnicy postępowania mają prawo przeglądać akta sprawy i otrzymywać odpisy, kopie i wyciągi z tych akt. Treść protokołów może być także udostępniana w postaci elektronicznej za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe albo innego systemu teleinformatycznego służącego udostępnianiu tych protokołów lub pism. Przepis ten ma również zastosowanie do postępowania egzekucyjnego.

Ze względu na fakt, że przepisy ustawy o kosztach komorniczych nie regulują kwestii pobierania i wysokości opłat za wydawanie z akt sprawy kserokopii dokumentów, w tym zakresie w drodze analogii należy zastosować przepisy ustawy o kosztach sądowych

w sprawach cywilnych. Zgodnie zaś z art. 78 tej ustawy, opłatę od wniosku o wydanie kopii dokumentu, znajdującego się w aktach sprawy, pobiera się w kwocie 20 zł za każde rozpoczęte 20 stron wydanej kopii.

OPŁATA OD WPŁATY BEZPOŚREDNIEJ

POSTANOWIENIE SĄDU REJONOWEGO
DLA WROCŁAWIA-ŚRÓDMIEŚCIA WE
WROCŁAWIU Z 19 LIPCA 2021 ROKU

Sentencja

Sąd po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w sprawie egzekucji na skutek skargi wierzyciela na czynność komornika w postaci postanowienia w zakresie ustalenia częściowych kosztów z art. 29.1 ust. 1³ w zw. z art. 28 ust. 4 u.k.k.⁴ i obciążenia nią wierzyciela postanowił skargę oddalić.

Stan faktyczny

Wierzyciel wniósł skargę na postanowienie komornika z maja 2021 roku w zakresie

ustalenia częściowych kosztów postępowania egzekucyjnego na kwotę 200 zł tytułem opłaty z art. 29 ust. 1 w związku z art. 28 ust. 4 u.k.k. i obciążenia tą kwotą wierzyciela. W uzasadnieniu wskazano, że złożony został w toku postępowania wniosek o ograniczenie stanu zadłużenia w związku z dokonaną w kwietniu dobrowolną wpłatą przez dłużnika w wysokości 200 zł bezpośrednio na rachunek bankowy wierzyciela. W ocenie wierzyciela kwota wpłacona wierzycielowi przez dłużnika nie stanowi wyegzekwowanego świadczenia i tym samym nie powinna podlegać opłacie egzekucyjnej. Wierzyciel uznał tym samym zastosowanie przez komornika art. 29 u.k.k. za błędne. Komornik w odpowiedzi na skargę podtrzymał swoje stanowisko wyrażone w treści zaskarżonego postanowienia.

Rozstrzygnięcie

Sąd zauważył, że zgodnie z treścią art. 27 u.k.k. w sprawie o egzekucję świadczeń pieniężnych komornik ściąga od dłużnika opłatę stosunkową w wysokości 10% wartości wyegzekwowanego świadczenia. Jeżeli dłużnik, w terminie miesiąca od dnia doręczenia mu zawiadomienia o wszczęciu egzekucji, wpłaci do rąk komornika lub na jego rachunek bankowy całość lub część egzekwowanego świadczenia, komornik ściąga od dłużnika opłatę stosunkową w wysokości 3% wartości wyegzekwowanego w ten sposób świadczenia. Kwota wpłacona wierzycielowi przez dłużnika nie stanowi wyegzekwowanego świadczenia.

Sąd wskazał, że ze względu na dotychczasowe wątpliwości i stosowanie rozbieżnej praktyki przez organy egzekucyjne, nowa ustawa wprowadziła zasadę, że kwota wpłacona przez dłużnika bezpośrednio do wierzyciela nie stanowi wyegzekwowanego świadczenia – zgodnie z art. 27 ust. 3 u.k.k., od którego ściąga się opłatę w trybie art. 27

W OCENIE SĄDU, JEŻELI WIERZYCIEL WNOSI O UMORZENIE POSTĘPOWANIA DO CZĘŚCI EGZEKWOWANEGO ŚWIADCZENIA, TO PODSTAWĄ OBLICZENIA OPŁATY NIE JEST CAŁA WARTOŚĆ ŚWIADCZENIA POZOSTAŁEGO DO WYEGZEKWOWANIA, ALE TYLKO TA JEGO CZĘŚĆ, KTÓREJ DOTYCZY WNIOSEK WIERZYCIELA.

ust. 1 lub 2 ustawy. W ocenie sądu, jeżeli wierzyciel wnosi o umorzenie postępowania do części egzekwowanego świadczenia, to podstawą obliczenia opłaty nie jest cała wartość świadczenia pozostałego do wyegzekwowania, ale tylko ta jego część, której dotyczy wniosek wierzyciela. W ten sposób pozostała część nadal będzie „w egzekucji”. W zależności od przebiegu dalszego postępowania będzie ona mogła stanowić podstawę obliczenia innej opłaty stosunkowej (dla przykładu będzie to opłata z art. 27 ust. 1 lub 2 u.k.k.). Sąd uznał, że przyjęcie odmiennej wykładni prowadziłoby do sytuacji, w której komornik na podstawie tej samej wartości świadczenia obliczałby dwie opłaty stosunkowe lub ich większą liczbę. Dlatego też, gdy wierzyciel wnosi o umorzenie postępowania po wpłaceniu przez dłużnika całego świadczenia do rąk wierzyciela, to świadczeniem pozostałym do wyegzekwowania jest świadczenie spełnione przez dłużnika bezpośrednio wierzycielowi. Pogląd ten zachował swoją aktualność i znajduje dodatkowe potwierdzenie w przepisie art. 27 ust. 3 u.k.k. Przepis ten stanowi, że kwota wpłacona wierzycielowi przez dłużnika nie stanowi wyegzekwowanego świadczenia. Wynika stąd, że takie świadczenie, pomimo wpłaty dokonanej na rzecz

wierzyciela, jest nadal świadczeniem pozostałym do wyegzekwowania.

Mając na względzie powyższą argumentację oraz stan faktyczny sprawy, Sąd przychylił się do stanowiska komornika, zgodnie z którym po zaspokojeniu roszczenia wierzyciela i umorzeniu postępowania egzekucyjnego komornik pobiera opłatę egzekucyjną w art. 29 ust. 1 u.k.k. – po uprzednim wydaniu postanowienia (art. 29 ust. 7 u.k.k.). Podobnie jak w przypadku art. 27 ust. 2 u.k.k.⁵, ustawodawca w art. 29 u.k.k. rozróżnił sytuacje, w których spełnienie świadczenia przez dłużnika, będące postawą złożenia przez wierzyciela wniosku o umorzenie egzekucji, nastąpiło w terminie miesiąca od dnia doręczenia dłużnikowi zawiadomienia o wszczęciu egzekucji oraz po upływie tego terminu. W pierwszym przypadku od dłużnika pobrana zostanie opłata w wysokości 5% świadczenia pozostałego do wyegzekwowania, w drugim przypadku – 10% świadczenia pozostałego do wyegzekwowania. Sąd podkreślił również, że istotna dla ustalenia stawki opłaty nie jest data złożenia wniosku przez wierzyciela, lecz data spełnienia świadczenia przez dłużnika, względnie data zawarcia ugody. Datę tę komornik może ustalić na podstawie przedłożonych mu dokumentów.

GDY WIERZYCIEL WNOSI
O UMORZENIE POSTĘPOWANIA
PO WPŁACENIU PRZEZ DŁUŻNIKA
CAŁEGO ŚWIADCZENIA
DO RĄK WIERZYCIELA, TO
ŚWIADCZENIEM POZOSTAŁYM
DO WYEGZEKWOWANIA JEST
ŚWIADCZENIE SPEŁNIONE PRZEZ
DŁUŻNIKA BEZPOŚREDNIO
WIERZYCIELOWI.

Referendarz rozpoznający skargę zwrócił również uwagę, że ustawodawca w treści art. 29 ust. 1 u.k.k. odnosi się do sytuacji, w której spełnienie świadczenia nastąpiło po doręczeniu dłużnikowi zawiadomienia o wszczęciu egzekucji. W sytuacji, gdyby spełnienie świadczenia nastąpiło przed wszczęciem egzekucji, omawiany przepis nie będzie miał zastosowania. W takiej sytuacji przed niekorzystnymi konsekwencjami prawnymi uchronić wierzyciela może szybkie złożenie wniosku o umorzenie postępowania. Jeżeli wniosek taki złożony zostanie przed doręceniem dłużnikowi zawiadomienia o wszczęciu egzekucji, zastosowanie ma art. 29 ust. 2 u.k.k. Po upływie tego terminu wszczęcie egzekucji należy traktować jako oczywiście niecelowe, a tym samym zachowanie wierzyciela będzie podpadało pod normę art. 30 u.k.k. W rezultacie Sąd ocenił, że komornik prawidłowo zastosował przepisy, dlatego skarga została oddalona.

ODMOWA UDZIELENIA PRZYBICIA

POSTANOWIENIE SĄDU REJONOWEGO
LUBLIN-ZACHÓD W LUBLINIE
Z 13 SIERPNIĄ 2021 ROKU

Sentencja

Sąd po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym sprawy egzekucyjnej w przedmiocie egzekucji z nieruchomości postanowił odmówić udzielenia przybicia

Stan faktyczny

Komornik prowadzi postępowanie egzekucyjne przeciwko dłużnikom-właścicielom nieruchomości na prawach wspólności ustawowej majątkowej małżeńskiej. Termin licytacji został wyznaczony w maju 2021 roku. Do licytacji prowadzonej pod nadzorem referendarza stanęło kilku licytantów. Przetarg został

zamknięty po zaferowaniu przez jednego z licytantów najwyższej ceny i braku dalszych postąpień. Ogłoszenie orzeczenia w przedmiocie udzielenia przybicia odroczone do czasu prawomocnego zakończenia postępowania ze skargi jednego z dłużników na czynności komornika.

Rozstrzygnięcie

Zgodnie z treścią art. 988 § 1 i 2 k.p.c. postanowienie o przybiciu ogłasza się niezwłocznie po ukończeniu przetargu. Ogłoszenie można jednak odroczyć najdalej na tydzień, jeżeli zgłoszono skargę, której natychmiastowe rozstrzygnięcie nie jest możliwe, jak również z innych ważnych przyczyn. Jeżeli skargi lub zażalenia wniesione w toku postępowania egzekucyjnego nie są jeszcze prawomocnie rozstrzygnięte, sąd może wstrzymać wydanie postanowienia co do udzielenia przybicia⁶.

Postępowanie skargowe zostało prawomocnie zakończone i w związku z tym ustała również przeszkoda wstrzymująca wydanie przez sąd postanowienia w zakresie udzielenia przybicia. Jak stanowi art. 991 § 2 k.p.c. „sąd odmówi również przybicia, jeżeli postępowanie podlegało umorzeniu lub zawieszeniu albo jeżeli uczestnik nie otrzymał zawiadomienia o licytacji, chyba że z tego powodu nie nastąpiło naruszenie jego praw albo że będąc na licytacji nie wystąpił ze skargą na to uchybienie”.

W rozpoznawanej przez Sąd sprawie zażąda podstawa do udzielenia przybicia. Jak wynika z informacji uzyskanych od pełnomocnika jednego z dłużników, Sąd Okręgowy uchylił postanowienie w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności nakazowi zapłaty wydanemu w 2018 roku, a wcześniej zakwestionował również prawidłowość doręczenia tego nakazu dłużnikom. To właśnie te okoliczności stanowiły podstawę do zawieszenia

prowadzonego postępowania egzekucyjnego przez komornika sądowego.

Uchylenie przez Sąd postanowienia w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności doprowadziło do sytuacji, w której wierzyciel nie dysponuje tytułem wykonawczym umożliwiającym kontynuowanie postępowania egzekucyjnego. Nieprawomocny nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym stanowi jedynie tytuł zabezpieczenia⁷. Sąd uznał tym samym, że wierzyciel jest w posiadaniu tytułu pozwalającego utrzymać dokonane zajęcie nieruchomości, ale nie jej sprzedaż w toku prowadzonej przez komornika sądowego egzekucji.

PODWAŻENIE TREŚCI OPERATU SZACUNKOWEGO BIEGŁEGO

POSTANOWIENIE SĄDU
REJONOWEGO W KLUCZBORKU
Z 13 SIERPNI 2021 ROKU

Sentencja

Sąd po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym sprawy egzekucyjnej w przedmiocie rozpoznania skargi dłużnika na opis i oszacowanie zajętej nieruchomości postanowił skargę oddalić.

Stan faktyczny

Dłużnik złożył skargę na czynności komornik sądowego w postaci opisu i oszacowania nieruchomości zajętej w toku prowadzonego przeciwko niemu postępowania egzekucyjnego. W treści uzasadnienia wskazano, że ustalona wartość nieruchomości jest rażąco zaniżona, a dobór porównywalnych transakcji w dowolny sposób został wybrany przez biegłego z niskich cen transakcyjnych z pominięciem tych wyższych. Skarżący podał również, że informował biegłego, w jakim terminie będzie przebywał w kraju i kiedy może

tym samym udzielić szczegółowych informacji i przekazać wymaganą dokumentację nieruchomości.

Komornik w odpowiedzi na skargę wniósł o jej oddalenie jako bezzasadnej. Wskazał, że zgodnie z art. 948 § 1 k.p.c. oszacowania dokonał powołany przez niego biegły uprawniony do szacowania nieruchomości, w sposób bezstronny, na podstawie odrębnych przepisów. W ocenie komornika, sporządzona opinia cechowała się należyłą starannością formalną i merytoryczną, a zarzuty

ZGODNIE Z ART. 948 § 1 K.P.C.
OSZACOWANIA DOKONAŁ
POWOŁANY PRZEZ NIEGO BIEGŁY
UPRAWNIONY DO SZACOWANIA
NIERUCHOMOŚCI, W SPOSÓB
BEZSTRONNY, NA PODSTAWIE
ODRĘBNYCH PRZEPISÓW.

dłużnika co do wyceny stanowiły jedynie jego subiektywne odczucie, które nie zostało poparte żadną dokumentacją. Biegły sądowy podtrzymał w całości treść sporządzonego operatu. Wskazał jednak, że na skutek omyłki pisarskiej w treści opinii pojawił się opis „budynek biurowy”, ale w pozostałej części poprawnie wskazywał już że chodzi o budynek handlowo-usługowy. Wycena dokonana została przy pomocy metody porównawczej, do obliczeń przyjęto powierzchnię zabudowy z kartoteki budynków Starostwa Powiatowego, a sam lokal został mu udostępniony również wewnątrz.

Rozstrzygnięcie

Sąd nie uwzględnił zarzutów dłużnika i oddalił skargę. Wskazano, że w myśl art. 950 k.p.c. termin zaskarżenia opisu i oszacowania

wynosi dwa tygodnie i liczy się od dnia jego ukończenia. Jeżeli opis i oszacowanie nie zostały ukończone w terminie podanym w zawiadomieniu, termin do zaskarżenia liczy się od dnia doręczenia uczestnikowi zawiadomienia, o którym mowa w art. 945 § 4 k.p.c., a dla uczestników, którym nie doręczono zawiadomienia, od dnia obwieszczenia o ukończeniu. Na postanowienie sądu przysługuje zażalenie. Skarga w rozpoznawanej sprawie została wniesiona w terminie. Dłużnik zakwestionował wycenę nieruchomości stanowiącą podstawę opisu i oszacowania. Ponieważ operat stanowi element składowy opisu i oszacowania, to należało stwierdzić, że skarga dotyczy tej czynności komornika. Sąd podkreślił, że oszacowanie dokonywane w sprawach egzekucyjnych powinno być rzetelne i odpowiadać rzeczywistości stanowi nieruchomości. Rzeczoznawca majątkowy, szacując wartość, może posługiwać się różnymi metodami, przy czym wybór jest uzasadniony okolicznościami samej sprawy oraz cechami tkwiącymi w samej szacowanej rzeczy. W myśl art. 151 ust. 1 ustawy

o gospodarce nieruchomościami, wartość rynkową nieruchomości stanowi najbardziej prawdopodobna jej cena, możliwa do uzyskania na rynku, określona z uwzględnieniem cen transakcyjnych. Zgodnie z art. 152 ust. 2 u.g.n., wyceny nieruchomości dokonuje się przy zastosowaniu podejść: porównawczego, dochodowego albo mieszanego.

Analiza akt postępowania dokonana przez sąd, a w szczególności protokołu i oszacowania oraz operatu szacunkowego, pozwoliła stwierdzić, że zarzuty zawarte w skardze należało uznać za bezzasadne. Sąd uznał, że opis i oszacowanie zawierają wszystkie elementy wynikające z przytoczonych wyżej przepisów.

Sąd stwierdził, że biegły dokonał oględzin nieruchomości, o których pisemnie zawiadomił strony. Podczas tych czynności określił status nieruchomości, powierzchnię oraz miejsce położenia w stosunku do otoczenia i miejsce położenia w szerszym tego słowa znaczeniu. Biegły opisał stan otoczenia, stan zagospodarowania okolicy, rodzaj budynków stanowiących sąsiedztwo, oznaczył

dojazd do nieruchomości oraz typ infrastruktury. Ponadto ocenił stan techniczny budynku oraz określił jego standard wykończenia oraz użyte materiały. Działania biegłego sąd uznał za prawidłowe. Poprawnie przyjęto również do porównania ceny transakcyjne dotyczące nieruchomości podobnych, a następnie w oparciu o uzyskane dane, obliczył wartość całej nieruchomości stanowiącej własność dłużnika. Sąd wskazał również, że dłużnik nie przedłożył żadnych dowodów na poparcie swoich twierdzeń zawartych w treści skargi. Istotną kwestią był również fakt, że dłużniczka uczestniczyła w oględzinach dokonywanych przez biegłego, a dłużnik został o nich poinformowany z miesięcznym wyprzedzeniem.

Co do okoliczności podnoszonych przez skarżącego, że rzeczoznawca nie zawarł w operacie informacji, iż w budynku znajdują się urządzenia techniczne czy dotyczącej liczby klatek schodowych, biegły wskazał, że elementy te nie wpływają na zmianę wartości wycenianej nieruchomości – szacowanej jako całość. Biegły wyjaśnił również, że powierzchnię użytkową ustalił na podstawie księgi wieczystej, a do obliczeń przyjął powierzchnię zabudowy i liczbę kondygnacji z kartoteki budynków starostwa powiatowego. Sąd uznał również za znaczące, że nieruchomość pozostaje nieużytkowana, niszczy się i generuje koszty. Samo oszacowanie w egzekucji służy przede wszystkim określeniu ceny wywołania do licytacji, natomiast faktyczna wartość rynkowa nieruchomości określona zostanie ewentualnym zainteresowaniem licytantów oraz kwotą, jaką są oni w stanie zaoferować w trakcie przetargu.

Przypisy końcowe

¹ A. Marciniak, *System środków zaskarżenia w sądowym postępowaniu egzekucyjnym* [w:] *Wokół problematyki środków zaskarżenia postępowaniu cy-*

wilnym, red. M. Michalska-Marciniak, Sopot 2015, s. 420.

² T. Ereciński (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom V. Postępowanie egzekucyjne*, Warszawa 2016 oraz T. Zembrzusi (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Koszty sądowe w sprawach cywilnych. Dochodzenie roszczeń w postępowaniu grupowym. Przepisy przejściowe. Komentarz do zmian*, t. I i II, Warszawa 2020.

³ W razie umorzenia postępowania egzekucyjnego na wniosek wierzyciela albo na podstawie art. 824 § 1 pkt 4 ustawy z 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, wierzyciela obciąża opłata stosunkowa w wysokości 5% wartości świadczenia pozostałego do wyegzekwowania. Jeżeli jednak wierzyciel wykaże, że przyczyna umorzenia postępowania egzekucyjnego wiąże się ze spełnieniem świadczenia przez dłużnika w terminie miesiąca od dnia doręczenia dłużnikowi zawiadomienia o wszczęciu egzekucji albo z zawarciem w tym terminie porozumienia między wierzycielem a dłużnikiem dotyczącego sposobu lub terminu spełnienia świadczenia, opłata ta obciąża dłużnika. Jeżeli spełnienie świadczenia lub zawarcie porozumienia z wierzycielem nastąpiło po upływie miesiąca od dnia doręczenia dłużnikowi zawiadomienia o wszczęciu egzekucji, obciąża go opłata w wysokości 10% wartości świadczenia pozostałego do wyegzekwowania.

⁴ W przypadkach, o których mowa w art. 29 ust. 1, opłata minimalna wynosi 200 złotych.

⁵ Jeżeli dłużnik, w terminie miesiąca od dnia doręczenia mu zawiadomienia o wszczęciu egzekucji, wpłaci do rąk komornika lub na jego rachunek bankowy całość lub część egzekwowanego świadczenia, komornik ściąga od dłużnika opłatę stosunkową w wysokości 3% wartości wyegzekwowanego w ten sposób świadczenia.

⁶ „Konieczność wstrzymania wydania postanowienia co do udzielenia przybicia zależy od uznania sądu, sąd bowiem »może wstrzymać«, nie ma natomiast takiego obowiązku. Decydujące znaczenie dla decyzji w tej kwestii ma ocena wpływu skargi na sposób rozstrzygnięcia w przedmiocie przybicia. Jeżeli zatem, w ocenie sądu, brak jest podstaw do przybicia nieruchomości na rzecz nabywcy, bez względu na wynik postępowania wywołanego skargą na czynność komornika, nie ma potrzeby wstrzymywania wydania postanowienia”, G. Julke, *Egzekucja z nieruchomości*, Sopot 2006.

⁷ Art. 492 § 1 k.p.c.

Już w sklepie Currendy!

www.sklep.currenda.pl

Odpowiedzialność dyscyplinarna komornika sądowego

Mariusz Nawrocki

PRACTICA

 CURRENDA

DOSTĘPNA W CZYTELNI

www.czytelnia.currenda.pl

O Zjeździe Katedr i Zakładów Postępowania Cywilnego *Anno Domini* 2021 słów kilka

Zjazd Katedr i Zakładów Postępowania Cywilnego, współorganizowany przez Katedrę postępowania cywilnego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego oraz Towarzystwo Naukowe Procesualistów Cywilnych, odbywa się w dniach 22–24 września 2021 r.

**DR HAB. ANNA
MACHNIKOWSKA**
prof. UG
Uniwersytet Gdański

Nasze tegoroczne hasło brzmi: *Między jednolitością a odrębnościami. Rodzaj i tryby postępowania cywilnego*. Wybór tego zagadnienia wynika z treści dyskusji naukowej, której dorobek znacznie się powiększył w odniesieniu do określenia kierunków pożądanego rozwoju modelu ochrony prawnej z udziałem postępowania cywilnego. Jego zasadniczą częścią pozostaje struktura postępowania sądowego, tymczasem obecna jej konstrukcja, wielokrotnie modyfikowana, znajduje się już w stanie kwalifikującym do rekodyfikacji. W prowadzonej w tej sprawie od dawna debacie pytanie o celowość opracowania nowego Kodeksu postępowania cywilnego zostało zastąpione pytaniami o szczegółowe brzmienie tego aktu. Odpowiedź wymaga przede wszystkim ponownego wytyczenia granic

między poszczególnymi rodzajami i trybami postępowania, przy czym powinno to nastąpić z udziałem kryteriów, które zachowają swój uniwersalny walor również w następnej dekadzie, a tym samym ustabilizują funkcjonowanie podstawowych zasad i przywrócą należną Kodeksowi spójność.

Właściwa metoda reagowania na dynamikę zmian w stosunkach gospodarczych i społecznych, generujących nowe rodzaje sporów prawnych oraz korzystających coraz częściej z treści cyfrowych, nie może też sprowadzać się jedynie do mnożenia postępowań odrębnych oraz do wprowadzania rozwiązań, które wprowadzając pomocne dla jednej grupy roszczeń, lecz w nieuprawniony sposób kolidują z innymi elementami modelu lub okazują się anachroniczne zaledwie kilka lat po ich unormowaniu. Odpowiedni stopień komplementarności między porządkiem prawnym i ekonomicznym oraz jego cykliczna aktualizacja to potrzeby, którym należy sprostać, przyjmując inną niż dotychczasowa perspektywę. Jej ramą znów warto uczynić nie tylko organizacyjne, lecz także

Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego

gwarancyjne i kreacyjne funkcje cywilnego prawa procesowego.

Trzecim z motywów ustanowienia przedmiotem obrad Zjazdu tytułowej problematyki jest jej bezpośredni związek z pozycją ustrojową wymiaru sprawiedliwości. Niesprawność części postępowań cywilnych, mająca bardzo zróżnicowane przyczyny, coraz częściej staje się argumentem dokonywania nowelizacji przepisów, które podporządkowują jednej z zasad wszystkie pozostałe. Tymczasem niektóre z nich zlokalizowane są w obszarze zakresu władzy sądów i sędziów, w tym umocowania ich niezależności. Kolejność działań powinna być odwrotna, za czym przemawia praktyka dowodząca, że wielość reform mających na uwadze jedynie instrukcyjne przyspieszenie postępowania cywilnego, nie przekłada się zazwyczaj wymiennie na tempo owego postępowania, natomiast skutkuje utratą o wiele ważniejszych wartości. Dlatego w centrum zainteresowania legislatorów należy posadzić strukturę postępowania cywilnego będącą pochodną interdyscyplinarnej analizy naukowej. Zorientowana na zagadnienia fundamentalne, stwarza większe szanse na rozpoznanie sprawy, które: respektuje zasady prawa cywilnego, cechuje się wysoką jakością wykładni prawa oraz zapewnia wydanie orzeczenia w rozsądnym czasie.

Wskazanych wyzwań podjęli się uczestnicy Zjazdu. Zaplanowano przedstawienie stanu badań i powiązaną z nim dyskusję nad newralgicznymi dla systemu postępowania cywilnego zagadnieniami. Towarzyszyć im będzie konfrontacja argumentów i wymiana doświadczeń, w których wezmą udział reprezentanci wszystkich ośrodków akademickich, przedstawiciele sędziów, w tym Sądu Najwyższego, adwokatury, radców prawnych, także działający na rzecz Prokuraturii Generalnej, jak również reprezentanci środowiska komorników.

Przygotowane przez prelegentów wystąpienia skupią się na kilku łączących się ze sobą tematach. Zainicjują je referaty dotyczące optymalnego modelu postępowania cywilnego w kontekście paradygmatu proporcji między jego jednolitością i różnorodnością. Punktem odniesienia będzie nie tylko polski porządek prawny i kierunek jego postulowanej

”
NA ZAKOŃCZENIE ZJAZDU
PRZEWIDZIANO OMÓWIENIE
WSPÓŁCZESNEJ KONDYCJI
POZASĄDOWYCH METOD
ROZWIĄZYWANIA SPORÓW.

ewolucji, lecz również ujęcie tej kwestii w kontekście prawno-porównawczym. Dalszy etap debaty przewiduje odniesienie się do zakresów poszczególnych postępowań, począwszy od granic między postępowaniem procesowym i nieprocesowym, poprzez ich przebieg przy postępowaniu rozpoznawczym i egzekucyjnym, a także postępowania egzekucyjnego względem restrukturyzacyjnego, kończąc na statusie postępowania upadłościowego w systemie postępowania cywilnego.

W drugim dniu Zjazdu debata będzie koncentrować się na kolejnych fundamentach

współczesnego postępowania cywilnego. Rozpocznie ją referat o aksjologii uzasadnienia dywersyfikacji modelu owego postępowania na przykładzie postępowań odrębnych, do której nawiąże także analiza założeń implementacji nowoczesnych technologii do postępowania cywilnego, coraz silniej współodpowiedzialna za konstrukcję owego postępowania. Na przykładzie dwóch postępowań – w sprawach gospodarczych i grupowego – zostanie przedstawiony problem właściwego różnicowania postępowań na użytek wybranych typów sporów. Dokonany wybór wydaje się reprezentatywny, biorąc pod uwagę zarówno faktyczne położenie, w jakim znajdują się oba postępowania, jak i ogólnosystemowe konsekwencje tej okoliczności oraz prowadzone w tej sprawie badania naukowe. Na zakończenie Zjazdu przewidziano omówienie współczesnej kondycji pozasądowych metod rozwiązywania sporów, która także ma wpływ na rozważania dotyczące poszczególnych elementów

modelu postępowania cywilnego. Przedstawiony zostanie również aspekt zakresu władzy, jaką dysponuje sędzia prowadzący postępowanie cywilne, ponieważ również ta okoliczność determinuje niektóre treści, zarówno obowiązujących, jak i postulowanych części składowych struktury postępowania cywilnego.

Uprawnione wydaje się przekonanie, że zbiór wskazanych zagadnień i ich wspólne omówienie mogą stać się podstawą części założeń dla nowej kodyfikacji postępowania cywilnego. Tego rodzaju oczekiwania były już formułowane w 2013 r. w trakcie jednego z poprzednich Zjazdów Katedr i Zakładów Postępowania Cywilnego. Tym razem suma nowych przesłanek i pilna konieczność ich uwzględnienia osiągnęły już stan, w którym wykorzystanie dorobku krajowej jurysprudenencji i judykatury staje się warunkiem *sine qua non* funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości w sprawach cywilnych w jego podstawowym standardzie.

Fot. kasto, www.canva.com

Izba Komornicza w Gdańsku: samorząd, ludzie, pasje

Izba Komornicza w Gdańsku obejmuje swoim zasięgiem terytorialnym obszar właściwości Sądu Apelacyjnego w Gdańsku, a więc województwa pomorskie i kujawsko-pomorskie oraz część warmińsko-mazurskiego. Przy 41 sądach rejonowym na tym terenie działa 265 kancelarii komorniczych, w których pracuje 184 asesorów i 21 aplikantów. Wśród komorników dominują u nas mężczyźni, których jest 194. Na obszarze naszej Izby znajdują się dwa ważne ośrodki uniwersyteckie – Uniwersytet Gdański oraz Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu.

ADAM SZYMAŃSKI

Komornik sądowy
członek RIK w Gdańsku

Siedzibą Izby jest jedno z piękniejszych miast w Polsce – Sopot. Na czele Izby stoi Przewodnicząca Małgorzata Wolny – komorniczka z Tucholi, a w skład Rady Izby wchodzi jeszcze siedmiu komorników i asesor komorniczy.

Nasi przedstawiciele pełnią znaczące funkcje w strukturach krajowych samorządu – komornik Tadeusz Świącicki jest Skarbnikiem KRK, zaś komornik Maciej Garczyński Wiceprzewodniczącym Krajowej Komisji Rewizyjnej.

Samorząd zawodowy

Szlaki samorządowej działalności wytyczał nam jeden z prekursorów i twórców sa-

morządu komorniczego, świętej pamięci Kolega Jan Treder.

Spośród wielu naszych inicjatyw naukowych warto wspomnieć choćby konferencje naukowe organizowane wspólnie z uczelniami akademickimi: „Komornik sądowy – wyzwania współczesnej gospodarki” czy „Komornicy sądowi. Czas teraźniejszy. Czas przyszły”. Podczas drugiej wspomnianej konferencji, która miała miejsce we wrześniu 2020 roku, przedstawiciele nauki oraz

**Dni Otwarte Komorników Sądowych.
Spotkanie ze studentami WPIA UMK**

Komornicy i asesory z Bydgoszczy wspierają smakołykami pracowników szpitala w trakcie pandemii

sami komornicy dokonali wielopłaszczyznowej oceny funkcjonowania nowych regulacji prawnych dotyczących przedstawicieli naszej grupy zawodowej.

Każdego roku nasi przedstawiciele biorą czynny udział w Dniach Otwartych Komorników Sądowych. Spotykamy się z uczniami,

Komorniczki Beata Miazga i Daria Cichocka podczas spotkania z uczniami liceum. Drzwi Otwarte Komorników 2020

studentami oraz słuchaczami uniwersytetów trzeciego wieku.

Obecna w Polsce od zeszłego roku pandemia i związane z nią obostrzenia znacznie ograniczyły możliwości podejmowania wspólnych inicjatyw i spotkań. Jednakże nawet w najtrudniejszych czasach nie zaniechaliśmy naszych obowiązków. Gdy obowiązywał zakaz zgromadzeń, zarówno Rada Izby, jak i walne zgromadzenia komorników i asesorów odbywały się bez zakłóceń, przy użyciu specjalnych platform komunikacyjnych. Także szkolenia organizowane były w większości *on-line*, choć niektóre udało się przeprowadzić w formie hybrydowej (np. w Bydgoszczy czy Sopocie).

Samorząd komorniczy tworzą ludzie, a o ludziach świadczą ich czyny. Możemy być dumni, że „nasi ludzie” wielokrotnie pokazali swoje wielkie serca, pomagając najbardziej potrzebującym. Swego rodzaju tradycją stała się Szlachetna Paczka, którą przed każdymi Świątami Bożego Narodzenia obdarowujemy wybraną rodzinę. Wzięliśmy udział także

Szlachetna Paczka od Izby Komorniczej w Gdańsku dotarła do sztabu w Sępólnie Krajeńskim, skąd trafiła pod bożonarodzeniową choinkę wybranej rodziny

Pracownicy Szpitala w Bydgoszczy z otrzymanymi smakołykami

w zbieraniu środków na leczenie chorych dzieci w akcji #gaszynchallenge oraz przekazaliśmy pokaźną sumę, by dofinansować działanie Szpitala Specjalistycznego im. Floriana Ceynowy w walce z pandemią SARS-CoV-2, a pracowników Kujawsko-Pomorskiego Centrum Pulmonologii w Bydgoszczy wsparliśmy w trudnych chwilach pysznymi wypiekami i innymi smakołykami.

Izba Gdańska sportem stoi

Jako że na terenie naszej Izby wody nie brakuje, uznaliśmy, że grzechem byłoby z niej nie korzystać. Dlatego w październiku 2020 r. zorganizowaliśmy I Izbowy Splyw Kajakowy.

Dwa dni pływalimy po Pojezierzem Brodnickim z finałem na rzece Drwęca w Brodnicy.

Nasi komornicy regularnie stają w szranki o sportowe laury w siatkarskich i piłkarskich turniejach środowisk prawniczych. Chociaż wyniki sportowe wskazują, że mamy tu jeszcze sporo do zrobienia, to zgodnie z olimpijską zasadą uznajemy, że liczy się udział.

Szansa na poprawę jest duża, zwłaszcza w piłkę nożną, gdyż izbowy dział scoutingu

odkrył wielki talent piłkarski – zawodniczkę z dużym doświadczeniem mimo młodego wieku. Otóż, w najbliższych mistrzostwach komorników i asesorów naszą drużynę wesprze Koleżanka Martyna Lipka, była piłkarka klubu Checz Gdynia, zawodniczka grająca niegdyś w I lidze seniorskiej kobiet. W prawdzie Martyna porzuciła profesjonalną karierę, ale jak sama przyznaje, „lubi sobie pokopać piłkę”.

Cały czas postępy robi nasza sztafeta triathlonowa: po 8. miejscu w wyścigu na dystansie ¼ IM w roku 2019, w tym roku zajęła już 5., a w klasyfikacji Pracodawców Kujaw i Pomorza znaleźliśmy się na „pudle”. Motorem, a w zasadzie „nogami napędowymi” drużyny jest Kolega Krystian Pstrong z Gdańska, urodzony triathlonista, który sam ukończył już dwukrotnie pełny dystans Ironmana. Krystian wspierany jest przez „młodzież”: Kolegę Damiana Piernikowskiego oraz skromną osobę autora, ale cały czas poszukujemy do drużyny nowych miłośników tej dyscypliny, zwłaszcza że do emerytury Krystiana bliżej niż dalej.

Członkowie Izby na jednej z wypraw Blades of Justice

Reprezentacja Izby w Sztafecie Triathlonowej – Enea Bydgoszcz Triathlon 2019. Komornicy Sądowi Adam Szymański, Damian Piernikowski, Krystian Pstrong

I Izbowy Splyw Kajakowy. Brodnica 2020

Komornik Sądowy Krzysztof Pluta sędziuje zawody w strzelectwie dynamicznym

Ciekawi ludzie, ciekawe pasje

W izbowej sekcji „komornicy po godzinach” ważnym miejsce zajmuje grupa motocyklowa Blades of Justice, do której należą wielu naszych kolegów. Ich działalność nie ogranicza się do spektakularnych podróży motocyklowych do wielu zakątków Europy i dalej – mają na swoim koncie akcje dobroczynne, np. świąteczne zbiórki dla rodzin potrzebujących.

”
W NASZYCH SZEREGACH
MAMY TEŻ STRZELCÓW
WYBOROWYCH. KOMORNIK
KRZYSZTOF PLUTA Z GDAŃSKA
JEST ZAWODNIKIEM ORAZ
SĘDZIĄ STRZELECTWA
DYNAMICZNEGO.

Inne arcyciekawe zajęcie, wymagające nie lada odwagi, ma asesor komorniczy Leopold Rzeszewicz. Od 2004 roku jest on członkiem Ochotniczej Straży Pożarnej w Chwaszczynie. Oprócz funkcji dowódczych w strukturach jednostki, Kolega posiada specjalizację z zakresu ratownictwa medycznego i uprawnienia do kierowania pojazdami uprzywilejowanymi.

W naszych szeregach mamy też strzelców wyborowych. Komornik Krzysztof Pluta z Gdańska jest zawodnikiem oraz sędzią strzelectwa dynamicznego w konkurencji pistolet i rewolwer obronny. Krzysztof, jako sędzia, podąża z timerem strzeleckim za zawodnikiem, który na czas pokonuje tor strzelecki, ostrzeliwując cele. Wygrywa najszybszy i popełniający najmniej błędów. Sport jest popularny nie tylko wśród przedstawicieli służb mundurowych, ale i zawodów prawniczych. Gdy Krzysztof Wystrzela wszystkie naboje i skończy sędziować, a w Zatoce Gdańskiej wieje wiatr o sile minimum 12 węzłów, zostaje kitesurferem.

Zjazdy komorników: rola i znaczenie

Właściwie od samego początku możliwość zrzeszania się stała się przyczynkiem do zmian i budowania struktur samorządowych zawodów zaufania publicznego. Nie inaczej było w przypadku komorników sądowych.

canva-gorodankhoff-kasto

**ELŻBIETA ADAMSKA-
-ŚMIGRODZKA**

Komornik sądowy
Przewodnicząca RIK Warszawa

KRZYSZTOF PIETRZYK

komornik sądowy
Rzecznik Prasowy Krajowej
Rady Komorniczej

Samorząd zawodowy każdej z korporacji prawniczych to nieoceniona zdobycz demokracji, to swego rodzaju możliwość samostanowienia, budowania i umacniania zasad, które stanowią grunt dla pracy przyszłych pokoleń ludzi wykonujący dany zawód zaufania publicznego. To platforma do wymiany poglądów. To miejsce, w którym spotyka się doświadczenie starszych kolegów, dla których nawet najbardziej skomplikowane sytuacje prawne nie stanowią problemu, z obawami kolegów, którzy stawiają dopiero pierw-

sze kroki w służbie komorniczej. Samorząd zawodowy komorników sądowych należy do jednego z najmłodszych, mimo to może pochwalić się osiągnięciami, które już teraz wrosły na trwałe w poczucie świadomości każdego z polskich komorników.

To krótkie opracowanie poświęcone będzie instytucji, jaką były zjazdy komorników. Używamy czasu przeszłego, bowiem nowa regulacja dotycząca funkcjonowania samorządu komorników w Polsce pominęła to rozwiązanie. Oczywiście czas pokaże, jak będzie funkcjonował samorząd pozbawiony tego organu. Myślimy, że warto byłoby rozważyć wprowadzenie dla każdego z aplikantów komorniczych dodatkowych zajęć poświęconych rozwijaniu się samorządności korporacji, w szeregi której właśnie wstąpili. Trzeba bowiem uświadomić sobie, jak wielką pracę wykonali nasi poprzednicy, którzy chcieli mieć realny wpływ na sprawy dotyczące środowiska komorniczego.

Na fali zmian ustrojowych w Polsce zwołano I Zjazd Komorników Sądowych, który powołał

do życia Stowarzyszenie Komorników Sądowych i Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Komorników Sądowych z siedzibą w Gorzowie. To właśnie te inicjatywy były zalążkiem obecnie istniejącego samorządu komorniczego. Już wówczas koledzy doszli do przekonania, że wspólna reprezentacja wszystkich komorników to jedyny sposób na tworzenie nowoczesnej korporacji prawniczej. Najważniejszym punktem tego wydarzenia było zatwierdzenie wniosku o powołaniu Stowarzyszenia Komorników Sądowych. Dnia 30 listopada 1997 roku weszła w życie ustawa o komornikach sądowych i egzekucji, która wprowadziła m.in. nowy status komornika sądowego. Zaczął też funkcjonować nowy model samorządu komorniczego, przed którym rzeczywistość stawiała odmienne wyzwania. W styczniu 1998 roku miejsce miały walne zgromadzenia izb komorniczych, natomiast 12 lutego 1998 roku odbył się w Warszawie pierwszy Krajowy Zjazd Komorników, który wybrał Prezesa Krajowej Rady Komorniczej. Zgodnie z przepisami, zjazd zwoływany był co dwa lata w celu zaopiniowania uchwał w najważniejszych sprawach dotyczących komorników i warunków ich pracy. Zawsze pojawiała się sporo zagadnień wymagających dyskusji i ewentualnej decyzji najwyższej władzy samorządu komorniczego.

”
XIII KRAJOWY ZJAZD
KOMORNIKÓW, NA KTÓRY
PRZYBYŁO OK. 1200
KOMORNIKÓW SĄDOWYCH,
ZAMKNAŁ PEWIEN ETAP HISTORII
SAMORZĄDU KOMORNICZEGO.

Na przestrzeni lat odbyło się łącznie trzyście Krajowych Zjazdów Komorników Sądowych. XIII Krajowy Zjazd Komorników, na

canva-gorodenkoff kasto

który przybyło ok. 1200 komorników sądowych, zamknął pewien etap historii samorządu komorniczego. To ostatni zjazd zwołany pod rządami ustawy z 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, pierwszej ustrojowej ustawy o komornikach sądowych, będącej konsekwencją transformacji polityczno-ekonomiczno-gospodarczej Polski, wprowadzającej liberalny status komornika sądowego i, co niezmiernie istotne, po raz pierwszy ustanawiającej samorząd zawodowy komorników sądowych.

Podczas prac nad nową ustawą wielu wskazywało na niebezpieczeństwo dezintegracji środowiska komorników sądowych, czego przykładem może być właśnie eliminacja ze struktury organizacyjnej samorządu komorniczego Krajowego Zjazdu Komorników jako najwyższej władzy tego samorządu. Krajowy Zjazd Komorników wybierał Prezesa Krajowej Rady Komorniczej i Krajową Komisję Rewizyjną. Dziś rolę tę przejęła Krajowa Rada Komornicza. W obecnym stanie prawnym jest ona organem decyzyjnym. W przypadku innych korporacji prawniczych, mimo ich zdecydowanie większej liczebności, nadal z powodzeniem funkcjonują takie organy, będące

elementem struktury ustrojowej samorządów zawodowych. Pojawiały się głosy, iż Krajowa Rada Komornicza nie będzie tak silna, jak w przypadku organu będącego bezpośrednią reprezentacją komorników sądowych i asesorów. Czas pokaże, czy głosy te okazały się słuszne. Niezależnie od pojawiających się na ten temat opinii trzeba podkreślić, iż regularne zjazdy komorników miały szereg innych, niezaprzeczalne pozytywnych cech, bowiem to podczas zjazdów komorników zaczęto organizować ogólnopolskie szkolenia dla komorników, stały się więc one platformą do wymiany doświadczeń i budowania praktyki egzekucyjnej w skali kraju. Komornicy zapraszali najznakomitszych przedstawicieli doktryny i autorów. Nie do przecenienia był również aspekt społeczno-integracyjny. Trzeba pamiętać także o odbywających się podczas zjazdów rozgrywkach piłkarskich.

Przyczynkiem do napisania tego tekstu jest szkolenie komorników, które odbędzie się w Mikołajkach w dniach 8–10 września 2021 r.

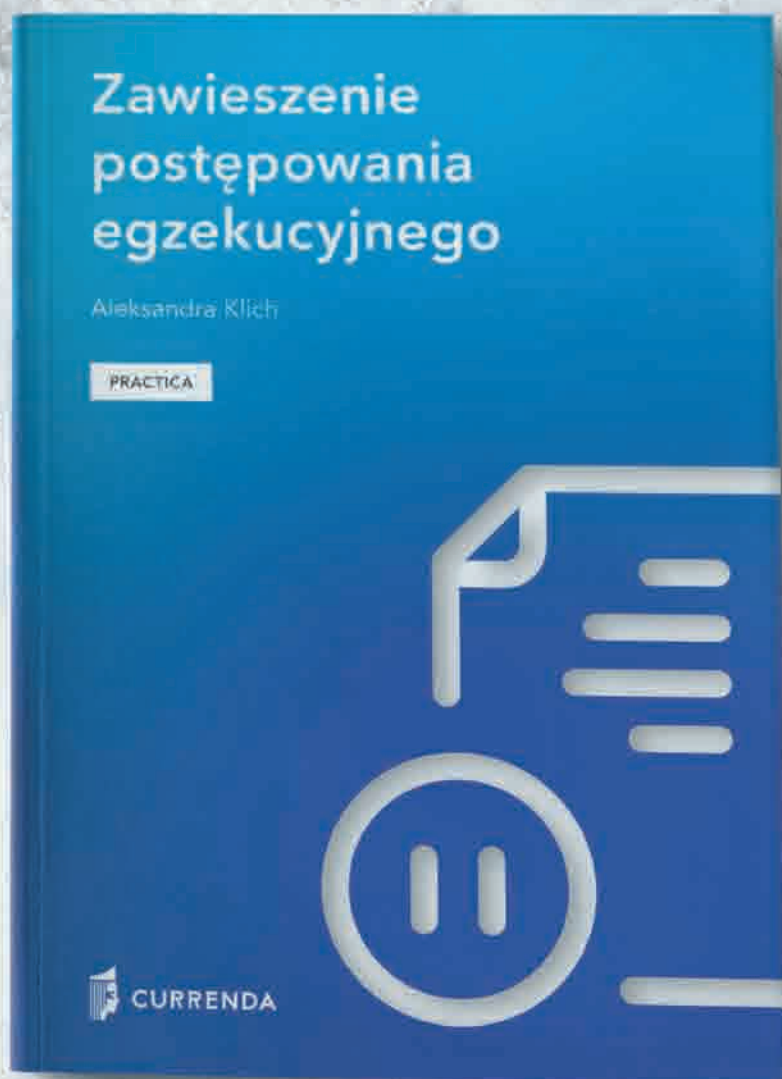
Szkolenie organizowane jest przez izby komornicze w Gdańsku, Białymstoku, Warszawie i Szczecinie. Pandemiczna rzeczywistość, w której przyszło nam żyć, na długo wyłączyła możliwość spotkań, które pamiętamy z lat poprzednich, i przeniosła nasze życie do strefy *on-line*. Dlatego tym bardziej liczymy na to, że wszyscy uczestnicy tegorocznego szkolenia w Mikołajkach zaliczą je do bardzo udanych.

Ciekawy program wykładów i konsultacji z udziałem Pani Profesor dr hab. Kingi Flagi-Gieruszyńskiej (Uniwersytet Szczeciński), Pani Profesor dr hab. Joanny Studzińskiej (Akademia Leona Koźmińskiego w Warszawie) oraz Pani Doktor Joanny Mikołajczyk (Uniwersytet Łódzki) umożliwi nam doskonalenie zawodowe i zdobycie punktów szkoleniowych. Oprócz propozycji szkoleniowych w programie znalazły się również występy artystyczne oraz możliwość integracji środowiska podczas wspólnej uroczystej kolacji.

Będzie nam niezmiernie miło wszystkich Was tam spotkać.

Już w sklepie Currendy!
www.sklep.currenda.pl

DOSTĘPNA W CZYTELNI

www.czytelnia.currenda.pl

Już w sklepie Currendy!
www.sklep.currenda.pl

Stosunek zatrudnienia komornika sądowego

Zagadnienia konstrukcyjne
i wybrane uprawnienia
quasi-pracownicze

Mikołaj Rylski

PRÁCTICA

 CURRENDA

DOSTĘPNA W CZYTELNI

www.czytelnia.currenda.pl

#HACK4LAW

Maraton programowania dla wymiaru sprawiedliwości

Wyjątkowy, wirtualny hackathon, organizowany przez Currenda Lab, odbędzie się już na początku października. Wydarzenie niesie realną szansę na technologiczną zmianę w obszarze wymiaru sprawiedliwości.

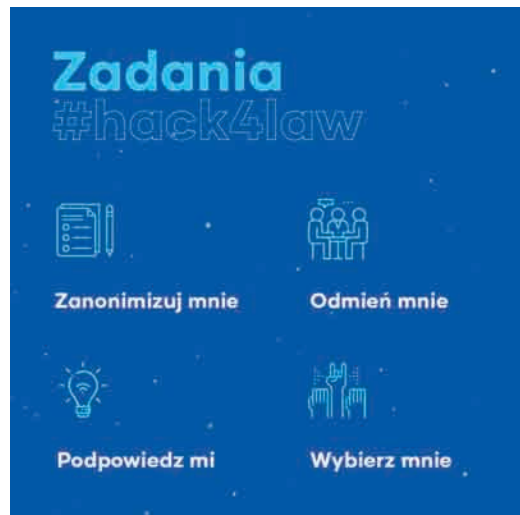
BARBARA SOŁTYGA-KOWALSKA

Marketing manager
w Currenda Sp. z o.o.

Hackathony to maratony programowania, podczas których rywalizują ze sobą programiści, designerzy, twórcy interfejsów, eksperci baz danych oraz analitycy czy specjaliści związani z branżą tematyczną wydarzenia, a w przypadku #hack4law – prawa. Wszyscy oni łączą swoje siły, by w określonym – krótkim – czasie dostarczyć prototyp rozwiązania przedstawionych przez organizatorów pomysłów. Przy ocenie efektów pod uwagę brana jest wyłącznie praca wykonana podczas sa-

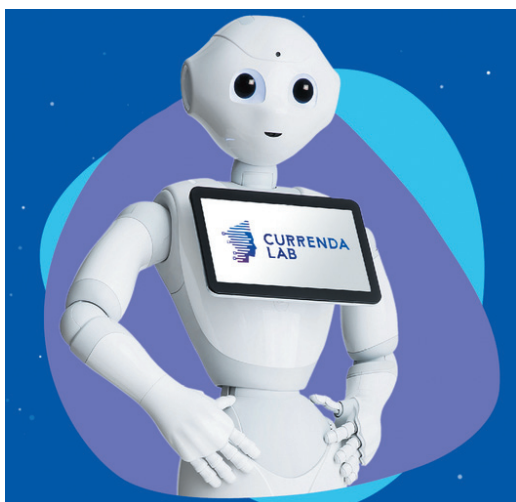
mego wydarzenia, jej czytelność, odniesienie do tematu, kreatywność myślenia, walory estetyczne, skomplikowanie rozwiązania, innowacyjność, wartość wdrożeniowa i możliwość praktycznego zastosowania.

Hack4law odbędzie się w dniach 1–3 października 2021 r. i jest to pierwsze tego typu wydarzenie organizowane przez Currenda Sp. z o.o. Podczas #hack4law uczestnicy będą mieli szansę dołożyć swoje cegiełki do rozwoju technologicznego polskich sądów.

W trakcie #hack4law pięcioosobowe zespoły będą projektować, usprawniające codzienne funkcjonowanie sądów, rozwiązania IT. Uczestnicy wybiorą jeden z czterech modułów, na podstawie którego opracują swój prototyp aplikacji. Może to być moduł anonimizacji dokumentów, moduł odmiany imion, nazwisk i nazw firm przez przypadki, moduł podpowiadający kolejne czynności w sprawie oraz moduł wyboru idealnego arbitra. Pracy zespołów będą się przyglądać m.in. eksperci z Currenda Sp. z o.o., którzy na co dzień pracują nad technologiami dla polskiego sądownictwa. Każdy biorący udział w hackathonie może liczyć na ich wsparcie przez cały czas trwania wydarzenia.

– Uczestnicy hack4law będą mieli niepowtarzalną okazję połączyć się w interdyscyplinarne zespoły i stać się twórcami rozwiązań wykorzystujących nowe technologie dla wymiaru sprawiedliwości. Obszaru, który potrzebuje ekspertów: deweloperów i deweloperów, prawniczek i prawników, a także produktów, usług i narzędzi służących cyfryzacji, digitalizacji oraz elektronizacji procesów – zachęca Klaudia Maciejewska, pomysłodawczyni #hack4law, Kierowniczka Centrum Badawczo-Rozwojowego Currenda Lab, analityczka prawna w Currenda

Prawo może nie jest tak modne jak bankowość, ubezpieczenia czy przemysł, ale również zasługuje na innowacje. Dlatego postanowiliśmy zorganizować pierwszy w historii naszej Spółki hackathon dla wymiaru sprawiedliwości. Zapraszamy wszystkich chętnych do uczestnictwa. Oprócz nagród motywacją może być idea wniesienia czegoś innowacyjnego do obszaru sądownictwa.

Sebastian Szczepański,
Prezes Zarządu
Currenda Sp. z o.o.

Sp. z o.o. – Jestem pewna, że otwarta i wspólna kreatywna praca uczestników może doprowadzić do powstania wyjątkowych rozwiązań dla wymiaru sprawiedliwości.

Hack4law to także podkreślenie i promowanie roli kobiet w obszarach IT i ICT.

– Pragniemy zwiększyć świadomość osiągnięć kobiet w tworzeniu rozwiązań wykorzystujących nowe technologie oraz docenić ich pracę – mówi Klaudia Maciejewska.

Na uczestników czekają również wykłady z zakresu uczenia maszynowego, zarządzania, LegalTech, programowania i Data Science. W trakcie wydarzenia prelegenci omówią m.in. aspekty wykorzystania sztucznej inteligencji w systemach teleinformatycznych dla wymiaru sprawiedliwości, a także przedstawia sytuację kobiet w obszarze IT, ICT & Tech.

Udział w wydarzeniu jest darmowy i otwarty dla wszystkich chętnych: studentów i pracowników branży IT, ICT & Tech oraz usług prawnych. Łączna pula nagród wynosi 30 tys. zł. Współorganizatorami wydarzenia są Uniwersytet Szczeciński i Dih4.ai.

NOWA
CURRENDA
NOWA
CURRENDA
NOWA
CURRENDA

NOWA CURRENDA

CURRENDA SP. Z O.O.

al. Niepodległości 703A, 81-853 Sopot

tel : +48 608 587 257

e-mail: nowa.currenda@currenda.pl

www.sklep.currenda.pl, www.czytelnia.currenda.pl